

Národní program reforem České republiky 2018



Úřad vlády České republiky



Obsah

1	Úvod	1
2	Makroekonomický kontext Národního programu reforem	2
3	Strukturální reformy	5
3.1	Fiskální a daňová politika	5
3.1.1	Boj s daňovými úniky a budoucí nastavení daňového systému.....	5
3.1.2	Zefektivnění výběru daní z hlediska poplatníků	6
3.1.3	Rozpočtová politika	7
3.1.4	Dlouhodobá udržitelnost důchodového systému.....	7
3.1.5	Zdravotnictví – udržitelnost a efektivnost	8
3.2	Bydlení.....	10
3.3	Trh práce, sociální politika a vzdělávání.....	12
3.3.1	Politika zaměstnanosti a služby zaměstnanosti	12
3.3.2	Účast žen na trhu práce.....	15
3.3.3	Sociální ochrana.....	19
3.3.4	Vzdělávání.....	22
3.3.5	Zajištění kvalifikovaných pracovníků a integrace cizinců.....	25
3.4	Konkurenceschopnost: investice, podnikatelské prostředí a veřejná správa	29
3.4.1	Investiční politika	29
3.4.2	Podnikatelské prostředí a snižování administrativní zátěže	31
3.4.3	Kvalita veřejné správy a legislativního prostředí	35
3.4.4	Zadávání veřejných zakázek	37
3.4.5	Digitální agenda a ČR	38
3.4.6	eGovernment.....	41
3.5	Sektorové politiky	44
3.5.1	Výzkum, vývoj a inovace.....	44
3.5.2	Doprava	49
3.5.3	Energetika a energetická účinnost.....	53
3.5.4	Životní prostředí, udržitelné využívání zdrojů a zemědělská politika	55
4	Pokrok v plnění národních cílů v rámci strategie Evropa 2020	60
4.1	Zaměstnanost.....	61
4.2	Chudoba a sociální vyloučení	62
4.3	Vzdělávání.....	63
4.4	Výzkum, vývoj a inovace	65
4.5	Klimaticko-energetická politika	66
5	Evropské strukturální a investiční fondy	68
5.1	Provázanost ESIF s doporučeními Rady EU (country-specific recommendations). 68	

5.2	Provázanost ESIF s národními cíli v rámci strategie Evropa 2020	68
6	Zapojení hospodářských a sociálních partnerů.....	70
	Seznam příloh.....	71
	Přehled strategických dokumentů vlády souvisejících s NPR	71
	Podrobný přehled jednotlivých opatření (samostatný dokument)	

Seznam zkratk

AGS	Roční analýza růstu
APPMSP	Akční plán podpory malých a středních podnikatelů na rok 2018
APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
ASEK	Státní energetická koncepce
AV ČR	Akademie věd
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj
CNG	Stlačený zemní plyn
ČEB	Česká exportní banka
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČRA	Česká rozvojová agentura
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
DVB-T2	Digitální televizní vysílání – pozemní druhé generace
EET	Elektronická evidence tržeb
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
EFSI	Evropský fond pro strategické investice
EGAP	Exportní garanční a pojišťovací společnost
EIA	Posuzování vlivů na životní prostředí
EIB	Evropská investiční banka
EIF	Evropský investiční fond
EK	Evropská komise
EPC	Energetické služby se zárukou (<i>Energy Performance Contracting</i>)
ESA	Evropská kosmická agentura
ESF	Evropský sociální fond
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
EUR	Euro (měna)

GA ČR	Grantová agentura
GDPR	Obecné nařízení o ochraně osobních údajů
HDP	Hrubý domácí produkt
ICT	Informační a komunikační technologie
IP	Individuální projekt
IPRÚ	Integrovaný plán rozvoje území
IROP	Integrovaný regionální operační program
IS VaVal	(Koncepce) informační(ho) systém(u) výzkumu, vývoje a inovací
ITI	Integrované územní investice
ITS	Inteligentní dopravní systémy
JKM	Jednotná kontaktní místa
KCE	Klientské centrum
KETs	Klíčové technologie
KIC	Koncepce integrace cizinců
LNG	Zkapalněný zemní plyn
LRV	Legislativní rada vlády
LTV	Poměr výše úvěru k hodnotě (nemovitosti) – <i>Loan to Value Ratio</i>
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSP	Malé a střední podniky
MSp	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZd	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NAP	Národní akční plán
NAPEE	Národní akční plán energetické účinnosti
NEN	Národní elektronický nástroj
NIA	Národní bod pro identifikaci a autentizaci
NIP	Národní inovační platformy
NKOD	Národní katalog otevřených dat

NP VaVaI	Národní politika výzkumu, vývoje a inovací
NPR	Národní program reform
NPŽP	Národní program životní prostředí
NRB	Národní rozvojová banka
NSK	Národní soustava kvalifikací
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
NZIS	Národní zdravotnický informační systém
NZÚ	Nová zelená úsporám
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OP PPR	Operační program Praha – Pól růstu
OP VV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP VK	Operační program Vzdělání pro konkurenceschopnost
OP Z	Operační program Zaměstnanost
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
OSN	Organizace spojených národů
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
OZE	Obnovitelné zdroje energie
PČR	Police ČR
PK	Profesní kvalifikace
PO	Prioritní osa
POPFK	Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny
PPK	Program péče o krajinu
PPM	Peněžitá pomoc v mateřství
PROPED	Projekty ekonomické diplomacie
PRV	Program rozvoje venkova
PV	Předškolní vzdělávání
PVS	Portál veřejné správy
RIA	Hodnocení dopadů regulace (<i>Regulatory Impact Assessment</i>)
RIS3	Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR
RVP	Rámcové vzdělávací programy
SFF	Středoevropský fond fondů
SZP	Společná zemědělská politika
SZT	Soustavy zásobování teplem
ŠVP	Školní vzdělávací program
TA ČR	Technologická agentura ČR

TEN-T	Transevropská dopravní síť
ÚP	Úřad práce ČR
ÚV	Úřad vlády ČR
VZ	Veřejné zakázky
ZZVZ	Zákon o zadávání veřejných zakázek

1 Úvod

Národní program reforem ČR (NPR) pro rok 2018 je koncepčním dokumentem vlády ČR v oblasti hospodářské a sociální politiky. Jeho cílem je formulace klíčových opatření vedoucích k prosperitě a udržitelnému růstu. Uvedená opatření vycházejí z programových priorit vlády ČR a jsou provázána s dalšími strategickými dokumenty a akčními plány na národní úrovni. Zohledněny jsou také hospodářské a sociální priority EU uvedené v *Roční analýze růstu 2018*, které vláda ČR podporuje. NPR je společně s *Konvergenčním programem ČR* každoročně předkládán Evropské komisi (EK) v rámci *evropského semestru* pro koordinaci hospodářských politik členských států EU.

V úvodní pasáži dokumentu je nastíněn makroekonomický kontext. Stěžejní částí je přehled strukturálních opatření, která se nacházejí v různé fázi přípravy či realizace, a návrhů, které budou na národní úrovni v nadcházejícím období dále rozpracovány. Zvláštní důraz je přitom kladen na opatření, jejichž prostřednictvím jsou naplňována doporučení Rady EU adresovaná ČR v minulém roce, a dále také opatření v oblastech, na které upozorňuje EK ve své *Zprávě o ČR* z března letošního roku. Závěrečná část dokumentu hodnotí pokrok při naplňování národních cílů, které si ČR stanovila v rámci provádění cílů unijní hospodářské strategie *Evropa 2020*, včetně vyhodnocení příspěvku Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF).

Hospodářská situace ČR je nyní velmi příznivá. V roce 2017 se výrazně zrychlil růst ekonomiky a solidní hospodářský růst je očekáván i v nejbližších letech. Strukturu růstu, taženého primárně domácí poptávkou, je možné považovat za zdravou. Nezaměstnanost je rekordně nízká a ČR se nachází v blízkosti stavu *plné zaměstnanosti*. Hospodářská konjunktura nabízí prostor pro vyřešení řady strukturálních problémů: obnovit konvergenci kvality života v ČR směrem k nejvyspělejším státům EU, posílit odolnost české ekonomiky vůči možným otřesům, zvyšovat růstový potenciál ekonomiky a více podporovat začlenění.

Jednu z výzev, jak byla popsána také v letošní *Zprávě o ČR*, představuje dynamický vývoj na trhu s bydlením. Do NPR 2018 byla proto nově zařazena samostatná kapitola (3.2) popisující současná a připravovaná opatření v rámci politiky bydlení.

ČR již nyní dosáhla většiny z národních cílů stanovených v rámci strategie *Evropa 2020*. Výzvu představuje další navýšování veřejných výdajů na vědu, výzkum a inovace. EK konstatuje *určitý pokrok* při zlepšování kvality výzkumu a vývoje v ČR (obdobně jako je konstatován *určitý pokrok* při plnění většiny doporučení Rady EU určených České republice v roce 2017).

NPR 2018 je výsledkem těsné meziresortní spolupráce, kterou koordinoval Úřad vlády ČR (ÚV). Do přípravy byli na formální i neformální bázi úzce zapojeni také zástupci hospodářských a sociálních partnerů, Parlamentu ČR a další aktéři z řad odborné veřejnosti.

Národní program reforem ČR pro rok 2018 byl schválen vládou dne 30. 4. 2018¹ Po zhodnocení dokumentu by EK měla v druhé polovině května zveřejnit nový návrh doporučení pro jednotlivé státy. Na podzim tohoto roku vyhodnotí vláda míru naplnění stanovených opatření v pravidelné hodnotící zprávě. Sledování řádného plnění jednotlivých reformních kroků se vláda bude věnovat průběžně během celého roku. Další aktualizace – příprava NPR 2019 – je plánována na jaro příštího roku jako součást dalšího cyklu *evropského semestru*.

¹ Konkrétně vládním Výborem pro Evropskou unii.

2 Makroekonomický kontext Národního programu reforem

V roce 2017 se růst české ekonomiky výrazně zrychlil. Hospodářský růst byl tažen zejména domácí poptávkou, kladně však k němu přispěl také čistý vývoz. Spotřeba domácností byla podpořena vývojem na trhu práce, rostoucím disponibilním důchodem a vysokou úrovní spotřebitelské důvěry. Investiční aktivita se po poklesu v roce 2016 zvýšila, a to zejména zásluhou soukromých investic. Z odvětvového hlediska přispěl k růstu reálné hrubé přidané hodnoty nejvýznamněji průmysl, což odpovídá jeho vyšší volatilitě v průběhu hospodářského cyklu a struktuře české ekonomiky. V ostatních odvětvích ekonomiky se ale hrubá přidaná hodnota také zvýšila.

Očekáváme, že v letech 2018 a 2019 poroste ekonomika o více než 3 % ročně, v dalších letech by se měl reálný hrubý domácí produkt (HDP) zvyšovat tempem mírně pod hranicí 2,5 %.² Růst ekonomiky by měl být v horizontu Národního programu reforem (NPR) tažen téměř výhradně domácí poptávkou, a to jak spotřebou (zejména soukromou), tak i investicemi firem a vládního sektoru. Tuto strukturu růstu je možné považovat za zdravou. Překážkou pro rychlejší růst ekonomiky se vzhledem k napjaté situaci na trhu práce stává nedostatek pracovníků.

Hospodářský růst v ČR by měl dosahovat vyšších hodnot než v eurozóně, což by mělo vést k pokračujícímu zvyšování relativní ekonomické úrovně ČR. Očekávaná střednědobá tendence k posilování měnového kurzu po ukončení kurzového závazku České národní banky (ČNB) a zvýšená dynamika mezd by se měly odrazit ve zvýšení komparativní cenové hladiny HDP. Z hlediska cenové konkurenceschopnosti české ekonomiky by však předpokládaný nárůst neměl být problematický.

Ekonomický růst byl až do konce roku 2016 doprovázen velmi nízkou inflací, k níž přispívaly zejména faktory z vnějšího prostředí, především vývoj ceny ropy. V závěru roku 2016 se však růst spotřebitelských cen zrychlil a od ledna 2017 se již inflace převážně pohybuje mezi 2 % a 3 %. Očekáváme, že se inflace v horizontu let 2018 – 2021 udrží v tolerančním pásmu okolo 2% inflačního cíle ČNB. Proinflačně by mělo v budoucnu působit zejména zvyšování jednotkových nákladů práce a růst domácí poptávky v podmínkách kladné mezery výstupu, opačný dopad na spotřebitelské ceny pak bude mít posilování měnového kurzu. Vyšší inflace přitom zpomalí růst reálných mezd, a tím i spotřeby domácností.

Na trhu práce se ekonomická konjunktura odráží v dynamickém vývoji všech důležitých ukazatelů, což potvrzuje, že se ekonomika nachází ve stavu plné zaměstnanosti. Zaměstnanost podle *Výběrového šetření pracovních síl*³ meziročně roste již od začátku roku 2012. Sezónně očištěná míra nezaměstnanosti je od počátku roku 2016 nejnižší v celé EU, přičemž prostor pro její další pokles je značně omezený. Tuto situaci potvrzují také údaje o registrované nezaměstnanosti, v jejímž rámci se mj. snižuje počet i podíl dlouhodobě nezaměstnaných⁴.

V některých profesích a regionech se již výrazně projevuje nesoulad mezi poptávkou po práci a její nabídkou. Nedostatek zaměstnanců může brzdit růst produkce⁵ – některé podniky jsou kvůli nedostatku zaměstnanců nuceny odmítat další nové zakázky. Na druhou

² Dle dubnové Makroekonomické predikce MF a Konvergenčního programu ČR 2018 byl růst HDP v roce 2017 4,4 %; pro roky 2018 a 2019 je predikován růst ekonomiky o 3,6 %, resp. 3,3 %.

³ Kontinuální dotazníkové šetření zajišťované Českým statistickým úřadem (ČSÚ).

⁴ Tedy osob evidovaných nepřetržitě alespoň 12 měsíců.

⁵ Toto indikují i výsledky konjunkturálních šetření či velmi silně rostoucí počet volných pracovních míst (data MPSV), který v březnu 2018 překonal hranici 250 tis. a převýšil tak počet dostupných registrovaných nezaměstnaných.

stranu však přispívá k lepšímu využití pracovní síly, k růstu mezd, a tedy i spotřeby domácností. Rovněž tak může motivovat firmy k investování do strojů a zařízení zvyšujících produktivitu práce.

Z krátkodobého pohledu je možné nedostatek pracovníků částečně zmírnit zapojením tzv. *odrazených osob* (osoby ekonomicky neaktivní, jež jsou ale ochotny pracovat), popř. usnadněním podmínek pro zaměstnávání cizinců i ze zemí mimo EU. Ze střednědobého a dlouhodobého pohledu bude z hlediska ekonomického růstu důležité zajistit, aby vzdělávací systém lépe vybavil absolventy kompetencemi a dovednostmi potřebnými při výkonu některých profesí v kontextu digitalizace a robotizace ekonomiky, včetně těch, které teprve budou vznikat. Na straně poptávky na trhu práce bude třeba modernizovat výrobní a jiné postupy, a zmírnit tak nezbytnou intenzitu zapojení pracovní síly.

Z hlediska vnější makroekonomické rovnováhy dosahuje běžný účet platební bilance od roku 2014 kladného salda. Přebytky bilancí zboží a služeb převyšují schodek prvotních důchodů, na něž má největší vliv odliv důchodů z přímých zahraničních investic ve formě dividend a reinvestovaného zisku. Mírný přebytek na běžném účtu platební bilance by měl přetrvat i v dalších letech.

S očekávaným hospodářským vývojem jsou přitom spojena pozitivní očekávání, ale i negativní rizika. Vyhledky ekonomik našich hlavních obchodních partnerů se dále zlepšují. V eurozóně jako celku i v největších ekonomikách měnové unie se řada tzv. měkkých ukazatelů pohybuje v blízkosti historicky rekordních hodnot či alespoň mnohaletých maxim. Hospodářský vývoj v eurozóně by tak oproti očekáváním mohl být ještě příznivější, z čehož by silně exportně orientovaná česká ekonomika značně těžila.

Rizikem jsou v tomto ohledu jednak tendence k nárůstu protekcionismu – ČR sice obchoduje převážně s ostatními státy EU, nepřímá expozice vůči některým zemím mimo EU však nemusí být zanedbatelná. A dále pak podoba budoucího uspořádání vztahů mezi Spojeným královstvím a EU v oblasti volného pohybu zboží a služeb. Vzhledem k aktuálně dosaženému pokroku v jednáních by však případné zvýšení bariér v zahraničním obchodu se Spojeným královstvím mělo na českou ekonomiku dopad až ke konci horizontu výhledu. Nadále přitom předpokládáme, že obě strany jednání budou mít zájem na tom, aby byly dopady odchodu Spojeného království z EU v celkovém úhrnu co nejnižší. Dále by českou ekonomiku mohla nepříznivě ovlivnit případná eskalace problémů italského bankovního sektoru, stejně jako geopolitické faktory.

Česká ekonomika vykazuje v některých oblastech znaky přehřívání, které jsou obzvláště patrné na trhu práce. Z hlediska cyklického vývoje ekonomiky přitom nelze vyloučit, že by ekonomika v případě naplnění některých uvedených rizik vstoupila v horizontu NPR do sestupné fáze hospodářského cyklu.

V případě investic je rovněž klíčové, jak se podaří obnovit investiční cyklus spojený s programovým obdobím EU pro roky 2014 – 2020. V dlouhodobějším horizontu pak nebude podstatný pouze výpadek platby Spojeného království do rozpočtu EU, ale i nová alokace spojená s vyšší relativní vyspělostí regionů ČR a možným přesměrováním prostředků v rozpočtu EU do jiných priorit.

Cyklický vývoj ekonomiky v kombinaci s nízkými úrokovými sazbami vedl ke zvýšení dynamiky hypotečních úvěrů.⁶ Spolu s faktory, jež limitují nabídku rezidenčních nemovitostí (z nichž některé jsou specifické pro Prahu), tento vývoj přispěl k výraznému růstu

⁶ Podrobněji v kapitole 3.2 Bydlení.

nabídkových cen bytů. Pokračování rychlého růstu úvěrů na bydlení a cen nemovitostí by do budoucna mohlo představovat makroekonomické riziko, jelikož některé domácnosti by při zhoršení ekonomické situace či zvýšení tržních sazeb nemusely být schopny úvěr splácet, což by mělo dopad i na finanční stabilitu. Dynamika úvěrů na bydlení se však v souvislosti s růstem úrokových sazeb a dosaženou vysokou úrovní cen bytů v porovnání s polovinou minulého roku mírně snížila. Údaje o bytové výstavbě a vydaných stavebních povoleních pak naznačují, že by nabídka rezidenčních nemovitostí měla v budoucnu růst.

3 Strukturální reformy

3.1 Fiskální a daňová politika

3.1.1 Boj s daňovými úniky a budoucí nastavení daňového systému

V posledních několika letech je jednou z hlavních priorit ČR v daňové oblasti boj proti daňovým únikům. Cílem této strategie je nezvyšovat míru zdanění u poctivých poplatníků, ale naopak donutit nepoctivé poplatníky ke splnění svých daňových povinností a z takto dodatečně generovaných daňových příjmů financovat všeobecné snížení daňové povinnosti pro poctivé poplatníky. Tato strategie se ukazuje jako velmi efektivní a postupně naplňuje požadované cíle.

Boj proti daňovým únikům je postaven na tzv. kontrolním hlášení, které zamezuje hlavně fiktivnímu snížení daňové povinnosti či čerpání odpočtů u daně z přidané hodnoty (DPH). Za první rok své existence, v roce 2016, vygenerovalo kontrolní hlášení na dodatečném výnosu DPH 13,7 mld. Kč a v roce 2017 generovalo dodatečný výnos DPH ve výši dalších 8 mld. Kč, což předčilo i původní, velice optimistická, očekávání. Dalším z nástrojů proti daňovým únikům je elektronická evidence tržeb zavedená od konce roku 2016, která cílí na záměrné snižování vykázaných tržeb. Za rok 2017 dokázalo toto opatření za pouhé první dvě fáze účinnosti (zavedeno zatím pouze pro pohostinství, ubytování, maloobchod a velkoobchod) přinést veřejným rozpočtům přes 5 mld. Kč na inkasu DPH, a opět tak o více než 20 % překročilo původní rozpočtové očekávání. ČR usiluje i o zavedení plošného mechanismu přenesení daňové povinnosti, který by dále zásadně snížil zbývající úniky na DPH. V současné době je v legislativním procesu návrh, který předpokládá účinnost elektronické evidence pro zbývající část podnikatelů v průběhu roku 2019 a u některých podnikatelů je dokonce nově navržena nižší sazba DPH. Pro nejmenší podnikatele je navržen zjednodušený „papírový“ systém evidence.

V případě daně z příjmů právnických osob se v posledních letech pracovníci finanční správy zaměřili na kontrolu převodních cen, kdy zaznamenali meziroční nárůsty doměřené daně ve výši dvojnásobku a snížili vykazovanou ztrátu v některých případech až dvacetinásobně. Od konce roku 2018 a částečně od roku 2019 (v návaznosti na účinnost směrnice proti vyhýbání se daňovým povinnostem – ATAD⁷) finanční správa plánuje opatření, která zamezí praktikám hlavně nadnárodních korporátních entit, jež se vyhýbají plnění daňových povinností.

Důležitým nástrojem boje proti daňovým únikům na mezinárodní úrovni je neustále se prohlubující mezinárodní výměna informací v daňových záležitostech. Za rok 2017 je v této oblasti podstatné zmínit například reakci na tzv. LUX LEAKS. Proto byla zavedena na základě transpozice směrnice Rady 2015/2376/EU automatická výměna informací o předběžných daňových rozhodnutích a o předběžných posouzeních převodních cen. Dále se jedná o povinnost velkých nadnárodních podniků podávat zprávy podle jednotlivých zemí. V těchto zprávách tyto nadnárodní podniky podávají informace o vybraných ukazatelích za každou daňovou jurisdikci, ve které podnikají. Následně jsou tyto informace předmětem automatické výměny informací mezi jednotlivými daňovými správami a slouží k identifikaci možných diskrepancí v oblasti převodních cen. Také tuto směrnici ČR transponovala.

⁷ EU Anti-Tax Avoidance Directive.

Rovněž je nutné zmínit zajištění přístupu správce daně k některým údajům v návaznosti na výkon mezinárodní spolupráce při správě daní, přičemž tyto údaje jsou získávány na základě AML⁸ procedur (opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu).

V současné době Rada EU finalizuje návrh novely, která upravuje automatickou výměnu informací o daňových optimalizačních schématech. Cílem je ochrana vnitrostátních základů daně z příjmů, a to formou speciální oznamovací povinnosti. Tato oznamovací povinnost se také v České republice bude týkat i samotných zprostředkovatelů, jako jsou například daňoví poradci, advokáti, účetní, a další subjekty, kteří budou mít povinnost oznámit daňovým úřadům daňová optimalizační schémata.

Výše uvedená opatření působí buď preventivně, nebo generovala a budou dále generovat rozpočtové prostředky, které spolu s úsporami na výdajové straně bude možné využít pro následné snížení všeobecné daňové povinnosti.

Od 1. 1. 2018 byly razantně sníženy výdajové paušály pro podnikatele, což částečně snižuje výhodnost dosavadního fiktivního vykazování zaměstnání jako samostatné výdělečné činnosti u OSVČ⁹ s příjmy v intervalu 1 – 2 mil Kč (tzv. švarcsystému) a přibližuje míru zdanění OSVČ míře zdanění zaměstnanců. Sbližovat výši zdanění mezi zaměstnanci a OSVČ mají i další instituty, které by měly být součástí rekodifikace příjmových daní. V rámci tohoto projektu je uvažováno i o zásadním zjednodušení systému odpisování hmotného majetku a dalších změnách, které sníží celkovou náročnost daňového systému. Od roku 2019 je navrhováno snížení DPH z dnešních 15 % na 10 % pro další služby s vysokou hodnotou lidské práce, což bude pozitivní daňový stimul pro podnikatele poskytující tyto služby.

Plánovaná opatření mají za cíl snižovat daňovou zátěž zaměstnanců a osob výdělečně činných či zjednodušovat celý daňový systém, s využitím pouze přijatelných výjimek, ve prospěch poplatníků. Mezi hlavní priority ČR patří dlouhodobá stabilita daňového systému bez zbytečných a nahodilých změn, jakožto zásadní stavební kámen podpory podnikání.

V roce 2018 bude aktualizována *Analýza k možnostem a dopadům zohlednění environmentálních prvků v sazbách spotřebních a energetických daní v České republice*¹⁰ na základě výsledků vyjednávání o přístupu ke snižování emisí v sektoru EU ETS a mimo EU ETS v rámci EU a bude dále doplněna o podrobnější odhad environmentálních dopadů.

3.1.2 Zefektivnění výběru daní z hlediska poplatníků

V současné době probíhají intenzivní práce na celkové digitalizaci správy daní, která se realizuje postupně a je také jednou z hlavních priorit v oblasti daní. Už dnes je možné podat většinu daňových tvrzení elektronicky bez fyzické návštěvy finančního úřadu. Vlajkovou lodí postupné elektronizace správy daní, ale i zásadního klientského zjednodušení a vstřícného přístupu pro plátce i poplatníky, je projekt *MOJE daně* (zkratka pro Moderní a jednoduché daně). Tento projekt obsahuje několik důležitých institutů, které umožní jednodušší splnění daňových povinností pro většinu daňových subjektů. Jedním z jeho opatření je zřízení tzv. portálu MOJE daně, což bude virtuální finanční úřad, který mimo jiné poplatníkům nabídne možnost předvyplněných daňových formulářů, kde budou předem vyplněny základní údaje poplatníka, vstupy o mzdách od zaměstnavatele či data od třetích stran, která jsou důležitá

⁸ Z anglického „Anti-Money-Laundering“, opatření proti praní špinavých peněz.

⁹ Osob samostatně výdělečně činných.

¹⁰ Schválena vládou 9. 1. 2017.

pro finální stanovení daňové povinnosti (informace od bank či penzijních fondů). Cílem je kromě předvyplněných formulářů i odstranění výkazních duplicít, eliminace chybovosti či cílenost a koordinace kontrol i propojení s dalšími systémy, například s elektronickou fakturací.

K věcné stránce zjednodušení daní projekt MOJE daně předpokládá například umožnění u DPH zadržování pouze sporné části nadměrného odpočtu, který podnikatelům zajistí plynulé a předpověditelné cash-flow. Výhledově se počítá také s projektem Integrovaného systému správy daní, kdy dojde ke sloučení daní a pojistného, které by byly realizovány na jednom místě, což by přineslo značnou úsporu daňovým subjektům i správě daní a pojistného.

3.1.3 Rozpočtová politika

Z hlediska rozpočtového procesu bylo v roce 2017 poprvé aplikováno nové fiskální pravidlo pro stanovení maximálních výdajů státního rozpočtu a státních fondů. V souladu s tímto pravidlem byly nastaveny výdaje tak, aby saldo sektoru vládních institucí očistěné o vliv hospodářského cyklu a jednorázová či jiná přechodná opatření nebylo nižší než -1 % HDP.

Rovněž vznikla Národní rozpočtová rada, jejíž členové byli zvoleni Poslaneckou sněmovnou v lednu 2018. Národní rozpočtovou radu v rozpočtovém procesu také posílí Výbor pro rozpočtové prognózy, jehož úkolem bude posuzovat, zda prognózy používané v rozpočtovém procesu nejsou příliš optimistické z hlediska pravděpodobnosti jejich naplnění.

V oblasti rozpočtové politiky je nejnovějším opatřením přijetí novely zákona o rozpočtových pravidlech, účinné od 1. 1. 2018. Tímto opatřením se upravuje proces poskytování dotací a návratných finančních výpomocí ze státního rozpočtu. Dochází ke sjednocení postupu poskytovatelů a zajištění základních procesních práv žadatelů o dotaci a práva na soudní přezkum rozhodnutí poskytovatelů dotací a návratných finančních výpomocí.

V únoru 2018 byl předán do vnějšího připomínkového řízení návrh novely zákona o finanční kontrole ve veřejné správě, které je v současnosti vyhodnocováno. Návrh rozšiřuje okruh orgánů veřejné správy, které mají povinnost zavést systém řízení a kontroly veřejných financí tak, aby pokrýval všechny instituce sektoru vládních institucí. Předpokládaný termín nabytí účinnosti této novely je 1. 1. 2020. Jejím přijetím bude ukončena transpozice směrnice Rady o požadavcích na rozpočtové rámce členských států do právního řádu ČR.

Vláda potvrdila¹¹ svůj souhlas s přístupem ČR ke *Smlouvě o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii* a uložila předsedovi vlády, aby smlouvu předložil Parlamentu ČR k vyslovení souhlasu s přístupem ke smlouvě. Mělo by tak dojít k dokončení ratifikačního procesu zahájeného již předchozí vládou.¹²

3.1.4 Dlouhodobá udržitelnost důchodového systému

Vlivem ekonomického vývoje a dříve přijatých změn v důchodovém pojištění došlo v ČR i v roce 2017 k dalšímu výraznému zlepšení salda důchodového systému. Rozdíl mezi příjmy z pojistného na důchodové pojištění a výdaji na důchody (bez výdajů na správu důchodové

¹¹ Usneseními ze dne 14. 2. 2018 a 16. 4. 2018.

¹² ČR tímto nepřistupuje k hlavám Smlouvy III. Rozpočtový pakt a IV. Koordinace hospodářské politiky, které se na státy mimo eurozónu neaplikují, ledaže by k nim přistoupily dobrovolně.

služby) se, zejména z důvodu vysoké dynamiky příjmů z pojistného, která byla tažena rychlým růstem mezd, dostal z negativních cca 50 mld. Kč v r. 2013 až na kladnou nulu.

Přes aktuální velmi pozitivní vývoj bilance mezi příjmy z pojistného a výdaji na důchody, ukazuje následný vývoj v dlouhém časovém horizontu vyšší zátěž veřejných financí v podobě dynamického růstu výdajů na důchody v poměru k HDP. Zejména vlivem demografického stárnutí populace v ČR a také promítnutím současného dynamického růstu mezd a cen do výplaty důchodových dávek, může (pokud by nebyl zvyšován důchodový věk nad hranici 65 let, nebo provedeny jiné parametrické úpravy) podle nejnovějších projekcí dojít do roku 2060 k postupnému nárůstu výdajů na důchody ze současných zhruba 8 % HDP na 11,6 % HDP, tj. o 3,6 % HDP. S následným postupným mírným poklesem výdajů až do horizontu projekcí v roce 2070 na úroveň 10,9 % HDP (tj. o 2,9 % HDP více než v současné době). Výdaje na důchody dnes v ČR patří v evropském kontextu spíše k nižším. V pravidelném pětiletém cyklu ale bude docházet k hodnocení nastavení důchodového věku jako klíčového parametru ovlivňujícího vývoj výdajů na důchody.

Rychlý růst mezd se odrazil ve výši poměru průměrného starobního důchodu vůči průměrné mzdě, který se snížil ze 42,3 % v roce 2013 na 39,4 %, tj. historicky poprvé pod 40 %. Proto byla přijata řada opatření ke zlepšení příjmové situace poživatelů důchodů spočívající ve vyšší valorizaci důchodů.

I přes provedená opatření se nepodařilo negativní trend v příjmové situaci důchodů zvrátit, a proto vláda připravuje další opatření, která mají zlepšit jejich finanční situaci. Jde především o návrh na zvýšení základní výměry důchodu z 9 % na 10 % průměrné mzdy a zvýšení důchodů osob ve věku 85 let a vyšším o 1 000 Kč měsíčně. Tato opatření se pozitivně projeví v očekávaném vývoji poměru starobního důchodu a mzdy. Zároveň bude mít příznivý dopad na míru ohrožení chudobou mezi důchodci, kdy proti současnému právnímu stavu dojde ke zlepšení o 2,1 p.b. (krátkodobě) až 2,5 p.b. (dlouhodobě). Na druhou stranu budou tato opatření spojena s negativním dopadem do dlouhodobé stability veřejných financí (zhoršením indikátoru S2) v rozsahu 0,2 – 0,3 % HDP.

V roce 2016 vznikla meziřesortní pracovní skupina, která bude společně připravovat návrh možného dřívějšího odchodu do důchodu u osob ve fyzicky namáhavých nebo zdraví zatěžujících profesích. Konkrétní detaily návrhu budou diskutovány v průběhu roku 2018.

3.1.5 Zdravotnictví – udržitelnost a efektivnost

Zdravotní výdaje v ČR jsou nyní pod průměrem EU, ale ČR si je vědoma rizika rostoucích výdajů na zdravotní péči souvisejících především se stárnutím populace. ČR proto nadále pokračuje implementace opatření směřujících ke zlepšení nákladové efektivity a správy ve zdravotnictví.

Úhradová vyhláška

V roce 2017 byla vytvořena úhradová vyhláška pro rok 2018, k jejímž hlavním cílům patří zajištění financí pro zvýšení mezd a platů pracovníků ve zdravotnictví, včetně příplatků za směnnost, dále pak podpora dostupnosti péče a podpora přesunu péče z lůžkové do ambulantní sféry. V roce 2018 přichází vláda v oblasti úhradové vyhlášky 2019 s novou koncepcí. V rámci dohodovacího řízení o úhradách na rok 2019 bude maximálně podporováno sjednávání dohod mezi poskytovateli péče a zdravotními pojišťovnami a nebude zvyšovat segmenty zdravotní péče, které se nedohodly.

System veřejného zdravotního pojištění

V roce 2018 bude systém veřejného zdravotního pojištění hospodařit s příjmy ve výši přibližně 297 mld. Kč dle zdravotně pojistných plánů zdravotních pojišťoven. Jedná se o růst o 5,7 % oproti roku 2017. Na výdajové straně se predikují výdaje ve výši 295 mld. Kč (růst o 7,3 %), z čehož 286 mld. Kč připadá na výdaje na zdravotní služby. Saldo příjmů a výdajů se tudíž očekává jako kladné ve výši téměř 2 mld. Kč.

Mezi hlavní výdajové priority zdravotních pojišťoven v roce 2018 patří navyšování úhrad nemocnicím pro kompenzaci růstu mezd a platů o 10 % a zvýšení příplatku na směnnost sester. Mezi další významné nárůsty lze zařadit oblast zdravotně-sociálních služeb, centrových léků a následné péče. Zvýšené podpory se také dočká psychiatrická péče v přípravě na její plánovanou reformu a dále pak preventivní vyšetření a screeniny. V rámci lůžkové péče mezi další plánované změny patří sblížování úhrad mezi jednotlivými poskytovateli a pojišťovnami a podpora přesunu péče z lůžkové do ambulantní části.

Elektronické zdravotnictví, DRG

Prioritou ČR je elektronizace českého zdravotnictví v souladu s *Národní strategií elektronického zdravotnictví 2016 – 2020*. Hlavní cíle pro nejbližší období jsou realizace druhé etapy *ePreskripce*; dokončení přípravy věcného záměru zákona o elektronickém zdravotnictví; ustanovení *Národního centra elektronického zdravotnictví* a zajištění řídicí struktury správy elektronizace; vytvoření, popř. úprava referenčních registrů pro zdravotnictví a vytvoření datové základny – projekt integrovaného datového rozhraní resortu *Infrastrukturní služby elektronického zdravotnictví (IDRR)*.

V roce 2017 bylo vytvořeno *Datové úložiště referenčních nemocnic* a v souladu s navrženou *Metodikou oceňování akutní lůžkové péče* byl proveden první ostrý sběr reálných nákladových dat o celkové produkci referenčních poskytovatelů akutní lůžkové péče. Dále byla vytvořena první verze klasifikačního systému CZ-DRG včetně klasifikačních pravidel a strukturovaného nákladového ocenění jednotek systému.

K velkému pokroku došlo ve tvorbě údajové základny výkazů o výkonnosti zdravotnických zařízení díky schválení novely zákona¹³, která umožňuje zavedení plnohodnotného systému hodnocení kvality péče a přispívá k zpřesnění stanovených úhrad péče. Zároveň umožňuje i budování nových registrů, zejména národního registru hrazených zdravotních služeb. Registr byl dne 31. 1. 2018 převeden do produkčního provozu s daty za roky 2015 a 2016. V průběhu roku 2018 by měl být registr postupně plněn produkčními daty ze strany zdravotních pojišťoven.

V roce 2017 byl zřízen neveřejný registr zdravotnických pracovníků, který je klíčový pro plánování personálních potřeb a včasnou přípravu v oblasti personálních kapacit v souvislosti s demografickými změnami a vývojem kapacit jednotlivých profesí. Ten byl ke dni 19. 12. 2017 uveden do produkčního provozu a v průběhu roku 2018 bude postupně plněn produkčními daty.

V souladu se strategií *Zdraví 2020* byly zahájeny projekty *Národního koordinačního centra programů časného zachytu onemocnění* a *Datové základny realizace screeningových programů* a bylo schváleno jejich financování z OP Z. Byla zřízena *Národní rada pro implementaci a řízení programů časného zachytu onemocnění*, která dohlíží na realizaci příslušného akčního plánu a realizaci dílčích projektů.

¹³ Zákon č. 372/2011 Sb.

Přístrojové zdravotnické prostředky

V průběhu roku 2017 pokračovala implementace opatření vztahující se k činnosti *Komise pro posuzování rozmístění přístrojových zdravotnických prostředků*. Komise připravuje vytvoření přehledu konečných pořizovacích cen, které byly uhrazeny za nákladné přístroje. Přehled konečných cen bude využit pro potřeby hodnocení žádostí. Pro posuzování nových technologií se připravuje přechod k plnohodnotnému systému hodnocení dle hodnocení zdravotnických technologií.

3.2 Bydlení

V posledním čtvrtletí roku 2016 a prvních dvou čtvrtletí roku 2017 vzrostl v průměru meziročně index cen nemovitostí v ČR o 13 %. Příčinu rostoucích cen na trhu bydlení lze hledat v celkově dobré finanční situaci a pozitivních očekáváních domácností dané nízkou nezaměstnaností a rostoucími nominálními příjmy, dále v nízké výši úrokových sazeb a v převisu poptávky po bytech nad nabídkou (zejména v Praze a okolí). K uvedeným faktorům na straně poptávky přistupuje i přetrvávající preference vlastnického bydlení v porovnání s bydlením nájemním.

V Praze, kde rostou ceny nejrychleji, hraje roli (kromě silné poptávky, podpořené růstem ekonomiky a reálných mezd) její atraktivita, dorovnávání cenové úrovně v západních metropolích a nákupy bytů jako podnikatelských projektů, např. pro krátkodobý pronájem turistům v rámci *ekonomiky platform*. K tomu přistupuje na druhé straně silný faktor nedostatečné nabídky bytové výstavby v důsledku její nízké intenzity, kde hrají roli mj. dlouhé povolovací procesy spojené s přípravou výstavby. Kvůli rostoucí ceně novostaveb roste i zájem kupců o starší byty. To se projevuje v rostoucí výši nájemného. Vláda proto chce v budoucnu více podporovat rozvoj nájemního bydlení jako významného sektoru z hlediska dostupnosti a mobility, přičemž vláda klade důraz zejména na sociálně vymezené cílové skupiny.

Osou finančního sektoru ČR je bankovní sektor a ten obecně vykazuje vysokou úroveň kapitalizace, ziskovosti a likvidity i vysokou míru návratnosti (splácení) půjček, a je zde tak stále ještě dostatečný prostor pro úvěrové financování. Nicméně, celková výše úvěrů a půjček určená na bydlení v českých bankách v roce 2016 vzrostla a dosáhla tak 1 344 mld. Kč (nárůst o 2,4 p.b. HDP). Úvěry na bydlení je podle ČSÚ zatíženo 21,1 % českých domácností. Nejčastěji jde o dvojice s dětmi. Hypotékám nebo úvěrům ze stavebního spoření se přitom nevyhýbají ani domácnosti s nižšími příjmy. Ačkoli je trh s nemovitostmi stále na vzestupu, jeho potenciálně nepříznivý vývoj by zvýšil zranitelnost bankovního sektoru ČR. Vzhledem k tomu, že hypoteční úvěry představují velkou část portfolia českých bank, roztáčení spirály mezi nimi a cenami nemovitostí pořizovaných jejich prostřednictvím je v současnosti nejvýznamnějším rizikem domácí finanční stability. Proto ČNB zpřísnila od dubna 2017 doporučený limit výše úvěru zajištěného rezidenční nemovitostí na 90 % hodnoty nemovitosti (LTV). A celkový objem nově poskytnutých úvěrů zajištěných rezidenční nemovitostí s LTV 80 – 90 % by neměl překročit 15 %.

Rostoucí ceny na trhu s bydlením mohou představovat bariéru pro mobilitu pracovníků a také mají negativní sociální dopady zejména pro znevýhodněné osoby.¹⁴

¹⁴ Zejména nízkopříjmové skupiny obyvatel v produktivním věku a bez zdravotního znevýhodnění (např. rodiny samoživitelů s více dětmi) nejsou dosud v oblasti bytové politiky dostatečně podporovány.

V červenci 2016 byla schválena *Koncepce bydlení ČR do roku 2020 (revidovaná)*. Dle koncepce je základním posláním státu vytvářet stabilní prostředí posilující odpovědnost jeho občanů za sebe sama a podporovat jejich motivaci k zajištění si svých základních potřeb vlastními silami. V každé společnosti současně existují lidé, kteří si své bydlení z objektivních důvodů nejsou schopni zajistit sami. Je povinností státu a obcí jim na principu solidarity pomoci. Sociální bydlení definované zákonem bude určeno domácnostem v bytové nouzi, které jsou postižené selháním trhu bydlení. Cílem zákona je stanovení minimálních standardů sociálního bydlení a zajištění jeho provozu a pořízení obcemi s podporou státu.

V říjnu 2015 byla schválena *Koncepce sociálního bydlení ČR 2015–2025*. V roce 2018 proběhne také plánovaná aktualizace revize Koncepce, aby tento materiál odpovídal dosavadnímu vývoji a aktuálním trendům v oblasti sociálního bydlení. Koncepce byla základem pro návrh zákona o sociálním bydlení a o příspěvku na bydlení, který byl schválen vládou v březnu 2017, ale již nebyl schválen Poslaneckou sněmovnou. Plán legislativních prací vlády na rok 2018 předpokládá zpracování věcného záměru zákona o sociálním bydlení, jehož gestorem bude MMR ve spolupráci s MPSV. Termín předložení věcného záměru zákona do vlády je stanoven na 31. 10. 2018.

Programy na podporu bydlení

Dosavadní investiční podpora sociálního nájemního bydlení probíhá prostřednictvím programu MMR *Podpora bydlení*. V roce 2018 jsou vyhlášeny podprogramy *Pečovatelské byty* a *Komunitní domy seniorů*, které jsou zaměřeny na výstavbu nájemních bytů určených pro osoby znevýhodněné v bydlení z důvodu věku nebo zdravotního stavu. Cílem podpory je zajištění nájemního bydlení pro seniory tak, aby došlo k prodloužení doby jejich soběstačnosti a nezávislosti, a současně v komunitních domech seniorů aby byl umožněn komunitní způsob života na principu sousedské výpomoci.¹⁵

Podprogram *Bytové domy bez bariér* je určen pro vlastníky nebo spoluvlastníky bytových domů a společenství vlastníků jednotek (SVJ) s cílem zkvalitnit stávající bytový fond odstraněním bariér při vstupu do domu a do výtahu a výstavbou výtahů v domech se čtyřmi a více nadzemními podlažními, které jím nejsou a nikdy nebyly vybaveny a u kterých jsou k tomu stavebně technické předpoklady.

Z IROP je na sociální bydlení z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) určeno celkem 137 459 145 EUR, tedy přibližně 3,5 mld. Kč.¹⁶

Nájemní bydlení je podporováno také ze strany Státního fondu rozvoje bydlení výstavbou nájemních bytů na území České republiky dle nařízení vlády č. 284/2011 Sb. *Programem výstavby nájemních bytů*. Cílem programu je podpora výstavby nájemních bytů. Žadatelem o úvěr mohou být fyzické a právnické osoby, včetně obcí. Nájemní byty jsou určené vymezeným skupinám osob (senioři 65+, zletilé osoby mladší 30 let nebo osoby s vymezenými příjmy, osoby se zdravotním postižením, případně osoby, které byly o bydlení připraveny živelní pohromou). Výše úvěru je stanovena až do 90 % rozhodných výdajů se splatností až 30 let ode dne ukončení výstavby. Úroková sazba od 0,75 % p.a.¹⁷

¹⁵ Příjemcem dotace jsou právnické osoby (včetně obcí). Výše dotace činí max. 600 tis. Kč na 1 byt v souladu s předpisem ES SGEI de minimis (max. 500 tis. EUR). Nájemné nesmí přesáhnout stanovený limit.

¹⁶ Z výzev č. 34 a 35 IROP (Sociální bydlení I.) bylo schváleno k financování celkem 119 projektů za cca 746 mil. Kč. V současné době jsou vyhlášeny výzvy č. 79 a 80 Sociální bydlení II., jejichž alokace činí celkem 2 mld. Kč z EFRR a příjem žádostí bude zahájen v červnu 2018 a ukončen v září 2018. Zbýlých cca 750 mil. Kč bude využito na sociální bydlení v rámci integrovaných výzev IROP – ITI, IPRÚ a CLLD (výzvy č. 60, 61 a 62).

¹⁷ V roce 2017 byl rozpočet na realizaci nařízení vlády č. 284/2011 Sb. 320 mil. Kč a byly uzavřeny 3 smlouvy s objemem 57,55 mil. Kč na výstavbu 75 nájemních bytů (a to pro seniory, zdravotně či jinak hendikepované

3.3 Trh práce, sociální politika a vzdělávání

3.3.1 Politika zaměstnanosti a služby zaměstnanosti

Aktivní politika zaměstnanosti

Na základě novely zákona o zaměstnanosti s účinností od 29. 7. 2017 došlo ke změně délky časového období, po které je možné poskytovat finanční příspěvek na vytvořené společensky účelné pracovní místo, a to z 12 měsíců na 24 měsíců. Změna je zavedena zejména k boji proti dlouhodobé nezaměstnanosti a jejímu předcházení. Cílem je poskytnout podporu těm osobám, kterým se i přes vysokou poptávku po pracovní síle nedaří na trhu práce uplatnit, zejména s ohledem na kumulaci znevýhodnění vedoucích k dlouhodobému setrvávání v nezaměstnanosti (vyšší věk, zdravotní znevýhodnění, nízké vzdělání, další statisticky obtížně prokazatelná sociální znevýhodnění). Příspěvek na maximální dobu 24 měsíců proto bude poskytován na uchazeče o zaměstnání, kteří jsou vedeni v evidenci uchazečů o zaměstnání déle než 24 měsíců, u osob s nízkou nebo žádnou kvalifikací (ISCED 0 – 2, tj. maximálně dosažené základní vzdělání), u osob, které jsou ohroženy sociálním vyloučením nebo jsou sociálně vyloučené (např. osoby ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí, osoby po ukončení výkonu trestu odnětí svobody, osoby v hmotné nouzi). V ostatních případech činí maximální doba poskytování příspěvku 12 měsíců.

S cílem zvýšit flexibilitu a zacílení nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (APZ) na ohrožené skupiny uchazečů o zaměstnání, včetně poskytnutí včasné intervence byla vypracována a v únoru roku 2018 schválena nová instrukce MPSV pro realizaci aktivní politiky zaměstnanosti. Instrukce aktuálně reaguje na měnící se situaci na trhu práce. Podstatou změny je zejména možnost poskytnout podporu znevýhodněným osobám bez nutnosti jejich dlouhodobého setrvávání v evidenci uchazečů o zaměstnání a posílení preventivního charakteru nástrojů APZ před vznikem obtížně řešitelné dlouhodobé nezaměstnanosti. V odůvodněných případech, kdy je takovýto postup nezbytný, je možné tutéž osobu podpořit i opakovaně, resp. je umožněn její postup mezi jednotlivými nástroji APZ s cílem maximálně přiblížit znevýhodněné osoby volnému trhu práce.

V roce 2017 bylo na realizaci aktivní politiky zaměstnanosti vynaloženo celkem 4,76 mld. Kč, přičemž podpořeno bylo celkem 59 925 osob. Z toho bylo 2,24 mld. vynaloženo na veřejně prospěšné práce při podpoře 19 221 osob a 174 tis. na rekvalifikace při podpoře 16 810 osob. Ve srovnání s rokem 2016 došlo k poklesu objemu finančních prostředků vynaložených na APZ, a to v důsledku výrazně příznivé situace na trhu práce charakterizované jak poklesem počtu uchazečů o zaměstnání, včetně významného poklesu znevýhodněných skupin, tak vysokou dynamikou poptávky po pracovní síle. V této souvislosti tedy klesá i zájem zaměstnavatelů o některé nejčastěji využívané nástroje APZ z důvodu potřeby urychleně si zabezpečit pracovní sílu, a to i bez nutnosti intervence ze strany Úřadu práce ČR (ÚP).

občany a zletilé osoby do 30 let). V roce 2018 je v rozpočtu na realizaci tohoto programu vyčleněno 270 mil. Kč s možností podpořit výstavbu cca 300 bytů.

Efektivita veřejných služeb zaměstnanosti

Stávající situace na trhu práce se vyznačuje vysokou poptávkou po pracovní síle. Tato poptávka zaměstnavatelů se projevuje zejména vysokým počtem nabízených pracovních míst prostřednictvím ÚP.

ÚP se zaměřil na oblast cílené spolupráce se zaměstnavateli, zvýšení efektivity opatření aktivní politiky zaměstnanosti a zlepšení meziútvarové spolupráce v oblasti práce s dlouhodobě nezaměstnanými. Cílem nastavené spolupráce je poskytovat společným uživatelům/klientům individualizované služby, které jsou každému "ušity" na míru. Spolupráce mezi jednotlivými útvary probíhá zejména u uživatelů/klientů, kteří potřebují individuální přístup k řešení jejich stávající situace, které jsou mnohdy velice rozdílné, může se jednat o dluhy, exekuce, dlouhodobou nezaměstnanost, zdravotní postižení atd. Meziútvarová spolupráce¹⁸ probíhá zejména mezi odděleními zprostředkování a útvary nepojistných sociálních dávek a využívá metod sociální práce. Cílem je komplexní řešení nepříznivé sociální situace a příprava kvalitního individuálního akčního plánu za oblast zaměstnanost, který reflektuje uživatelské schopnosti, dovednosti a možnosti ve vazbě na lokální trh práce. Podporována byla rovněž spolupráce se zaměstnavateli a spolupráce v oblasti přípravy pracovní síly na měnící se podmínky trhu práce, včetně vytváření systému predikcí trhu práce (projekt KOMPAS) a revize systému rekvalifikací směrem k jejich vyšší flexibilitě a vyššímu souladu s požadavky zaměstnavatelů (projekt KVASAR). Obě tyto opatření jsou realizována ve spolupráci s relevantními aktéry trhu práce.

V roce 2017 byla zahájena realizace projektu *Vyhodnocování účinnosti a efektivity realizace APZ*, který je na základě podnětu MPSV realizován Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí a jehož předmětem je zmapovat a vyhodnotit dopady nástrojů APZ na podporované skupiny osob. Výsledky tohoto projektu by měly být známy v průběhu roku 2018.

ÚP poskytuje zaměstnavatelům služby, které cílí na lepší obsaditelnost volných pracovních míst, tedy individuální poradenství upřednostňující formy osobního kontaktu na kontaktním pracovišti ÚP nebo přímo u zaměstnavatele. Cílem je seznámit zaměstnavatele s aktuální situací na trhu práce v daném regionu a nalézt nejvhodnější řešení konkrétního požadavku zaměstnavatele, pomoci zaměstnavateli obsadit volné pracovní místo. ÚP organizuje pro zaměstnavatele předvýběry a výběry vhodných uchazečů o zaměstnání, podílí se na organizaci burz práce. Realizuje semináře pro zaměstnavatele, na kterých tyto informuje o aktuální situaci na trhu práce a opatřeních ÚP, především v oblasti APZ. Data získána prostřednictvím monitoringu zaměstnavatelů jsou pravidelně vyhodnocována a aktualizována. Na základě vyhodnocených dat se vytváří krátkodobé výhledy trhu práce, které zaměstnavatelům umožňují přizpůsobit své chování na trhu práce v souvislosti s obsazováním volných pracovních míst.

V roce 2017 došlo k některým legislativním úpravám zvyšujícím efektivitu a kvalitu systému služeb zaměstnanosti (nejenom veřejných). V oblasti podpory zaměstnanosti osob se zdravotním postižením byly zavedeny úpravy v systému tzv. náhradního plnění povinného podílu, když byla zavedena elektronická evidence tohoto plnění. Změn doznala rovněž oblast agenturního zaměstnávání. Cílem bylo zejména zvýšení odpovědnosti uživatelských subjektů za nedodržování práv dočasně přidělených zaměstnanců agenturami práce včetně ukotvení definice tzv. zastřené zprostředkování zaměstnání. Dále byla ukotvena opatření, která posilují právní postavení dočasně přidělovaných zaměstnanců a zajišťují, aby výkon

¹⁸ Spolupráce je upravena vnitřním řídicím aktem a je povinná a pravidelně vyhodnocovaná.

zprostředkovatelské činnosti byl vykonáván pouze seriózními agenturami práce s patřičným personálním a materiálním zabezpečením.

Podpora mladých na trhu práce

V roce 2017 pokračoval výrazný pokles nezaměstnanosti mladých lidí do 25 let a to až k rekordně nízkým hodnotám. Na druhou stranu i v této věkové skupině určitý podíl z nich setrval v evidenci dobu delší, než jakou je možné vnímat jako nezaměstnanost frikční, tedy dočasně dobrovolnou¹⁹.

Hlavní nástroje napomáhající řešit situaci mladých uchazečů o zaměstnání včetně těch setrvávajících v evidenci delší dobu představuje jedenáct regionálních individuálních projektů *Záruky pro mladé*, financovaných z OP Z (Investiční priorita 1.1), jejichž realizace byla zahájena v rozmezí prosince 2015 až dubna 2016. V současné době jsou podávány návrhy na prodloužení jejich realizace až do 31. 12. 2020. V regionu NUTS 2 Severozápad (tj. v Ústeckém a Karlovarském kraji) jsou realizovány podobně zaměřené projekty v rámci *Iniciativy na podporu zaměstnanosti mládeže*, financované rovněž z OP Z (z Investiční priority 1.5). V rámci projektů OP Z bylo v roce 2017 podpořeno celkem 10 362 mladých uchazečů o zaměstnání do 30 let, v rámci národní aktivní politiky zaměstnanosti 4 498. Uvedené projekty tvoří kombinaci několika nástrojů a opatření směřujících k zabezpečení trvalého pracovního uplatnění mladých osob na volném trhu práce.²⁰

Sociální podnikání

V roce 2017 byl připraven a dne 15. 5. 2017 vládou schválen věcný záměr zákona o sociálním podnikání, jehož cílem je vymezit právně závazný status sociálního podniku a sociálního integračního podniku a definiční ukotvení segmentu sociální ekonomiky v ČR. Jedná se o jeden z prvních kroků ke sjednocení přístupu k sociálnímu podnikání v ČR. V roce 2018 bude vládě předložen návrh paragrafového znění zákona, který je v současné době připravován Úřadem vlády ČR ve spolupráci s MPSV a MPO.

Nadále je realizována podpora sociálních podniků prostřednictvím OP Z, a to jak formou přímo výzev zaměřených na přímou podporu sociálních podniků, tak prostřednictvím podpory v rámci místních akčních skupin a rovněž prostřednictvím vytvoření podpůrné sítě pro podporu sociálních podniků (konzultace, poradenství atd.). V podpoře sociálních podniků pokračuje také IROP, a to jak formou výzev pro individuální projekty (IP), tak pro projekty realizované prostřednictvím integrovaných nástrojů ITI, IPRÚ a komunitně vedeného místního rozvoje CLLD.

Reforma regulovaných povolání

ČR pokračuje v realizaci *Národního akčního plánu*, který byl EK zaslán v lednu 2016, přičemž se očekává dokončení legislativního procesu u některých návrhů změn právních předpisů.

¹⁹ Umožňující např. zorientovat se na trhu práce a nalézt vhodné zaměstnání po ukončení počátečního vzdělávání.

²⁰ Kromě podpory vytváření pracovních míst se jedná zejména o podporu mentoringu jako formy zapracování a získání nezbytných kompetencí k výkonu povolání přímo na pracovišti zaměstnavatele stávajícími zaměstnanci zaměstnavatele. Projekty jsou dále doplněny o podporu dalšího vzdělávání prostřednictvím rekvalifikací a poradenské aktivity. Součástí některých projektů, v závislosti na regionální situaci na trhu práce, je rovněž podpora návratu do vzdělávání včetně související asistence, popřípadě získání relevantních dovedností v zahraničí prostřednictvím stáže.

ČR vede interní diskuzi o doporučeních, která jí adresovala EK v rámci balíčku ke službám. Doporučení se týkají povolání stavební inženýr, architekt a připravované nové profesní regulace pro povolání realitní agent/makléř, stejně jako obecné doporučení pro všechny státy regulující profesi advokát a účetní/daňový poradce. Většina dotčených resortů však považuje stávající regulaci uvedených povolání za adekvátní. V současné době je připravován nový návrh zákona, který bude stanovovat podmínky pro výkon profese realitní agent/makléř. Na evropské úrovni dosud neproběhla žádná jednání zaměřená na konkrétní podmínky výkonu posuzovaných profesí a jejich přiměřenosti.

3.3.2 Účast žen na trhu práce

Služby péče o děti

Čenově i místně dostupné a kvalitní služby péče o děti jsou jedním z významných nástrojů při udržení kontaktu se zaměstnáním v době mateřské a rodičovské „dovolené“ a návratu (popř. vstupu) rodičů na trh práce a dle vládních cílů i doporučení EK jsou pro ČR klíčové, jelikož jsou významným opatřením v oblasti sladění pracovního a rodinného života (tzv. work-life balance; viz níže), a mají tak dopad na míru zaměstnanosti rodičů s dětmi, ale i na vývoj porodnosti.

Z toho důvodu dne 29. 11. 2014 vstoupil v účinnost zákon²¹ o dětské skupině.²² Jeho přijetím došlo k nastavení základních parametrů služby péče o dítě na nekomerční bázi. Toto opatření umožňuje udržet kontakt rodiče se zaměstnáním v době péče o dítě a jeho postupný návrat (vstup) na trh práce a rovněž přispívá ke snížení rizika ohrožení chudobou a nedostatkem příjmů z důvodu, že rodič je delší dobu mimo trh práce. Služba je určena pro děti již od jednoho roku.

Dětské skupiny poskytují péči v menších skupinkách dětí a mohou vycházet vstříc individuálním potřebám dětí. Zákon nastavuje podmínky poskytování péče úměrné počtu dětí, a stává se tak dostupnou i pro poskytovatele, kteří nemohou naplnit požadavky mateřských škol dle školského zákona. Jedná se například o malé obce, menší zaměstnavatele, pobočky zaměstnavatelů nebo nestátní neziskové organizace.

V souvislosti s tímto vešla v účinnost novela zákona o daních z příjmu, která obsahuje prorodinná daňová opatření, tj. zavedení daňové uznatelnosti nákladů zaměstnavatele v souvislosti s poskytováním služeb péče o děti svých zaměstnanců a zavedení slevy na dani z příjmů pro rodiče, kteří využijí služeb péče o děti v souvislosti se vstupem (návratem) na trh práce. Ti mohou uplatnit slevu na dani za každé dítě, které navštěvuje dětskou skupinu ve výši maximálně minimální mzdy za rok.

V současné době MPSV eviduje přibližně 600 dětských skupin celkem s více než 7 tis. místy pro děti, další žádosti o evidenci jsou zpracovávány.²³ Do konce roku 2018 očekáváme zaevidování dalších 200 dětských skupin a vytvoření 10 tis. míst. Vývoj počtu dětských skupin bude záviset na podobě národního financování dětských skupin a rovněž finální podobě zajištění péče o děti dvouleté v mateřských školách po roce 2020. V současné době se dle opatření *Koncepce rodinné politiky* připravuje návrh financování dětských skupin

²¹ Zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů.

²² K zákonu se váže rovněž vyhláška o hygienických požadavcích na prostory a provoz dětské skupiny do počtu 12 dětí (č. 281/2014 Sb.). Pro péči o děti nad počet 12 se váže vyhláška o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých (č. 410/2005 Sb.).

²³ MPSV rovněž provozuje informační webové stránky www.dsmps.v.cz.

z národních zdrojů k zabezpečení udržitelnosti systému péče a zároveň kvality nabízené péče. Zaváděním dětských skupin se mohou vytvářet další pracovní místa pro pečující osoby, například pro ženy starší 50 let, které jsou ohroženou skupinou na trhu práce.

Od roku 2016 je rovněž pilotně ověřována služba péče v tzv. mikrojeslích pro děti od 6 měsíců, které nabízejí péči o děti v malých skupinách do 4 dětí, a zřizuje je nejčastěji obec nebo nezisková organizace ve spolupráci s obcí. Mikrojesle mohou zakládat také samotné matky na rodičovské dovolené.

V současné době po celé ČR je evidováno 72 nových mikrojeslí.²⁴ Zájem o tuto službu předčil očekávání. Výstupem projektu je také zpracování návrhu řešení v rámci nelegislativní, případně legislativní úpravy pro zřizování a provoz mikrojeslí založený na pilotním ověření služby. V současné době je připravován pracovní návrh ukotvení mikrojeslí v legislativě se zajištěním dalšího financování mikrojeslí z národních zdrojů společně s dětskými skupinami. V listopadu 2018 bude vyhlášena druhá výzva z Evropského sociálního fondu (ESF) – OP Z na podporu mikrojeslí. Součástí projektu je rovněž revize standardů vzdělávání osob pečujících o nejmenší děti za účelem zvýšení kvality a odbornosti poskytované služby.²⁵

V rámci OP Z²⁶ se pokračuje v podpoře dětských skupin s upravenou stupnicí jednotkových nákladů, a to jak pro zřizování nových dětských skupin, tak provoz stávajících dětských skupin. MPSV pokračuje v realizaci projektu Podpora implementace dětských skupin, v rámci něhož je poskytováno komplexní poradenství a metodická podpora poskytovatelům dětských skupin k implementaci zákona o dětské skupině. Součástí projektu je vytvoření celorepublikové databáze dětských skupin, metodických pokladů pro rodiče i poskytovatele nebo webové komunikační platformy poskytovatelů. MPSV rovněž pokračuje v pilotním ověřování tzv. mikrojeslí.

MPSV je od roku 2012 autorizujícím orgánem profesní kvalifikace²⁷ (PK) Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a PK Chůva pro dětské koutky.²⁸ Absolvováním prvně jmenované profesní kvalifikace je splněna podmínka odborné způsobilosti např. pro pečující osoby v dětské skupině. Zájem o PK Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky neustále roste,²⁹ stejně jako počet fyzických a právnických osob, které zkoušky pořádají. Vzrůstající zájem je důsledkem zejména nárůstu počtu dětských skupin a zavedení nové služby mikrojesle, v kterých se daná kvalifikace dá uplatnit. Profesní kvalifikace se velmi dobře osvědčuje při uplatňování žen 55+ na trhu práce.

Novelou školského zákona v roce 2016 byla přijata garance místa v mateřských školách (MŠ; pro děti 4leté od roku 2017, pro děti 3leté od roku 2018, pro děti 2leté od roku 2020), která je klíčová pro podporu zaměstnanosti rodičů, jelikož umožňuje jim i jejich zaměstnavatelům plánovat návrat na trh práce po rodičovské dovolené. Zlepšuje tak finanční situaci rodin, zabraňuje propadu do chudoby a závislosti na sociálních dávkách. Děti mladší

²⁴ MPSV rovněž provozuje informační internetové stránky projektu na adrese mikrojesle.mpsv.cz

²⁵ V rámci aktuálních výzev na podporu mikrojeslí i dětských skupin lze absolvovat zkoušku k profesní kvalifikaci Chůva a uhradit si zkoušku z dotace z ESF.

²⁶ Podstatnou výhodou pro poskytovatele dětských skupin je možnost využít financování z Evropského sociálního fondu (celkově bylo uvolněno již více jak 3,5 mld. Kč).

²⁷ Více informací o profesních kvalifikacích lze získat na webových stránkách Národní soustavy kvalifikací www.narodnikvalifikace.cz.

²⁸ Podle zákona č. 179/2006 Sb.

²⁹ To demonstrují data o počtu absolventů/ek: : r. 2013 – 118, r. 2014 – 227, r. 2015 – 454, r. 2016 – 1161, r. 2017 – 2023.

tří let již v mateřských školách jsou přítomny, jejich podíl na celkovém počtu dětí v MŠ je 12,3 % (44 729 dětí z 362 653).

Opatření na podporu sladění rodinného a pracovního života

Sladění rodinného a pracovního života zůstává i nadále jednou z hlavních priorit vlády v oblasti rovnosti žen a mužů, vyjádřené mj. ve vládní *Strategii pro rovnost žen a mužů v ČR na léta 2014 – 2020*. ÚV pokračuje v realizaci projektu financovaného z OP Z, zaměřeného na implementaci této Strategie. Součástí projektu je mj. podpora sladění pracovního a soukromého života, vyhodnocení zákona o státní službě z hlediska rovnosti žen a mužů a realizace genderového auditu ÚV s cílem pilotně ověřit *Standard genderového auditu*. V této oblasti bude ÚV dále šířit metodiku *Práce a soukromí v rovnováze: jak na to?*, která poskytuje návod pro zaměstnavatele k praktickému zavádění opatření ke sladění pracovního a soukromého života.

V oblasti systému podpory rodin došlo k několika zásadním úpravám:

Od 1. 2. 2018 nově platí tzv. týdenní otcovská dovolená, která je však důležitým signálem státu, že do péče o děti musí být zapojeni od začátku i otcové, což posiluje stabilitu celé rodiny.

Od 1. 1. 2018 nově platí také možnost čerpat rodičovský příspěvek ve vyšších částkách ze současných max. 11 500 Kč měsíčně za 1,5 roku až na 35 tis. Kč měsíčně za 7 měsíců, výše se určuje jako max. 70 % denního vyměřovacího základu u předchozího příjmu. Možnost rychlejšího čerpání (až do výše 7 600 Kč) je zavedena i pro osoby, kterým nelze vyměřit peněžitou pomoc v mateřství (PPM), týká se především studentů, OSVČ nebo nezaměstnaných. Díky této úpravě je zajištěna možnost volby pro všechny rodiny, tj. jak pro rodiny, které chtějí pečovat o dítě do jeho čtyř let věku, tak pro rodiny, které se chtějí navrátit na trh práce v útlém věku dítěte. Novelou došlo také k zavedení druhé výměry přídatku na dítě, a to u ekonomicky aktivních rodičů (zvýšení o 300 Kč k dosavadním 500, 610 a 700 Kč).

V souladu s doporučením Rady EU pro ČR vláda během roku 2017 projednala navržené legislativní změny, které směřují ke zlepšení rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem a k posílení ochrany postavení zaměstnance. Patří k nim návrh na zavedení dlouhodobého ošetřovného, jehož hlavním účelem je poskytnout nemocensky pojištěné osobě přiměřenou náhradu za ztrátu příjmu z výdělečné činnosti, která musela být z důvodu poskytování dlouhodobé ošetřovatelské péče ošetřované osobě přerušena, a to formou dávky nemocenského pojištění. V zákoně o nemocenském pojištění se zavádí nová dávka nemocenského pojištění – dlouhodobé ošetřovné – ve výši 60% denního vyměřovacího základu. V zákoníku práce se v souvislosti s dlouhodobým ošetřovným zaměstnavateli stanoví povinnost omluvit nepřítomnost zaměstnance v práci po dobu poskytování dlouhodobé ošetřovatelské péče (až 90 dní) a povinnost zařadit zaměstnance po skončení poskytování této péče na jeho původní práci a pracoviště. Dlouhodobé ošetřovné začne platit od 1. 6. 2018.

Koncepce rodinné politiky i *Zpráva o rodině* byly schváleny vládou v září 2017. Koncepce obsahuje řadu konkrétních opatření z oblasti sladění rodinného a pracovního života. V tomto směru je klíčový rozvoj dostupných a kvalitních forem zařízení předškolní péče a úprava v oblasti dávek a daní. Mezi zásadní opatření patří podpora dostupných veřejných služeb v oblasti bydlení, předškolní péče nebo podpora flexibilních neprekarizovaných forem práce, které jsou klíčové pro zajištění finanční stability rodin. V rámci Ministerstva práce a sociálních věcí je ukotvena nově vzniklá Pracovní skupina pro rodinu, která si bere za cíl

rozpracovat na základě Koncepce rodinné politiky tzv. Prorodinný balíček s opatřeními typu: Garance míst v mateřských školách pro děti od dvou let, Zajištění financování a fungování mikrojeslí a dětských skupin ze státního rozpočtu po roce 2020, Reforma systému finanční podpory rodin, Postavení samoživitelských rodin a problematika vymáhání výživného, Podpora flexibilních úvazků z Aktivní politiky zaměstnanosti, Zavedení institutu sdíleného pracovního místa, Redukce platových rozdílů žen a mužů, Výstavba startovacích nájemních bytů pro rodiny s dětmi, Novomanželské půjčky, Legislativní ukotvení služeb primární prevence za účelem stability rodin vč. systémového financování, Zapojení mužů do péče, Zajištění plošného fungování družin, Obědy do základních, středních a mateřských škol plošně bezplatně, Základní pomůcky pro děti do škol bezplatně, Prevence neplodnosti, Finanční dostupnost asistované reprodukce.

V rámci OP Z jsou realizovány systémové projekty, které se zaměřují zejména na podporu rodičů s dětmi a služeb péče o dítě s cílem vytvořit stabilní systém péče o děti předškolního věku nebo vytvořit platformu pro rodinnou politiku.

Od počátku roku 2017 realizuje MPSV systémový projekt *Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů*. Cílem je zlepšit koordinaci celostátních a regionálních politik v oblasti podpory rodin, a to prostřednictvím sítě krajských poradců a fungování celostátní a regionálních platform. V rámci projektu je vytvářena *Metodika tvorby rodinné politiky* na krajské a místní úrovni a dále v každém kraji vzniká návrh koncepce rodinné politiky nebo návrh implementace konkrétních prorodinných opatření.

Rovnost žen a mužů na trhu práce

Velkým a aktuálním tématem je pro ČR nerovné odměňování žen a mužů, jelikož tento rozdíl je 2. nejvyšší v EU (činí 21,8 %). Pokud rozdíl v odměňování vyjádříme finančně, u průměrné mzdy činí měsíčně tento rozdíl Kč 6 748 Kč.

Úřad vlády (ÚV) bude nadále pokračovat v realizaci osvětové kampaně *To je rovnost!*, která se zaměřuje na podporu rovnosti žen a mužů v české společnosti. K cílům kampaně bude přispívat ke snižování nerovností žen a mužů na trhu práce, rozdílů v odměňování žen a mužů či podpoře vyšší účasti mužů na péči o děti.

Za účelem efektivnějšího prosazování rovnosti žen a mužů připraví ÚV standard pozice rezortních koordinátorů rovnosti žen a mužů, jejichž pozice je zřízena na každém ministerstvu. Standard nastaví základní kompetence koordinátorů pro účinnější uplatňování genderového mainstreamingu³⁰ v rámci každého ministerstva. Budou také pokračovat školení pro koordinátory, včetně školení k metodice hodnocení dopadů na rovnost žen a mužů.

MPSV realizuje pětiletý projekt financovaný z ESF, který cílí na otevření diskuze o rozdílu v odměňování žen a mužů, analýzu jeho příčin a návrhy řešení na jeho snížení. Projekt zapojuje klíčové aktéry této problematiky, jako jsou Státní úřad inspekce práce, Kancelář veřejné ochránkyně práv, ÚP, sociální partneři a konkrétní zaměstnavatelé ze soukromého i veřejného sektoru. Mezi výstupy spadá např. *Analýza aktuálního rozdílu v odměňování žen a mužů v ČR a jeho historického vývoje*,³¹ Mzdová/platová on-line kalkulačka na webu, kde

³⁰ Dle definice Rady Evropy se jedná se o strategický přístup zahrnující (re)organizace, zdokonalování, rozvoj a vyhodnocování koncepčních procesů tím, že při nich všechny zúčastněné subjekty budou na všech úrovních a ve všech stádiích využívat perspektivu rovnosti žen a mužů.

³¹ <http://www.rovnaodmena.cz/wp-content/uploads/2017/12/Aktuální-rozdíly-v-odměňování-žen-a-mužů-v-ČR.pdf>

si každý může spočítat obvyklý plat³², transformace švýcarského softwaru Logib do ČR a jeho pilotní ověření, který umožní organizacím nebyrokraticky a anonymně otestovat jejich platovou politiku apod.

3.3.3 Sociální ochrana

Řešení problémů předluženosti a sociálního vyloučení

ČR se zavázala vyvinout úsilí vedoucí ke snížení počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech s nízkou pracovní intenzitou, a to o 30 tis. osob. Plnění uvedeného cíle je monitorováno především prostřednictvím NPR ČR, vycházejícího ze strategie *Evropa 2020*. Cílem je přispět k plnění národního cíle redukce míry ohrožení chudobou a sociálním vyloučením – udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech s nízkou pracovní intenzitou do roku 2020 na úrovni roku 2008.

Vláda podporuje plnění opatření, která komplementárně přispívají ke zvyšování inkluzivnosti trhu práce a působí tak na zvyšování dostupnosti, kvality a udržitelnosti základních zdrojů a služeb včetně důstojného příjmu, bydlení a vzdělání. Vláda tak pokračuje v naplňování *Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020* (národního zastřešujícího dokumentu pro oblast sociálního začleňování) či *Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020*. MPSV vydalo v roce 2018 materiál *Dluhové poradenství – co a jak v několika krocích*, který radí obcím, jak přistupovat k pomoci občanům v tzv. dluhové pasti, respektive poskytnout jim informace potřebné k řešení jejich zadluženosti. Materiál byl zpracován ve spolupráci s Pracovní skupinou k posilování finanční gramotnosti a prevenci předlužení, která sdružuje odborníky na danou problematiku.

MŠP vyhotovilo³³ a opětovně předložilo návrh novely insolvenčního zákona.³⁴ Tento návrh byl dne 17. 1. 2018 schválen vládou a předložen k dalšímu projednání Poslaneckou sněmovnou.³⁵

Předložený návrh zákona reaguje na úpravu oddlužení, která není v současnosti využitelná širokým okruhem osob, a to konkrétně těch nejméně majetných povinných dlužníků, kteří by měli zájem upravit své majetkové poměry a vztahy se svými věřiteli způsobem, který by vyvažoval právo věřitelů na úhradu jejich pohledávek a reálné možnosti dlužníků tyto pohledávky (narostlé o jejich příslušenství) uhradit. Současná úprava v mnoha případech jen vede k růstu a řetězení dluhů a zvýšení počtu exekučních řízení (stav ústící do tzv. dluhové pasti), aniž by bylo dosaženo reálného uspokojení pohledávek věřitelů. Tento stav nesvědčí věřitelům, dlužníkům ani státu.

Návrh je předkládán v souvislosti s řešením excesivního zadlužení fyzických osob, vůči kterým jsou pohledávky zpravidla vymáhány exekučně. Zatímco funkcí exekučního práva je zajistit vymození pohledávky věřitele, v aplikační praxi dochází zejména v případě tzv. vícečetných exekucí k tomu, že dlužníci jsou dlouhodobě v exekučním řízení, přičemž pohledávky za těmito dlužníky nejsou alespoň částečně vymoženy. Exekuce tak do značné míry neplní svůj účel. Ohledně části dlužníků přitom platí, že své dluhy nemohou nikdy

³² Dle vzdělání, regionu, pracovní zkušenosti a pracovního zařazení.

³³ V souladu s *Plánem legislativních prací vlády na rok 2017*.

³⁴ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵ Sněmovní tisk 71.

splatit, neboť jejich dluhy jsou příliš vysoké a příjmy příliš nízké. Dále platí, že značná část dlužníků se pohybuje ve sféře šedé ekonomiky, a to se všemi negativními důsledky z toho plynoucími (vliv na daňové výnosy a na systémy veřejného zdravotního a sociálního pojištění apod.).

Návrh proto obsahuje zpřístupnění institutu oddlužení širšímu okruhu poctivých dlužníků za současného zapojení těchto dlužníků do transparentní ekonomické činnosti (tzn. mj. legálně vykonávaného zaměstnání) a uspokojení věřitelů z majetku dlužníků.³⁶ Cílem návrhu tedy je změnit procesní režim, ve kterém jsou pohledávky věřitelů uplatňovány. Věřitelům i dlužníkům tak bude umožněno použít procesní formu, která je pro řešení dané situace vhodnější. Uspokojování věřitelů proběhne zásadně poměrně, čímž je sledováno rovné zacházení s věřiteli (v exekuci se uspokojují pohledávky na základě časové priority, což není v případě úpadku dlužníka vhodné hledisko). K posílení atraktivity institutu oddlužení pro věřitele rovněž přispívá, že srážky z příjmů dlužníka jsou v insolvenční zpravidla vyšší než v exekuci.

Návrh zpřístupňuje sanační řešení úpadku pro všechny poctivé dlužníky, kteří jsou schopni ze svých příjmů pravidelně uhrazovat alespoň náklady insolvenčního řízení a kteří jsou zároveň ochotni usilovat o co nejvyšší uspokojení pohledávek svých věřitelů pod dohledem insolvenčního soudu a insolvenčního správce. V souvislosti s požadavkem na vynaložení veškerého úsilí, které lze po dlužníkovi spravedlivě požadovat, se zdůrazňuje význam dohlédací činnosti insolvenčního správce nad dlužníkem. Rovněž se rozšiřuje okruh relevantních skutečností, které odrážejí nelegitimní nároky dlužníka vůči beneficiu oddlužení, a to především s ohledem na průběh předchozího insolvenčního řízení, což umožňuje např. zamítnutí nového návrhu na povolení oddlužení.

Zákon o sociální práci

Návrh věcného záměru zákona o sociální práci je připravován³⁷ z důvodu identifikované potřeby zvýšení kvality výkonu sociální práce a její garance v rámci proklientského přístupu k uživatelům sociální práce. Dílčími cíli navrhované právní úpravy bude jednak vytýčení odborného statusu sociálních pracovníků, možnost jejich profesního růstu, vytvoření nástroje (samo)správy etických principů profese sociální práce, stejně jako sjednocení praxe v oblasti celoživotního vzdělávání sociálních pracovníků v ucelený a provázaný systém, regulace profese sociální práce, jasné vymezení pozice sociálních pracovníků.

Rozvoj sociálních služeb

V roce 2018 bude znovu zahájen legislativní proces k novele zákona o sociálních službách, která po více než deseti letech účinnosti uvedeného zákona přinese potřebné komplexnější změny. Jejím cílem bude především zpřehlednění a zjednodušení systému sociálních služeb, specifikace určitých ustanovení na základě promítnutí aktuálních požadavků praxe do zákona tak, aby právní úprava odpovídala potřebám dobré praxe a nárokům všech subjektů zúčastněných při poskytování sociálních služeb. Dalším účelem chystané novelizace bude, aby poskytované sociální služby více korespondovaly potřebám uživatelů/klientů. Změny by měly umožnit poskytování sociálních služeb „na míru“ dle druhu nepříznivé sociální situace. Dále by měla přinést větší transparentnost i efektivnost a v neposlední řadě zpřehlednění nabídky sociálních služeb pro veřejnost. Občané by se měli

³⁶ Ve vazbě na tento primární cíl se rovněž navrhuje provedení dílčích změn v právní úpravě institutu oddlužení a odstranění některých nedostatků právní úpravy, na něž poukázala aplikační praxe.

³⁷ Na základě usnesení vlády ze dne 15. 12. 2014 č. 1056.

díky tomu lépe orientovat, kam se mají obrátit a kdo jim může zajistit v jejich konkrétní nepříznivé sociální situaci pomoc a podporu. Návrh bude předložen vládě do 31. 12. 2018, účinnost je plánována od 1. 6. 2019.

Práce na rozvoji systému sociálních služeb budou pokračovat díky dokumentu *Akční plán rozvoje sociálních služeb na období 2017 – 2018*, jehož tvorba vzešla z vládou schválené *Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016 – 2025*.³⁸ Plnění opatření v akčním plánu by mělo mít pozitivní dopad na klienty systému sociálních služeb a na samotnou finanční udržitelnost systému.

Aktivní stárnutí

Vzhledem k prognózám demografického vývoje (stárnutí populace) vláda podporuje opatření obsažená v *Národním akčním plánu podporujícím pozitivní stárnutí pro období let 2013–2017* (NAP).³⁹ Hlavním cílem je změna přístupu jednotlivých osob i celé společnosti ke stárnutí, zajištění důstojného stáří pro všechny, zlepšení zapojení starších občanů do života společnosti a podpora aktivního stárnutí jako prevence sociálního vyloučení a zdravotních problémů.

Pro systémové zajištění agendy přípravy na stárnutí byly zahájeny práce na novém strategickém materiálu navazujícím na NAP pro období let 2018 – 2022, který bude vládě předložen do poloviny roku 2018. Tento dokument se zaměřuje na oblasti přípravy na demografické změny, otázku příjmů ve stáří, bydlení, bezbariérovosti ve veřejném prostoru, zajištění podpory a péče (zdravotní a sociální), celoživotní učení, podporu dobrovolnictví a mezigenerační spolupráce, podporu mobility na trhu práce či aktivní stárnutí jako celek.⁴⁰

K podpoře starších osob včetně osob ohrožených sociálním vyloučením byly v roce 2017 využívány rovněž dotační programy MPSV. Jedná se o program *Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností* s finanční dotací pro rok 2017 ve výši 18 mil. Kč a dotační program na podporu samosprávy v oblasti stárnutí s alokací 20 mil. Kč na rok 2017. Se stejnými částkami se počítá i pro rok 2018.

V rámci OP Z byla v roce 2017 zahájena realizace systémového projektu *Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň*. Projekt v roce 2017 umožnil vytvoření 14 poradenských míst v krajích, které zajišťují krajsí koordinátoři (v každém kraji jeden). Tito koordinátoři se též podílejí na vzniku a chodu odborných regionálních platforem k politice stárnutí, složených z odborníků na související témata. Platformy v roce 2018 zasednou celkem 4x a jejich cílem je podílet se na návrhu regionálních dokumentů přípravy na stárnutí.

Dlouhodobá zdravotně sociální péče

Cílem úpravy systému dlouhodobé zdravotně sociální péče je nastavit komplexní systém pomoci, který zajistí efektivní a finančně udržitelné poskytování služeb dlouhodobé péče na sociálně zdravotním pomezí, tedy řešení pro osoby, které z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a současně i nepříznivé sociální situace potřebují poskytování zdravotních a sociálních služeb zároveň. Důležitou podmínkou sjednocení poskytování zdravotní a

³⁸ Akční plán tak jednotlivé dílčí kroky Národní strategie konkretizuje a specifikuje jejich plnění pro předemtné období, tedy roky 2017-2018 a představuje možnost seznámit se s výhledem směřování v oblasti sociálních služeb na národní úrovni ze strany dalších subjektů působících v systému sociálních služeb.

³⁹ Průběžná hodnotící zpráva o plnění opatření NAP za rok 2016 byla vládě předložena v červnu 2017, za rok 2017 bude předložena v červnu 2018.

⁴⁰ MPSV v roce 2017 zrealizovalo sérii pěti kulatých stolů pro odbornou veřejnost Národní konvent o stárnutí populace, pro úspěšnost Národního konventu se předpokládá jeho pokračování i v roce 2018.

sociální péče je, aby byly uspokojeny aktuální potřeby pacienta/klienta/uživatele bez ohledu na to, u kterého poskytovatele se zrovna nachází (ve zdravotnickém či sociálním systému).

Na jaře 2017 byl předložen vládě návrh úpravy systému dlouhodobé zdravotně sociální péče s plánovanou účinností od roku 2018 a nastavení komplexního systému pomoci. Návrh úpravy zahrnoval změny některých stávajících platných zákonů v souvislosti s úpravou zdravotních a sociálních služeb, především v oblasti financování a organizace tohoto koordinovaného systému. Z důvodu časové nedostatečnosti tento návrh vláda neprojednala. Předpokládáme, že v roce 2018 započnou činnosti k přípravě nového návrhu úpravy systému dlouhodobé zdravotně sociální péče, který bude čerpat z předešlého návrhu.

V rámci implementace *Strategie reformy psychiatrické péče v ČR* na projekty zahájené v roce 2017⁴¹ naváže v roce 2018 projekt *Datové a analytické základny moderního systému péče o duševní zdraví v ČR*. Na polovinu roku 2018 je naplánováno spuštění prvních Center duševního zdraví.

System péče o ohrožené děti

Záměr transformace systému péče o ohrožené děti je zpracován v *Národní strategii ochrany práv dětí – Právo na dětství*.⁴² Ježto končí akční období této strategie, plánuje MPSV přípravu nové *Národní strategie ochrany práv dětí na období 2019 – 2025*. Ta se bude zaměřovat na prioritní oblasti, zejména: 1) řízení efektivity a kvality systému; 2) návrh variant sjednocení služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny; 3) deinstitucionalizace péče o ohrožené děti; 4) rozvoj sítě terénních, ambulantních a nízkokapacitních pobytových služeb fungujících na komunitním principu; 5) rozvoj a profesionalizace náhradní rodinné péče zohledňující individuální potřeby dětí; 6) podpora účasti dětí na rozhodování o záležitostech, které se jich týkají.

3.3.4 Vzdělávání

Předškolní vzdělávání

Je připravována úprava vyhlášky⁴³, která stanovuje PHmax – maximální počet hodin přímé pedagogické činnosti financované ze státního rozpočtu na mateřskou školu podle počtu tříd v jednom pracovišti (samostatné budově). Dále mají být zohledněny druhy provozu mateřské školy – polodenní, celodenní a internátní. Norma je též nastavena i mateřským školám při zdravotnických zařízeních. Vyhláška již prošla vnějším připomínkovým řízením i vypořádáním připomínek a je připravena k předložení do Legislativní rady vlády v neměnné podobě, pokud se týká hodnot PHmax pro mateřské školy.

K 1. 9. 2018 došlo k úpravě Rámcového vzdělávacího programu (RVP) pro předškolní vzdělávání (PV) v oblasti personálních a pedagogických podmínek vzdělávání, které jsou nově plně vyhovující, jestliže je podle možností a podmínek školy zajištěno překrytí přímé pedagogické činnosti učitelů ve třídě, optimálně alespoň v rozsahu dvou a půl hodiny. To

⁴¹ ČR za pomoci IROP pracuje na zřízení nových či rekonstrukci stávajících zařízení pro poskytování komunitní péče, stacionářů se zaměřením na psychoterapeutické služby, psychiatrické ambulance s rozšířenou péčí a mobilní komunitní týmy.

⁴² Implementace opatření současné strategie probíhá za podpory v rámci projektu MPSV „Systémový rozvoj a podpora nástrojů sociálně-právní ochrany“, který je financovaný z OP Z s celkovým rozpočtem ve výši 326 mil. Kč, jehož realizace probíhá v období od 1. 1. 2016 do 30. 6. 2019.

⁴³ č. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání, tato změna má reagovat na připravovanou změnu systému financování regionálního školství.

znamená, že oproti původnímu znění v RVP PV již není povinností, ale doporučením dle podmínek a možností školy.

Od 1. 9. 2017 je garantováno místo ve spádové mateřské škole (zřízené obcí nebo svazkem obcí) pro děti ve věku od 4 let (viz výše). Obce musí zajistit podmínky pro jejich vzdělávání.

Základní vzdělávání

Je připravována novela vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky, a to v souvislosti se změnami financování regionálního školství. Návrh vyhlášky také navazuje na v současné době projednávaný návrh nařízení vlády, kterým se stanoví pro základní školy a střední školy zřizované krajem, obcí nebo svazkem obcí maximální počet hodin výuky financovaný ze státního rozpočtu na jednu třídu v oboru vzdělání v závislosti na počtu žáků ve třídě a pro konzervatoře zřizované krajem, obcí nebo svazkem obcí maximální počet hodin výuky financovaný ze státního rozpočtu na jeden ročník v oboru vzdělání v závislosti na počtu žáků v ročníku. Navrhovaná právní úprava směřuje k tomu, aby pravidla pro stanovení počtu žáků ve třídě základní školy odpovídala novým pravidlům stanoveným pro financování pedagogické práce. Zároveň stanoví hodnoty PHmax v těch případech, kdy nemohou být stanoveny v nařízení vlády.

Inkluze ve vzdělávání

V oblasti inkluzivního vzdělávání byly zavedeny⁴⁴ dvě skupiny podpůrných opatření asistenta pedagoga a úprava jejich přímé a nepřímé pedagogické činnosti v souladu s rozsahem výuky konkrétního žáka, došlo ke změně normované finanční náročnosti v souladu s činnostmi, které asistent pedagoga vykonává. Je připravována změna vyhlášky o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky⁴⁵, k této změně má dojít v souvislosti se změnou systému financování základního školství. Úpravy RVP pro základní vzdělávání k 1. 9. 2017 se týkají pojetí vzdělávání a systému péče o žáky s příznými podpůrnými opatřeními. Změnou bylo ošetřeno stanovení očekávaných výstupů minimální doporučené úrovně. Aktuálně od 1. 1. 2018 probíhá revize společného vzdělávání, na základě které budou předloženy návrhy legislativních úprav příslušné vyhlášky⁴⁶ a školského zákona⁴⁷.

Posílení kvality škol

S účinností k 1. 2. 2017 byla zahájena realizace projektu *Komplexní systém hodnocení*, jehož cílem je dopracovat metodiky k užšímu propojování externího hodnocení a vlastního hodnocení školy. Dále např. k širšímu využívání modelu kvalitní školy a na něj navázaných hodnotících kritérií v rámci autoevaluačních aktivit škol, zpracovat příklady inspirativní praxe, vytvořit metody a nástroje pro sledování rozvoje a hodnocení klíčových kompetencí a pro zjišťování socioekonomického a teritoriálního zázemí s cílem monitorovat úroveň spravedlivosti ve vzdělávání a zohledňovat socioekonomické aspekty. Realizace projektu je plánována na pětileté období.

⁴⁴ 8. 12. 2017 došlo k úpravě vyhlášky č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

⁴⁵ Vyhláška č. 48/2005 Sb.

⁴⁶ Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁷ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Kariérní systém

V souladu s doporučením Rady EU z roku 2016 MŠMT připravilo a vláda schválila novelu zákona o pedagogických pracovnících, která nově upravovala kariérní systém učitelů. Při následném projednání v Parlamentu ČR však tato novela nebyla přijata. MŠMT bude některé prvky nepřijatého kariérního systému učitelů transformovat do podpory profesního rozvoje pedagogických pracovníků. V této souvislosti byla zahájena 1. 1. 2018 realizace projektu *Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů*. Cílem projektu je vytvoření, ověření a implementace systému ucelené modulární podpory přispívající ke zvyšování profesního rozvoje vedoucích pracovníků v oblasti pedagogického řízení škol a učitelů v oblasti oborových didaktik prostřednictvím profesních společenství využívajících širokého spektra forem kolegiální podpory a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků s definovanými kritérii kvality.

Odborné vzdělávání a příprava

V období 2016 – 2020 se připravovaná opatření na podporu odborného vzdělávání a přípravy zaměřují především na podporu spolupráce škol se zaměstnavateli. Mezi nejčastější podporované formy spolupráce patří zajišťování praktického vyučování, odborných exkurzí žáků a pedagogických pracovníků, odborné praxe pedagogických pracovníků středních škol na pracovištích zaměstnavatelů, využívání odborníků z praxe ve výuce.

V souladu se schváleným materiálem *Tvorba a revize kurikulárních dokumentů v předškolním, všeobecném a odborném vzdělávání* byly v první polovině roku 2017 zpracovávány podrobné analýzy vzdělávacích oblastí RVP, které definují témata, která musí být aktualizována ve vazbě na aktuální poptávku trhu práce a provázanost s kvalifikacemi v *Národní soustavě kvalifikací* s cílem lepšího uplatnění absolventů.

Od 1. 9. 2018 je nově uložena,⁴⁸ v souvislosti s kladením důrazu na spolupráci středních škol a odborné praxe, ředitelům středních škol povinnost vyvinout úsilí spolupracovat se zaměstnavateli tak, aby naplnili cíle středního vzdělávání, mezi které patří příprava pro výkon povolání nebo pracovní činnosti. Je na ředitelích škol, aby sami zvolili zaměstnavatele vhodné pro spolupráci. Za tímto účelem je řediteli školy umožněno vytvořit poradní sbor ze zaměstnavatelů.

V květnu 2017 byla zahájena realizace schváleného projektu *Modernizace odborného vzdělávání*, jehož cílem je zvyšování kvality odborného vzdělávání a přípravy tak, aby byla významně podpořena uplatnitelnost absolventů na trhu práce. V rámci projektu bude např. modernizováno kurikulum středoškolského odborného vzdělávání tak, aby byly podpořeny odborné a klíčové kompetence absolventů požadované zaměstnavateli pro uplatnění na trhu práce a usnadňující celoživotní vzdělávání včetně rekvalifikace. Dále dojde k propojení profesních kvalifikací *Národní soustavy kvalifikací* se specifickou (kvalifikační) částí Školních vzdělávacích programů (ŠVP) s cílem větší relevance k potřebám zaměstnavatelů. A vytvořeny standardy praktického vyučování u zaměstnavatelů.

V říjnu 2017 se MŠMT připojilo k podpisu *Memoranda o spolupráci v oblasti duálního vzdělávání*, jehož cílem má být pilotní projekt zaměřený na hlubší propojování škol, firem a krajů při implementaci vybraných prvků duálního vzdělávání.⁴⁹

⁴⁸ Novela zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v § 57 odstavec 2 a 3.

⁴⁹ Partneři Memoranda jsou Moravskoslezský kraj, MŠMT a Svaz průmyslu a dopravy ČR.

Další vzdělávání

MŠMT pro podporu zvyšování kvality dalšího vzdělávání využívá nástroj *Národní soustavu kvalifikací*, který umožňuje ověření znalostí a kompetencí pro určitou profesní kvalifikaci bez ohledu na způsob jejich nabytí. Ke konci roku 2017 bylo v systému 1194 profesních kvalifikací a bylo vydáno cca 180 000 osvědčení. Popisy profesních kvalifikací také slouží jako zdroj inspirace při revizích RVP.

MŠMT průběžně vykonává činnosti spojené s agendou vyplývající z § 108 zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, tedy akreditace rekvalifikačních programů. V roce 2017 bylo akreditováno 837 rekvalifikačních vzdělávacích programů.

V rámci společné platformy MŠMT a MPSV – Národního poradenského fóra – jsou koncipovány strategické záměry směřující k podpoře kariérového poradenství v celoživotní perspektivě.

Projekt *Kvalita DV – Podpora rozvoje gramotností (matematické a čtenářské) u účastníků rekvalifikací*, jehož předpokládaný termín zahájení je rok 2018, bude zahrnovat také Mezinárodní výzkum dospělých PIAAC (Programme for International Assessment of Adult Competencies). Šetření PIAAC bude v rámci tohoto projektu sloužit jako důležitý indikátor aktuálního stavu sledovaných gramotností u dospělé populace. Výstupy z tohoto šetření budou využity při tvorbě návrhů vzdělávacích programů, které budou v rámci projektu následně pilotně ověřovány. Realizátorem obou projektů je Národní ústav pro vzdělávání.

Vysokoškolské vzdělávání

Rok 2017 byl ve znamení postupného zavádění změn vyplývajících z novely zákona o vysokých školách a nařízení vlády o akreditacích ve vysokém školství. Vysoké školy nově zřizovaly Rady pro vnitřní hodnocení a zaváděly systémy zajišťování kvality a vnitřního hodnocení svých činností. První vysoké školy rovněž podaly žádosti o institucionální akreditaci, které jsou aktuálně posuzovány Národním akreditačním úřadem pro vysoké školství.

Na přelomu roku 2017 a 2018 byla rovněž provedena úprava financování veřejných vysokých škol pro rok 2018 a následující. Institucionální financování veřejných vysokých škol bylo rozděleno do fixní a výkonové části, která je nově konstruována odlišným způsobem pro různě zaměřené vysoké školy. Byl zaveden nový ukazatel výkonu zohledňující úspěšnost studentů na vysokých školách. Rovněž bylo dosaženo výrazného pokroku při konsolidaci rozpočtu pro vysoké školy, který byl pro rok 2018 navýšen o 3 mld. Kč.

Pro rok 2018 je prvořadým úkolem zajistit hladký průběh pokračující implementace reformy vysokého školství z roku 2016. V oblasti financování budou sledovány dopady provedených úprav a bude pokračovat úsilí o konsolidaci rozpočtu pro vysoké školství. Bude se rovněž jednat o možnosti zohlednění společenské poptávky po určitých vysokoškolských kvalifikacích (například pedagogické a lékařské) v systému financování.

3.3.5 Zajištění kvalifikovaných pracovníků a integrace cizinců

Podpora příchodu kvalifikovaných pracovníků ze zahraničí a legální migrace

Nástroje k dosahování cílů v oblasti legální migrace uvedené ve *Strategii migrační politiky ČR* jsou plněny. Z hlediska podpory legální migrace byl pokrok dosažen především v rámci

úkolu tvorby projektů legální migrace pro vybrané cílové skupiny občanů třetích států, na jejichž vstupu a pobytu má ČR zvláštní zájem. Projekty jsou koncipovány tak, aby kritéria pro účast cizinců a jejich zaměstnavatelů neumožňovala mzdový a sociální dumping. V praxi se vyžaduje se, aby cizinci pobírali minimálně mzdový medián v dané profesi a měli dlouhodobý a přímý pracovněprávní vztah.

Novelou cizineckého zákona⁵⁰ byla implementována směrnice o vnitropodnikově převedených zaměstnancích (2014/66/EU) vysílaných k výkonu zaměstnání na pozici manažera, specialisty nebo zaměstnaného stážisty. O kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance prozatím projevují zájem převážně občané Čínské lidové republiky a Korejské republiky.

V rámci novely byl rovněž zaveden nový pobytový titul, a to dlouhodobý pobyt za účelem investování, tzv. karta investora. Spolu s novelou nabylo ve stejný den účinnosti také prováděcí nařízení⁵¹ k této novele o některých podmínkách vydání a prodloužení platnosti povolení k dlouhodobému pobytu za účelem investování. Díky tzv. kartě investora je možné získat povolení k dlouhodobému pobytu na 2 roky v případě, že investor provede v ČR investici ve výši minimálně 75 mil. Kč a vytvoří alespoň 20 nových pracovních míst. Žádost o kartu investora je nutné doplnit věrohodným podnikatelským záměrem. Zatím nebyla podána žádná žádost o dlouhodobý pobyt za účelem investování. V roce 2018 bude provedeno vyhodnocení efektivity tohoto pobytového titulu v jeho stávající podobě.

Novela v neposlední řadě zavedla koncept programu schváleného vládou za účelem dosažení ekonomického nebo jiného významného přínosu pro ČR. Ten umožňuje vytvářet migrační programy poskytující účastníkům procesní výhody při povolování pobytu (možnost podání žádosti o pobyt zaměstnavatelem cizince na území ČR, nahrazení některých náležitostí žádosti čestným prohlášením).

Aktuálně projednávaná další novela cizineckého zákona⁵², která implementuje unijní směrnici 2016/801/EU z roku 2016 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair, obsahuje návrh na zavedení dlouhodobého pobytu za účelem hledání zaměstnání nebo zahájení podnikatelské činnosti pro občany třetích států, kteří v ČR úspěšně vystudovali.

Vláda bude v roce 2018 pokračovat v úspěšné realizaci projektu *Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné a lokalizované zaměstnance a statutární orgány zahraničních investorů* (tzv. Fast Track). Projekt nastavuje pravidla pro efektivní proceduru vstupu, pobytu a případně zaměstnávání občanů třetích zemí, kteří spadají do vybraných cílových skupin. Snahou projektu je vytvořit vstřícnější prostředí k zahraničním pracovníkům a investorům, podpořit příliv přímých zahraničních investic, zvýšit konkurenceschopnost ČR a pokrýt nedostatek pracovních sil na českém trhu práce. Zájem cizinců o účast v projektu Fast Track v roce 2017 převyšoval kvótu 100 osob ročně, která byla po dohodě resortů realizujících projekt překročena (zařazeno bylo 165 osob).

Zatímco projekt Fast Track je určen pro etablované společnosti, které na území ČR podnikají alespoň 2 roky, projekt *Welcome Package* pro investory, v jehož realizaci bude vláda v roce 2018 také pokračovat, je určen pro zahraniční investory, kteří v ČR nově založili organizační složku nebo kapitálově propojenou společnost, ale pro zahájení podnikání potřebují přemístit

⁵⁰ Dne 15. 8. 2017 vstoupila v účinnost novela zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

⁵¹ Nařízení vlády č. 223/2017 Sb.

⁵² Zákona o pobytu cizinců č. 326/1999 Sb.

know-how činnosti zahraničního investora do ČR. Roční kvótu 100 osob pro projekt *Welcome Package* pro investory využilo v roce 2017 52 osob (33 cizinců a 19 rodinných příslušníků).

Oba výše zmíněné projekty byly k 1. 11. 2017 upraveny v důsledku výše uvedené novely cizineckého zákona. Projekt *Welcome Package* byl navíc ke stejnému datu rozšířen o možnost účasti nově začínajících podniků, tzv. start-upů.

Vláda bude nadále realizovat i projekt *Zácvik*, spočívající ve stanovení podmínek, za kterých může být cizinec dočasně vyslán k české právnické nebo fyzické osobě za účelem zvyšování dovedností a kvalifikace. Cílem projektu je zjednodušit vstup a pobyt cizinců ze třetích zemí využívajících programy neplacených zácviků v době trvání max. 3 – 6 měsíců. V roce 2017 bylo do projektu *Zácvik* zařazeno 239 uchazečů.

V roce 2018 bude pokračovat i realizace projektu *Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny* (tzv. Projekt Ukrajina), který je určen pro tuzemské zaměstnavatele, kteří dlouhodobě nemohou obsadit volné pracovní místo vysoce kvalifikovaným specialistou z řad občanů ČR nebo EU.⁵³ Projekt plní svá očekávání z hlediska cílové skupiny a struktury zaměstnanců, o čemž svědčí i překročení roční kvóty 500 osob (v roce 2017 bylo do Projektu Ukrajina zařazeno 555 uchazečů o zaměstnání). Státní orgány se budou soustředit na odstraňování zjištěných překážek a zvyšování efektivity migračního procesu.

Obdobně bude pokračovat realizace *Režimu zvláštního zacházení pro kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny* (tzv. Režim Ukrajina). Tento projekt je určen pro tuzemské zaměstnavatele, kteří dlouhodobě nemohou obsadit volné pracovní místo středně či méně kvalifikovaným pracovníkem z řad občanů ČR nebo EU.⁵⁴ Zájem o *Režim Ukrajina* převyšuje původní roční kvótu 9 600 osob, proto byla roční kvóta vládou⁵⁵ navýšena na 19 600 osob. Předpokládá se, že i tak bude roční kvóta vyčerpána. Personálně posílené státní orgány budou v roce 2018 usilovat o zkrácení celkové doby migrace z Ukrajiny do ČR.

Vláda také schválila rozšíření projektu i na Mongolsko a Filipíny ve formě *Režimu pro ostatní státy*, jelikož se jedná o státy s vysokým potenciálem ve vztahu k zaměstnanecké migraci, a zároveň navýšení systematizace dotčených rezortů (MPSV, MPO, MV, MZV) o místa určená pro zpracování žádostí, resp. kontrolu dodržování podmínek souvisejících se zařazením do Režimu Ukrajina. S realizací těchto změn by se mělo začít od 1. 5. 2018.

V srpnu 2017 byl vládou schválen nový migrační projekt s názvem *Zvláštní postupy pro pracovníky do zemědělství a potravinářství z Ukrajiny*, jeho realizace začala od 1. 1. 2018. Projekt je obdobou Režimu Ukrajina – slouží českým zaměstnavatelům k získávání pracovníků do zemědělství a potravinářství na dobu 6 až 12 měsíců. Roční kvóta je stanovena na 1 500 osob.

Co se týče podpory legální migrace v oblasti vzdělávání, vláda ČR v květnu 2017 schválila⁵⁶ i *Režim student: koncept pro usnadnění vízové procedury u vybraných studentů*. Hlavním cílem Režimu student je usnadnění vízové procedury u vybraných cizinců přijatých ke studiu

⁵³ Cílem je dosáhnout časových úspor při přijímání žádostí o zaměstnanecké a modré karty podávaných specialisty z Ukrajiny, kteří budou na území ČR vykonávat vysoce kvalifikovanou práci v oblasti výroby, služeb nebo ve veřejném sektoru.

⁵⁴ V praxi se jedná o vyřízení vyššího množství žádostí o zaměstnanecké karty v souladu s platnými právními předpisy. Realizace probíhá ve spolupráci MPSV, MPO, MV, MZV, podnikatelských reprezentací a agentury CzechInvest. Podnikatelské reprezentace a CzechInvest vystupují jako garanti, kteří vyhodnocují žádosti zaměstnavatelů o zařazení do Režimu Ukrajina. K 31. 12. 2017 bylo do Režimu celkem zařazeno cca 14 200 uchazečů z 870 společností.

⁵⁵ Usnesením vlády č. 79 ze dne 31. 1. 2018.

⁵⁶ Usnesení vlády č. 390 ze dne 22. 5. 2017.

v ČR v akreditovaných studijních programech na vysokých školách zařazených do Režimu student. V rámci Režimu student je měsíčně nabíráno necelých 400 žádostí o dlouhodobá víza.

Podpora integrace cizinců

Vláda přijala v roce 2016 aktualizovanou *Koncepci integrace cizinců – Ve vzájemném respektu* (KIC). Úkoly plynoucí z Koncepce jsou každoročně upřesňovány v rámci Postupu při realizaci KIC. Aktuálním dokumentem integrační politiky je *Postup při realizaci Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu* na rok 2018.⁵⁷

Koncepce vychází ze zkušenosti, že migrace může být prospěšná pouze tehdy, pokud na ni přímo navazují integrační opatření. Politika integrace cizinců je tedy nedílnou součástí legální migrace. Cílem integrační politiky je podpořit nekonfliktní soužití s cizinci, zajistit sociální soudržnost obyvatel země, zabránit vzniku negativních sociálních jevů a zajistit ochranu práv a bezpečnost všech obyvatel ČR.

Prioritou KIC je zajištění informovanosti cizinců (osvědčily se např. integračně-adaptační kurzy pro nově příchozí), výuky češtiny, kurzů socio-kulturní orientace cizinců, zajištění asistence cizincům na pracovištích MV, ve školách i na úřadech, poskytování právního a sociálního poradenství apod. KIC zdůrazňuje důležitost většího zapojení krajů a obcí. MV podporuje integrační projekty samospráv obcí (ve spolupráci s nevládními neziskovými organizacemi a dalšími subjekty) a síť krajských Center na podporu integrace cizinců.⁵⁸

Vzhledem k tomu, že zdrojem financování Center je Azylový, migrační a integrační fond EU, podle pravidel fondu mohou Centra poskytovat integrační služby jen cizincům z třetích zemí (občanům EU pouze v krizové situaci). Připravovaná novela zákona o pobytu cizinců proto zavádí novou formu financování Center ze státního rozpočtu, a to s možností outsourcingu, s předpokládaným termínem zahájení v roce 2020. Tento nástroj Centrum umožní poskytovat integrační služby i občanům zemí EU – typově např. zahraničním pracovníkům.

Novela dále zavádí povinnost cizinců absolvovat po příjezdu do ČR stručný adaptačně-integrační kurz, který je seznámí zejména s jejich právy a povinnostmi. Cizinci budou mít povinnost absolvovat tento kurz do jednoho roku od pravomocného rozhodnutí o povolení k dlouhodobému pobytu nebo trvalému pobytu nebo při změně účelu pobytu na území. Nevztahuje se však na žádosti o dlouhodobé vízum.

Problémy související s rostoucím přílivem zahraničních pracovníků z EU je v průmyslové zóně Kvasiny (Solnice, Rychnov n. K.) řešen ad hoc zřízením *Koordináčního centra pro cizince*, provozovaného Správou uprchlických zařízení MV. Mezi jeho aktivity patří monitoring aktuální situace v regionu, zlepšení koordinace činnosti hlavních aktérů (místní samospráva, ŠKODA AUTO, a.s., ÚP, PČR, atd.), asistenční a poradenská činnost pro cizince a terénní sociální práce v regionu.

⁵⁷ Schválený usnesením vlády č. 10/2018.

⁵⁸ Centra zajišťují aktivní tvorbu a realizaci regionální strategie integrace v souladu s politikou integrace cizinců vlády. Úkolem Center je zajistit cizincům rovný přístup k integračním službám a ke kvalifikované integrační podpoře na srovnatelné úrovni ve všech 13 krajích ČR a hl. m. Praze, poskytovat informace a komplexní integrační podporu jak cizincům, tak majoritě vč. orgánů veřejné správy, a to ve spolupráci s aktéry integrace v regionech, zejména s nestátními neziskovými organizacemi. Centra poskytují integrační služby vždy na území celého kraje, svoji činnost zaměřují zejména na oblasti s rostoucí koncentrací cizinců (průmyslové zóny).

3.4 Konkurenceschopnost: investice, podnikatelské prostředí a veřejná správa

3.4.1 Investiční politika

Finanční nástroje

V ČR je plánováno širší využívání finančních nástrojů než v minulosti. Ve srovnání s předchozím programovým obdobím 2007 – 2013 se má jednat téměř o dvojnásobný nárůst objemu prostředků v této oblasti.

Novou formou finančních nástrojů, která bude spuštěna v ČR v roce 2018, jsou *kapitálové vstupy*. V lednu 2017 byla uzavřena dohoda s Evropským investičním fondem (EIF), který vytvořil fond fondů rizikového kapitálu v rámci programu *Rizikový kapitál* OP PIK. Jeho účelem je prostřednictvím vybraných finančních zprostředkovatelů (soukromých fondů) formou *kapitálových vstupů* investovat prostředky do rozvoje českých inovativních start-upů v nejranějších fázích. Alokace fondu fondů je 40 mil. EUR z programu OP PIK a 10 mil. EUR z prostředků EIF. V průběhu prvního pololetí 2018 má EIF dokončit výběr finančních zprostředkovatelů, kteří zahájí investiční činnost. Vláda hodlá podporu start-upů formou finančních nástrojů rozvíjet i nadále – ve spolupráci s Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou, a.s. (ČMZRB) má být v průběhu roku 2018 připraven další program se zaměřením na podporu začínajících podnikatelů v oblasti komercializace výsledků výzkumu a vývoje.

ČR se zároveň prostřednictvím MPO a ČMZRB zapojila na konci roku 2017 do regionálního projektu Středoevropský fond fondů (SFF), který je taktéž implementován ze strany EIF. Do projektu se dále zapojilo Rakousko, Slovensko, Slovinsko a Mezinárodní investiční banka. Fond během dalších let podpoří vznik regionálních fondů private equity zaměřených na investice do pokročilejších růstově orientovaných firem, které hledají kapitálovou investici na svůj další rozvoj. SFF bude investovat prostřednictvím vybraných soukromých fondů do rozvíjejících se firem ve fázi expanze. Český vklad do SFF bude činit 8,2 mil. EUR hrazených z prostředků státního rozpočtu. Celkový investiční kapitál SFF po započtení všech ostatních investorských vkladů dosahuje 80,3 mil. EUR. 40 % této částky pochází ze zdrojů EIF. V současnosti probíhá výběr finančních zprostředkovatelů a následně bude započata investiční fáze.

Prostřednictvím ČMZRB je ČR zapojena do aktivity Evropského fondu pro strategické investice (EFSI) poskytující tzv. protizáruky, která umožní podpořit větší množství projektů než se stávajícími zdroji ČMZRB a MPO. V roce 2018 je plánováno poskytnutí nových záruk pro malé a střední podniky v objemu více než 4 mld. Kč, a to prostřednictvím národního programu ZÁRUKA 2015 až 2023. Celkem se předpokládá, že by díky protizáruce EFSI mělo být podpořeno 5 tis. podnikatelských projektů v celkové výši 15 miliard korun. ČMZRB předpokládá zapojení také do Vnějšího investičního plánu a Evropského fondu pro udržitelný rozvoj na podporu investic v rozvojových zemích.

V rámci OP PIK zahájilo MPO realizaci programů podpory malých a středních podniků (MSP) formou úvěrů a ve spolupráci s ČMZRB připravilo program pro podporu malých a středních podnikatelů *EXPANZE* (I. výzva vyhlášena 28. 4. 2017), který je zaměřen na podporu investic do MSP v rámci priority OP PIK *Zvýšit konkurenceschopnost začínajících a rozvojových MSP*. Na tento program byla vyčleněna alokace cca 8,8 mld. Kč. Obdobnou formou, tj. zvýhodněnými úvěry, jsou podnikatelé podpořeni v programu *Úspory energie*, v rámci kterého MSP (ale i velké podniky) mohou žádat o zvýhodněné úvěry na projekty, které

povedou ke snížení energetické náročnosti podnikatelského sektoru. Na tento program je vyčleněna alokace cca 1,9 mld. Kč a I. výzva byla vyhlášena 19. 9. 2017.

V rámci OP ŽP byl spuštěn první finanční nástroj zaměřený na oblast snižování environmentálních rizik⁵⁹ na podzim roku 2017 a v současnosti probíhá příjem žádostí. První relevantní hodnocení finančního nástroje může proběhnout ve 4. čtvrtletí 2018.

Národní rozvojová banka

Od roku 2017 probíhají práce na přípravě zákona o Národní rozvojové bance (NRB), jehož věcný záměr má být vládě předložen do konce roku 2018. Cílem tohoto zákona je definovat postavení ČMZRB jako národní rozvojové banky ČR pro provádění cílených veřejných intervencí v ČR i v zahraničí prostřednictvím finančních nástrojů. Souběžně probíhají práce na přípravě *Národní investiční strategie*, které by měla blíže specifikovat potenciální oblasti, pro které je možné NRB využít.

Investiční pobídky a podpora přílivu zahraničních investic

V říjnu roku 2017 vláda projednala a schválila záměr provést změny v systému investičních pobídek. Zamýšlené změny souvisí zejména se snahou o těsnější provázání systému investičních pobídek s aktuální hospodářskou situací v zemi a dále s potřebou větší specializace investičních pobídek na projekty s vyšší přidanou hodnotou. Záměr předložit novelu zákona o investičních pobídkách byl uplatněn při přípravě Plánu legislativních prací vlády na rok 2018 s tím, aby návrh novely byl vládě předložen do konce června 2018.⁶⁰

Spolu se změnou systému investičních pobídek změní svou strategii také Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest, která se prioritně zaměří na lákání technologicky vyspělých a inovativních zahraničních firem s předpoklady pro přijetí principů Průmysl 4.0 a produkce s vysokou přidanou hodnotou. Zároveň posílí své aktivity směrem k podpoře domácích MSP směrem k jejich posunu v dodavatelských a hodnotových řetězcích, technologickému rozvoji a propojování na velké firmy, univerzity, vysoké školy a start-upy.

Zohlednění územní dimenze v investicích

Investiční politika by měla ve větší míře zohledňovat existující specifika území projevující se v odlišných potřebách různých typů území. Koncept územní dimenze spočívá v prostorovém zacílení plánovaných investic a nástrojů a je uplatňován např. ve *Strategii regionálního rozvoje ČR*, která má mj. sloužit jako podklad pro nastavení územní dimenze investiční politiky státu.⁶¹ Cílem je nadále přispět ke snižování regionálních rozdílů (vyrovňovací cíl) a zároveň umožnit využití místního potenciálu pro zvýšení hospodářské a sociální úrovně jednotlivých regionů (růstový cíl).⁶²

Pro naplnění růstového cíle jsou v hlavních metropolitních oblastech a sídelních aglomeracích ČR realizovány tzv. integrované nástroje (integrované územní investice a

⁵⁹ Prioritní osa 3, specifický cíl 3.5 - Snižit environmentální rizika a rozvíjet systémy jejich řízení.

⁶⁰ V současné chvíli je prováděno hodnocení dopadů připravované regulace, v rámci kterého jsou vyhodnocovány různé možnosti jak posunout systém veřejné podpory od plošné podpory výrobních projektů směrem k podpoře vyšší přidané hodnoty v produkci.

⁶¹ Probíhá také mapování relevantních parametrů území (na úrovni ORP) agenturou CzechInvest. Na základě sběru dat a jejich analýzy byla vytvořena regionálními kanceláři agentury *Mapa podnikatelských příležitostí*, která odhaluje potenciál a limity pro investice a rozvoj podnikání do úrovně ORP.

⁶² Příkladem územně specifického nástroje pro naplnění vyrovnávacího cíle je *Souhrnný akční plán Strategie hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje*, který byl vládou schválen v roce 2017. Současně k naplnění tohoto cíle přispívá i komunitně vedený místní rozvoj zaměřený na podporu rozvoje převážně venkovského území.

integrované plány rozvoje území), které přispějí ke zvýšení konkurenceschopnosti hlavních urbánních center ČR.

3.4.2 Podnikatelské prostředí a snižování administrativní zátěže

Ekoaudit

V září 2017 byla zahájena další etapa Ekoauditů provedením screeningu podnikatelského prostředí v oblasti environmentální legislativy. Celkem bylo zasláno 96 podnětů k devíti právním předpisům, které byly následně verifikovány a posouzeny z hlediska kompatibility s právními předpisy EU a zároveň bylo provedeno sloučení duplicitních podnětů. Provedením těchto úprav bylo získáno 62 relevantních návrhů, týkajících se například procesu EIA, integrovaného registru znečišťování, ochrany přírody a krajiny či prevencí závažných havárií. V prosinci 2017 byly tyto práce ukončeny. V 1. pololetí 2018 bude probíhat další kolo posuzování předložených návrhů, a to z hlediska efektivnosti a dopadů na životní prostředí a na podnikatelské prostředí. Vybrané podněty budou následně zpracovány do paragrafového znění a tím připraveny na vložení do příslušného právního předpisu. Ve 2. pololetí 2018 bude zahájeno předběžné projednání navrhovaných změn s podnikatelskou sférou, která podněty uplatnila, a poté bude následovat připomínkové řízení. Přehled o splnění úkolů z předcházející etapy a návrhy nových úkolů budou vládě předloženy do konce prosince 2018. V lednu 2019 lze očekávat schválení aktualizace opatření projektu Ekoaudit za roky 2017 – 2018, a to ve formě usnesení vlády.

Podpora malých a středních podniků

Na podporu rozvoje malých a středních podnikatelů byl připraven *Akční plán podpory malých a středních podnikatelů na rok 2018 (APPMSP)*, který byl projednán a schválen Výborem pro malé a střední podniky a výrobní družstva 28. 2. 2018 a navazuje na vládní APPMSP z let 2015 – 2017. Cílem je specifikovat konkrétní opatření, na která je třeba se v nejbližším období zaměřit.

ČR se proto i nadále bude zaměřovat na cílenou podporu MSP ve třech prioritních oblastech, a to vytváření podnikatelského prostředí, přímá podpora MSP a zlepšení přístupu k finančním prostředkům a zdroje pracovních sil. V rámci těchto priorit je důraz kladen na využívání prostředků z OP PIK a na zvyšování zapojení finančních nástrojů a návratných forem podpory podnikání. Na podporu MSP je určena podstatná část OP PIK, jehož alokace činí 4 331 mil. EUR (+ 3 611 mil. národního spolufinancování). Pro snazší získání finančních prostředků malými a středními podnikateli na realizaci jejich inovativních projektů kdekoli na území ČR je otevřen Program *Inostart*. Nově je realizována podpora formou kapitálových vstupů v programu Rizikový kapitál OP PIK. Přístup k bankovním úvěrům a zárukám usnadňují programy *EXPANZE* a *ZÁRUKA* (popsané výše v kapitole 3.4.1).

ČR se rovněž zabývá aktuálním vývojem revize stávající definice MSP, neboť se jedná o závažné změny z hlediska čerpání státní podpory, strukturálních fondů či jiných forem přístupu MSP k financím mající mezirezortní přesah. K tématu přehodnocení definice MSP vyhlásila EK veřejnou konzultaci s termínem do 6. 5. 2018.

V průběhu roku 2018 MPO zahájí ve spolupráci s EK v rámci *Evropského programu pro strukturální reformy* přípravu nové *Koncepce podpory MSP 2021+*. Očekává se, že tento projekt poběží do roku 2020 a výsledkem bude nový strategický dokument na podporu MSP pro další programovací období.

Podpora MSP je zajišťována také prostřednictvím programů Technologické agentury ČR (TA ČR). Specifickým nástrojem TA ČR je pak 2. podprogram programu *GAMA*, ve kterém jsou podpořeny projekty oceněné Seal of Excellence v SME⁶³ instrumentu rámcového programu *Horizont 2020* – fáze 1. Na podpoře MSP se podílejí i další veřejné instituce – pro lepší orientaci potenciálních žadatelů v dotačních příležitostech evropských, národních či regionálních byla agenturou CzechInvest vytvořena *Matice dotačních příležitostí*.

Informovanost podnikatelské sféry

V roce 2018 bude ČR nadále zvyšovat povědomí českých podnikatelů a občanů o jejich právech a příležitostech na vnitřním trhu EU pomocí existujících informačních nástrojů tzv. integrované služby pro podnikatele zahrnující Jednotná kontaktní místa (JKM), Kontaktní místo pro výrobky – ProCoP a síť SOLVIT. Na základě analýz proběhla již dvakrát změna financování (naposledy v roce 2017), která reflektuje vytíženost jednotlivých JKM a motivuje je k vyšším výkonům a propagaci svých služeb.

Další reformní aktivity v souvislosti s informováním podnikatelské sféry závisí na výsledné podobě nařízení o zřízení Jednotné digitální brány, k němuž Rada pro konkurenceschopnost přijala obecný přístup na konci listopadu 2017 a kde je ambicí institucí EU, aby bylo schváleno a vstoupilo v platnost v průběhu roku 2018. Dosavadní průběh jednání o návrhu naznačuje, že implementace nařízení bude znamenat významný kvalitativní posun v dostupnosti informací pro podnikatele na vnitřním trhu. ČR bude dále příležitostně aktivně podporovat aktivity, které vhodným způsobem připomenou 25leté výročí existence vnitřního trhu EU.

Podpora exportu

Objem českého exportu za rok 2017 činil 4.2 bil. Kč.⁶⁴ Jedná se o nejlepší výsledek vývozu v historii ČR.

V r. 2017 bylo v Klientském centru (KCE) přijato 691 dotazů a požadavků na služby, proti roku 2016 jde o nárůst o 29 %. Podniky na činnosti KCE oceňují jeho rychlou reakci na jejich potřeby, odbornou úroveň a kvalitní nabízené služby, které jim pomáhají při dalším vstupu na zahraniční trhy. V rámci Jednotné zahraniční sítě ZÚ MZV poskytly 349 individuálních služeb a vyřídily 1 170 dotazů exportérů, což je nárůst zájmu firem o individuální služby o 149 %. Služby zahraničních kanceláří agentury CzechTrade využilo v roce 2017 formou 1666 placených zakázek celkem 936 firem. Pracovníci zahraničních kanceláří agentury na nich odpracovali celkem 83 tisíc hodin.

V roce 2017 bylo zorganizováno 265 Projektů ekonomické diplomacie (PROPED) 2018 dále probíhá podpora exportu prostřednictvím Společného nástroje. Společný nástroj je meziresortní mechanismus, do kterého je v současnosti zapojeno 5 resortů (MZV, MPO, MZe, MMR a MV) a Úřad vlády, který využívá synergií a zvyšuje efektivitu vynaložených prostředků. Pro rok 2018 jsou plánovány jak podnikatelské mise do zahraničí, tak incomingové mise, a to za celkem 52 mil. Kč. V roce 2018 bude uskutečněno zhruba 300 PROPEDů.

V rámci proexportní podpory jsou také ze strany resortů organizovány oficiální účasti – společné expozice českých podniků zastřešené a financované státem, včetně účasti

⁶³ Zkratka anglického pojmu Small and medium-sized enterprises. Česká verze této zkratky - MSP je používána v textu výše.

⁶⁴ Dle ČSÚ; přeshraniční pojetí.

zástupců státní sféry, na mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí. V roce 2017 Ministerstvo průmyslu a obchodu realizovalo celkem 28 českých oficiálních účastí, jichž se zúčastnilo celkem 258 vystavovatelů (z toho téměř 60 % malých a středních podniků). Oficiální účasti na výstavách a veletrzích realizovalo také Ministerstvo zemědělství v 8 mimounijních zemích. Od června do září 2017 se ČR zúčastnila Mezinárodní specializované výstavy EXPO Astana 2017 zaměřené na téma *Energie budoucnosti*. Pro rok 2018 jsou plánovány oficiální účasti v přibližně stejném rozsahu jako v loňském roce. Podnikatelské reprezentace a exportéři usilují o to, aby se objem prostředků vkládaných do této oblasti navýšil tak, aby stát mohl realizovat větší počet akcí typu Českých oficiálních účastí, o které je mezi exportéry značný zájem.

V rámci rozvojové spolupráce byly v květnu a v listopadu 2017 vyhlášeny výzvy k podání žádostí v rámci dotačního *Programu rozvojového partnerství pro soukromý sektor* (zkráceně Program B2B) v gesci ČRA. Program je určen především MSP. Cílem programu je snížit riziko vstupu na rozvojové trhy a ve spolupráci se soukromým sektorem přispět k řešení rozvojových problémů partnerských zemí zahraniční rozvojové spolupráce ČR, a tím přímo naplňovat cíle udržitelného rozvoje vytvořením nových pracovních míst, zapojením místních producentů do hodnotových řetězců, či přispět přenosem know-how a technologií k navyšování odborných znalostí a kapacit. Bylo realizováno celkem 58 projektů v celkové výši 25 mil. Kč. V roce 2018 se předpokládá realizace cca 60 projektů v hodnotě přibližně 40 mil. Kč. Zájem byl také o programu *Pomoc na podporu obchodu – Aid for Trade*. V roce 2017 bylo v rámci tohoto programu realizováno 8 projektů ve výši 6,02 mil. Kč. V roce 2018 se počítá s realizací 10 projektů ve výši 8,37 mil. Kč.

Další zefektivňování institucionálního nastavení podpory exportu je výzvou pro všechny participující instituce. V roce 2018 vláda chystá kroky, které povedou ke zvýšení efektivity a funkčnosti systému podpory exportu, vyšší podpoře inovací, aplikovaného výzkumu a vývoje a rozvoje systému exportního pojišťování a financování ve prospěch účinné podpory vývozu. Konkrétně tedy půjde zejména o hledání synergií státních agentur na podporu exportu s cílem růstu objemu exportu zařízení s vysokou přidanou hodnotou a zajištění efektivního fungování Jednotné zahraniční sítě ve světle účinnosti zákona č. 150/2017 Sb., o zahraniční službě, a reorganizaci státních institucí zajišťující exportní financování a pojišťování (ČEB, EGAP).

Zlepšení insolvenčního prostředí

MSP vypracovalo v souladu s *Programovým prohlášením vlády ČR z roku 2014 a Plánem legislativních prací vlády na rok 2015* návrh zákona, kterým se mění zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Tento návrh úspěšně prošel legislativním procesem a vstoupil v účinnost dnem 1. 7. 2017.

Jeho cílem je poskytnout řešení pro některé zásadní problémy, s nimiž se praxe v souvislosti s insolvenčním řízením potýká a pro něž legislativní úprava neposkytuje uspokojivá řešení. Hlavním cílem je důsledná ochrana práv účastníků insolvenčního řízení, zvýšení transparentnosti insolvenčního řízení, posílení dohledových pravomocí ministerstva nad insolvenčními správci, snížení administrativní zátěže insolvenčních soudů, regulace subjektů poskytujících služby v oblasti oddlužení a intenzivnější ochrana před podáváním tzv. šikanózních insolvenčních návrhů.

Snižování administrativní zátěže

Problematika snižování administrativní (regulatořní) zátěže je taktéž součástí komplexu agend *Lepší regulace (Better Regulation)*. V současné době jsou kompetence v této oblasti

rozděleny mezi tři vládní instituce, a to ÚV (hodnocení dopadů regulace, RIA), MPO (snižování zátěže podnikatelů) a MV (snižování zátěže občanů, veřejné správy a dalších typů subjektů, zjednodušovací projekty).

Stav regulatorní zátěže občanů a veřejné správy je od r. 2014 monitorován v návaznosti na příslušná opatření zachycená ve *Strategickém rámci rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014 – 2020* (Strategický rámec – viz kapitola 3.4.3), včetně jeho doprovodných dokumentů (zejména Implementačního plánu pro strategický cíl č. 1 Modernizace veřejné správy). V rámci snah o snižování zátěže dopadající na veřejnou správu je využívána celá škála nástrojů a kroků k naplňování opatření obsažených ve *Strategickém rámci*.

Významnou měrou se na snižování zátěže občanů a veřejné správy podílejí aktivity spojené s nástroji eGovernmentu, zejména:

1. informatizace územní veřejné správy (vybavení počítačem, připojení na internet, zřízení internetové stránky, poskytování služeb on-line); kraje jsou, pokud jde o vybavení počítači, připojené na internet, existenci internetových stránek a poskytování služeb on-line, stoprocentně pokryty, zatímco některé menší obce mají v tomto ohledu ještě deficit;
2. rozšiřování sítě kontaktních míst Czech POINT, poskytujících občanům informace a ověřené údaje vedené v centrálních registrech; postupně dochází k rozšiřování počtu těchto kontaktních míst a funkcionalit, které vykonávají (k 1. 2 2018 funguje téměř 7 250 poboček, bylo vydáno téměř 18 600 000 výpisů a bylo provedeno téměř 51 200 000 autorizovaných konverzí dokumentů);
3. Portál veřejné správy – ve vyspělých evropských zemích standardní vládní projekt, který usnadňuje komunikaci úřadů s občany; obsahuje bohatou informační databázi – texty zákonů, adresáře úřadů a institucí, definice pojmů a zejména návody řešení cca 480 životních situací rozdělených jednak dle subjektu (občan, podnikatel, cizinec), jednak dle oblasti (bydlení, cestování, rodina, sociální zabezpečení, zdravotnictví).

V oblasti zátěže dopadající na veřejnou správu byla např. zpracována *Metodika optimalizace sběru dat* určená primárně pro ministerstva a další ústřední orgány státní správy; Metodika by měla zajistit optimalizaci systému sběru dat ve veřejné správě, s důrazem na minimalizaci zatížení poskytovatelů dat (zejména obcí a krajů). Ve vztahu k občanům je připravován projekt tzv. cestovních map, jehož cílem je odstranění či snížení nadbytečné byrokratické zátěže dopadající na občany (redukce časové a finanční náročnosti řešení životních situací při styku s veřejnou správou), jakož i zjednodušení administrativních procedur; pozitivní přínosy by projekt měl mít i na veřejnou správu, a to v podobě snížení nákladů a pracnosti při řešení agend, optimalizace procesů na úřadech, standardizace postupu úřadů při řešení konkrétních životních situací, zvýšení kvality poskytování veřejných služeb (zkrácení lhůt, úspora času) apod.

V roce 2018 pokračuje intenzivní práce zaměřená na snižování administrativní zátěže podnikatelů napříč jednotlivými orgány státní správy. Bude vyhodnocen stav plnění 28 opatření, která byla naplánována. Výsledný přehled jejich plnění bude součástí materiálu *Informace o snižování administrativní zátěže podnikatelů za rok 2017*, který bude vládě ČR předložen do konce června 2018. Mezi 28 sledovaných opatření, jejichž realizace přispěje ke snížení administrativní zátěže, patří zejména elektronizace veřejné správy (eGovernment).

Rovněž bude pokračovat činnost *Expertní skupiny pro snižování administrativní zátěže podnikatelů*. V průběhu roku 2018 bude MPO znovu usilovat o zřízení tzv. antibyrokratických

komisí na jednotlivých resortech. Tyto komise by spolupracovaly s *Expertní skupinou pro snižování administrativní zátěže podnikatelů* a zároveň přijímaly další opatření v rámci své působnosti.

3.4.3 Kvalita veřejné správy a legislativního prostředí

Strategický rámec rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014 – 2020

Schválením dokumentu *Strategický rámec rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014 – 2020* vláda udala směr rozvoje v oblasti veřejné správy a eGovernmentu v příštích letech. V průběhu roku 2017 postupně docházelo k naplňování konkrétních opatření v rámci jednotlivých strategických cílů podle časových harmonogramů stanovených v implementačních plánech, schválených v roce 2015.

V červnu 2018 bude vládě předložena Výroční zpráva o stavu veřejné správy za rok 2017, jejíž nedílnou součástí bude i *Druhá evaluační zpráva k plnění Strategického rámce rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014 – 2020*.

Provádění zákona o státní službě

Dosavadní zkušenosti s aplikací zákona o státní službě ukazují, že se podařilo naplnit cíle, jež byly s přijetím zákona o státní službě spojeny. Vedle posílení transparentnosti fungování státní správy šlo též o depolitizaci a profesionalizaci státní správy. Současně je však třeba reagovat na některé skutečnosti, jež se v průběhu aplikace zákona objevily, a pokračovat ve vytváření vhodných podmínek pro hlubší profesionalizaci státní služby.

MV v návaznosti na tyto skutečnosti připravilo na základě Plánu legislativních prací vlády na rok 2018 návrh novely zákona o státní službě, jenž byl dne 14. března 2018 schválen vládou a nyní je projednáván v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky jako sněmovní tisk č. 132.

Návrh zákona konkrétně směřuje k vyšší flexibilitě a operativnosti státní služby. Významné opatření představuje otevření výběrových řízení na jednotlivé kategorie představených širšímu okruhu osob tak, aby byl umožněn vstup odborníků do státní služby. Dalším navrhovaným opatřením je rozšíření důvodů pro odvolání představených či snížení počtu oborů státní služby, jež je možné stanovit pro služební místo. Mezi stěžejní změny patří též úprava systému služebního hodnocení.

Zavádění řízení kvality ve služebních úřadech

Na základě vládou schválené Metodiky zavádění řízení kvality ve služebních úřadech a schváleného Metodického pokynu pro řízení kvality ve služebních úřadech byl nastaven rámec a systém pro zavádění řízení kvality ve služebních úřadech definovaný minimální mírou kvality pro povinné zavedení ve služebních úřadech a doporučenou optimální mírou kvality definovanou vybranými komplexními metodami řízení kvality.

V rámci implementace *Metodického pokynu bude v letech 2018 – 2021* následovat implementace uvedených metodik řízení kvality a realizace vzdělávání. Rovněž budou zahájeny práce na nastavení systému pro trvalé zlepšování dosažené míry kvality na jednotlivých služebních úřadech.

Hodnocení dopadů regulace (RIA)

Hodnocení dopadů regulace (RIA) se provádí u návrhů obecně závazných právních předpisů připravovaných ministerstvy a ostatními ústředními správními úřady v souladu s *Legislativními pravidly vlády a Obecnými zásadami pro hodnocení dopadů regulace*. V návaznosti na nově zpracovaný *Vzdělávací manuál pro hodnocení dopadů regulace* bude v roce 2018 kladen důraz na prohlubování a upevňování znalostí zpracovatelů RIA prostřednictvím odborných školení zaměřených na komplexní problematiku RIA. Další rozvoj nezbytných znalostí je zajištěn prostřednictvím metodické podpory, která je poskytována zpracovatelům RIA ze strany Odboru hodnocení dopadů regulace ÚV na ad hoc bázi k jednotlivým řešeným problémům.⁶⁵

V roce 2018 bude i nadále věnována důkladná pozornost rozvíjení nástroje přezkumu účinnosti právních předpisů – tzv. ex post RIA, který je již nyní součástí legislativního procesu, ovšem v praxi není příliš využíván.

Zákon o registru smluv

Zákon o registru smluv je účinný již od 1. 7. 2016, kdy byl rovněž spuštěn ostrý provoz informačního systému registru smluv. Dne 1. 7. 2017 nabyla účinnosti ustanovení o neúčinnosti smlouvy a sankci zrušení smlouvy při jejím neuveřejnění. MV nadále poskytuje veřejnosti informační a technickou podporu pro správné provedení registrace smluv, a to na Portálu veřejné správy (formuláře k přípravě smluv, metadata k uveřejnění v registru smluv), na webových stránkách (dostupný Metodický návod k aplikaci zákona o registru smluv) a dále také prostřednictvím konzultací s pracovníci spravujícími registr smluv na e-mailové adrese či po telefonu.

Dne 18. 8. 2017 nabyla účinnosti novela zákona o registru smluv. Novela např. rozšířila okruh dílčích výjimek z uveřejnění pro určité typy smluv. Pro praktickou aplikaci je důležité, že smlouvy, které se povinně uveřejňují v registru smluv, již není nutné povinně uzavírat písemně. Je možné je uzavírat i jiným způsobem umožňujícím uveřejnění smlouvy prostřednictvím registru smluv.

K 30. 9. 2017 bylo v registru smluv celkově zveřejněno 753 853 smluv od 7 195 subjektů.

Boj s korupcí

Vládní agendu v oblasti boje s korupcí prozatím stanovuje pouze *Akční plán boje s korupcí na rok 2018*, který byl vládou schválen na začátku ledna 2018. Akční plán obsahuje primárně opatření nelegislativního charakteru, která jsou rozdělena na čtyři prioritní oblasti: Výkonná a nezávislá exekutiva, Transparentnost a otevřený přístup k informacím, Hospodárné nakládání s majetkem státu, Rozvoj občanské společnosti.⁶⁶

V průběhu prvního pololetí roku 2018 bude dopsán a vládě do 30. 6. 2018 ke schválení předložen nový střednědobý protikorupční strategický dokument v podobě Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022. Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022 svým obsahem staví na analytickém základě vládou projednaných Východisek pro vytvoření protikorupčního strategického dokumentu ČR pro období po roce 2017, která byla

⁶⁵ Všechny aktuální informace k problematice RIA jsou zveřejňovány na nově spuštěném webu <http://ria.vlada.cz/>. Uvedené webové stránky by se měly stát základním zdrojem informací v oblasti RIA a platformou komunikace nejen odborné veřejnosti.

⁶⁶ Akční plán mimo jiné obsahuje opatření zaměřená na implementační praxi zákona o zadávání veřejných zakázek, vytváření metodik, vzdělávání zadavatelů a uchazečů o veřejné zakázky v rámci Akademie veřejného investování nebo dokončení evaluace *Strategie pro boj s podvody a korupcí při čerpání fondů v rámci SSR v období 2014 – 2020*.

připravována dlouhodobě, a to za rozsáhlé expertní spolupráce mezi orgány veřejné správy, neziskovým sektorem a akademickou sférou. Koncepce stanoví základní institucionální a obsahové vymezení vládní protikorupční politiky coby stabilního rámce, na který bude v rámci jednoletých akčních plánů boje s korupcí navazovat přijetí konkrétních protikorupčních opatření definovaných v souladu s dlouhodobými potřebami, ale i v závislosti na aktuálním vývoji.

Mezi důležitá protikorupční legislativní opatření, jejichž příprava je logickým vyústěním úsilí vynaloženého v předchozím období a které by měly být vládě předloženy v průběhu roku 2018, patří například návrh zákona o ochraně oznamovatelů nebo návrh zákona o lobbování.

3.4.4 Zadávání veřejných zakázek

Zákon o zadávání veřejných zakázek

V kontextu nabytí účinnosti zákona o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ) byl vytvořen a publikován soubor metodik, jejichž účelem je usnadnění aplikace nové právní úpravy v oblasti zadávání veřejných zakázek. Metodiky jsou rozděleny na procesní, formální a speciální. Průběžně jsou uveřejňovány a aktualizovány oborové metodiky, např. sociální, ekologické, dále také metodiky např. v oblasti stavebnictví, ICT zakázek a projektových prací. Metodiky jsou vypracovávány spolu s hospodářskými a sociálními partnery – tzn. participativním procesem.⁶⁷

Gestor ZZVZ od října roku 2016 zavedl nový Vzdělávací program. Cílem je výrazné posílení odbornosti uživatelů v oblasti veřejných zakázek, a to nejen v souvislosti s nově přijatou právní úpravou ZZVZ, ale také v oblasti metodické podpory. O školení je velký zájem, proto gestor zákona i nadále v rámci Vzdělávacího programu připravuje další semináře, které jsou, stejně jako předchozí semináře, zdarma. V rámci vzdělávacího programu bylo uskutečněno za rok 2017 přes 40 školení, kde bylo proškoleno téměř 3 000 osob.

Gestor ZZVZ v rámci expertní skupiny, na kterou byli přizváni odborníci v oblasti zadávání veřejných zakázek, např. zástupci Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, profesních komor, organizací podporujících transparentnost nakládání s veřejnými financemi, vydává metodiky a stanoviska, které zadavatelům i dodavatelům vysvětlují a ulehčují proces zadávání veřejných zakázek.

Implementace Strategie elektronizace zadávání veřejných zakázek pro období let 2016 až 2020

ČR pokračuje, v souladu s doporučením Rady EU, v realizaci opatření ke zvýšení transparentnosti a efektivnosti při zadávání veřejných zakázek (VZ). V lednu 2016 vláda schválila *Strategii elektronizace zadávání veřejných zakázek pro období let 2016 až 2020*, vyhodnocení efektivitu fungování a návrh dalšího postupu využívání elektronických tržišť veřejné správy a návrh povinného používání Národního elektronického nástroje (NEN).

V rámci plnění strategie přijala vláda v červnu 2017 usnesení, jímž vznikla vybraným zadavatelům povinnost využívat NEN od 1. 7. 2018 pro zadávání veřejných zakázek. Strategie dále obsahuje opatření vedoucí k navýšení využívání NEN. Realizací zmíněných

⁶⁷ V souvislosti se zveřejněním metodik na portále byla také zřízena e-mailová adresa prpominkykmetodikam@mmr.cz, na kterou může veřejnost své připomínky k těmto metodikám zasílat.

opatření se předpokládá úspora nákladů na provoz elektronických nástrojů pro zadávání VZ ve výši několika desítek milionů Kč.

V roce 2018 jsou průběžně realizována opatření např. monitoring zahraničních *best practices* v oblasti elektronizace zadávání VZ zahrnující posouzení možné implementace nejlepších řešení do legislativního prostředí ČR; informační akce zaměřené na zavádění elektronického zadávání VZ; poradenství zadavatele i dodavatele; revize a vytváření metodik k ZZVZ a k jeho prováděcím předpisům s ohledem na výrazné posílení povinností zadavatelů a vytvoření nového systému uveřejňování informací.

3.4.5 Digitální agenda a ČR

Nástup čtvrté průmyslové revoluce, rozvoj digitální ekonomiky a nových technologií a dopady, které budou mít tyto změny na trh práce a společnost obecně, vyžadují adekvátní reakci na straně státu.

V únoru 2018 byla zrušena funkce digitálního koordinátora a místo ní vznikla funkce vládního zmocněnce pro informační technologie a digitalizaci. Ten bude prostřednictvím Rady vlády pro informační společnost zastřešovat rozvoj digitálních služeb a využití informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě, rozvoj digitálně přívětivé legislativy, digitální ekonomiky, digitálních dovedností a dopadů digitalizace na společnost. Zároveň se jmenováním vládního zmocněnce byl revidován statut Rady vlády pro informační společnost, skrze kterou bude tato agenda centrálně koordinována.

Nedílnou součástí digitální agendy v ČR je i aktivní zapojení do budování jednotného digitálního trhu, které koordinuje Úřad vlády.⁶⁸ Prioritami ČR v oblasti jednotného digitálního trhu je revize legislativy v telekomunikačním sektoru, nová pravidla pro ochranu autorských práv, rozvoj evropské datové ekonomiky a volného toku neosobních údajů, zajištění kybernetické bezpečnosti, podpora přeshraničního elektronického obchodu, vyvážené prostředí pro online platformy a nové trendy, jako je umělá inteligence, robotizace nebo Internet věcí.

Společně se schválenou⁶⁹ *Strategií rozvoje zemského digitálního televizního vysílání*, obsahující postup přechodu na kmitočtově efektivnější systém DVB-T2, byla k 31. 1. 2018 zpracována a poté předložena vládě ČR pro informaci druhá *Zpráva o stavu realizace Strategie rozvoje zemského digitálního televizního vysílání*. Zpráva vyhodnocuje stav prací na legislativní a technické úrovni s ohledem na přechod na nový standard televizního vysílání, stejně jako stav mezinárodních jednání v této oblasti.

Rovněž probíhá implementace nových evropských pravidel pro ochranu osobních údajů (Obecné nařízení o ochraně osobních údajů – GDPR). V březnu 2018 vláda schválila návrh zákona k adaptaci českého právního řádu na GDPR. Zákon upřesňuje některé povinnosti správců a zavádí některé výjimky pro správce zejména z veřejného sektoru. Zákon neobsahuje žádné povinnosti jdoucí nad rámec GDPR.

Zásady pro digitálně přívětivou legislativu

Vláda ČR v září 2017 přijala Zásady pro digitálně přívětivou legislativu, které mají doporučující charakter. Ty se skládají z deseti zásad, které by měly být nápomocny všem,

⁶⁸ V rámci Rady vlády pro informační společnost vznikne stálý výbor, který bude oblast a související iniciativy diskutovat a kterému bude předsedat státní tajemník pro evropské záležitosti.

⁶⁹ Usnesením vlády č. 648 ze dne 20. 7. 2016.

kteří jsou zapojeni do tvorby či hodnocení legislativy. Dodržováním těchto zásad by měla vznikat legislativa umožňující rozvoj eGovernmentu ve veřejné správě a digitální ekonomiky jako celku. Přílohu zásad tvoří téměř dvě desítky otázek, jejichž účelem je autorům legislativy umožnit dodržování zásad. Oba dokumenty vznikly ve spolupráci koordinátora digitální agendy ČR a Sekce Legislativní rady vlády. Do budoucna se zvažuje, že by se Zásady a jejich dodržování staly pro všechny legislativce závaznými.

Dopady digitalizace na společnost (Společnost 4.0)

Zavádění digitálních technologií – tzv. čtvrtá průmyslová revoluce – s sebou přináší potřebu řešit celospolečenské dopady probíhajících změn. V této souvislosti se často hovoří o vzniku tzv. Společnosti 4.0. Tento pojem zahrnuje zejména nové přístupy a možnosti v oblastech nových technologií, průmyslu, podnikání ve výrobě a službách, energetiky, surovin, trhu práce, vzdělávání, výzkumu a vývoje, ochrany životního prostředí, zemědělství, zdravotnictví, dopravy, legislativy, standardizace, digitalizace, fiskální a monetární politiky, bezpečnosti a kyberbezpečnosti, eGovernmentu, infrastruktury rychlého internetu, smart cities, smart region/regionálního rozvoje, internetu věcí a služeb.

Pracovně-koordinační úroveň pro řešení výše uvedených otázek zajišťuje Výbor Průmysl 4.0 a na podzim 2017 zřízený Výbor pro společenské dopady Průmyslu 4.0. Jako konzultační těleso funguje Akademický poradní výbor, který se skládá z představitelů akademické sféry a průmyslového výzkumu.

V rámci snahy zmapovat současnou situaci i budoucí trendy na trhu práce, které souvisí s příchodem 4. průmyslové revoluce, a připravit případné scénáře a opatření, jak na tyto změny adekvátně reagovat, zpracovalo MPSV v roce 2017 *Akční plán Práce 4.0*, který navrhuje v širokém pojetí konkrétní opatření, spojená s očekávanými dopady digitalizace na oblast zaměstnanosti, trhu práce a na vybrané, s těmito oblastmi spojené, sociální aspekty. Značná pozornost je věnována také otázkám dalšího vzdělávání.

Akční plán obsahuje 24 opatření, která jsou rozčleněna do 4 strategických cílů:

4. strategický cíl: Regulace dopadů technologických změn na poptávku po pracovní síle
5. strategický cíl: Podpora dalšího vzdělávání
6. strategický cíl: Nastavení podmínek na trhu práce v souvislosti s technologickými změnami
7. strategický cíl: Regulace dopadů technologických změn na vybrané sociální aspekty

MPSV má⁷⁰ za úkol každoročně k 15. 5. předkládat vládnímu zmocněnci pro IT a digitalizaci zprávu o plnění opatření v gesci MPSV. Opatření nastavená v tomto akčním plánu (zejména v části týkající se dalšího vzdělávání) navazují a rozvíjejí opatření uvedená v *Akčním plánu Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015 až 2020*. Oba tyto akční plány jsou vzájemně komplementární.

MPSV též společně s MŠMT založilo Výbor pro společenské dopady Průmyslu 4.0, který je jedním z výborů v rámci řídicí struktury Aliance Společnost 4.0 vedené ÚV – koordinátorem digitální agendy. Ve výboru jsou široce zastoupeny nejen ostatní rezorty, ale též sociální partneři a další zainteresované instituce, experti a akademici. Výbor řeší problematiku Práce 4.0 (MPSV) a Vzdělávání 4.0 (MŠMT) a přispívá k plnění Akčního plánu Práce 4.0 v rámci širokého konsenzu na jejich naplnění.

⁷⁰ Na základě usnesení vlády č. 684 ze dne 25. 9. 2017.

Formálně jsou všechny uvedené aktivity zastřešeny již zmiňovanou Radou vlády pro informační společnost.

Průmysl 4.0

ČR patří k zemím s velmi dlouhou průmyslovou tradicí. Z hlediska podílu průmyslu na HDP je nejprůmyslovější zemí EU. Ze strany státu je vhodné zejména podporovat realizaci inovativních nápadů podniků a jednotlivců a za tímto účelem využít stávající nabídku nástrojů podpory, kterou lze již nyní využít i pro potřeby Průmyslu 4.0. Tato podpora je realizována prostřednictvím programů, jako jsou Potenciál, Aplikace, Partnerství znalostního transferu, Komercializace výsledků výzkumu, Služby infrastruktury, Spolupráce a Technologie. Konkrétní iniciativy týkající se zejména průmyslu, práce a vzdělávání s dalšími opatřeními souvisejícími s digitalizací ekonomiky a společnosti a prioritní úkoly, na něž se veřejná správa v rámci agendy Společnosti 4.0 zaměří, obsahuje *Akční plán pro Společnost 4.0*.

Kultura 4.0

V návaznosti na iniciativy Společnost 4.0, Průmysl 4.0 a další je důležité akcentovat také prezentování kulturního dědictví prostřednictvím moderních digitálních prostředků. V této souvislosti je důležité zmínit projekt *Czechiana* jako součást projektu *Europeana*, které primárně slouží k prezentaci národního kulturního dědictví ČR (*Czechiana*) a evropského kulturního dědictví (*Europeana*) a jsou v souladu se *Státní kulturní politikou na léta 2015 – 2020 (s výhledem do roku 2025)* schválené vládou ČR. Mezi další důležité kroky v prezentaci kulturního dědictví lze také vnímat využití tzv. *Augmented reality*, tedy virtuální reality, pro prezentaci kulturního bohatství formou 3D virtuálních procházek a 3D modelů kulturních objektů.

Kybernetická bezpečnost

Ruku v ruce s rozvojem digitální ekonomiky a moderní veřejné správy jde bezpečnost na internetu. Narůstá počet úspěšných útoků, které po sobě nezanechávají žádné stopy v systému, zvyšuje se počet útočníků v souvislosti s vyšší návratností investic do útoků, rozšiřuje se trh s různými malwary, botnety a zcizenými údaji. Velký boom zažívají hrozby cílící na konkrétní uživatele, zejména sofistikované formy phishingu, ransomwaru a apod.

Významnými riziky jsou kybernetická špionáž (ať průmyslová, vojenská, politická či jiná), za kterou stále častěji stojí přímo vlády, potažmo bezpečnostní struktury konkrétního státu, působení organizovaného zločinu v kyberprostoru, hacktivismus, záměrné šíření dezinformací za účelem dosažení politických a vojenských cílů, či v budoucnu i kyberterrorismus. Stát soustavně buduje a navyšuje národní kapacity v této oblasti, avšak bez kooperace se soukromým sektorem a akademickou sférou, dále bez intenzivní mezinárodní spolupráce a zejména bez zapojení samotných uživatelů, není zajištěna potřebná efektivita těchto aktivit.

Rozvoj vysokorychlostního internetu a budování sítí nové generace

Rozvoj vysokorychlostního internetu a budování sítí nové generace jsou základem pro rozvoj digitální agendy a eGovernmentu v České republice. Národní plán rozvoje sítí nové generace definuje strategický přístup České republiky při výstavbě sítí nové generace a současně prostřednictvím cíleně směřované podpory realizuje vliv státu na rozvoj budování těchto sítí. Tato podpora však může být směřována pouze do lokalit, ve kterých selhávají tržní mechanismy, aby nedocházelo k vytěsnění soukromých investic. Druhým nástrojem je

odstraňování legislativních, regulatorních, finančních a jiných bariér, které brání rozvoji, resp. budování, sítí elektronických komunikací. Tyto bariéry a omezení jsou vymezeny v Akčním plánu k provedení nedotačních opatření pro podporu plánování a výstavby sítí elektronických komunikací, který v květnu 2017 přijala vláda České republiky. Současně jsou v Akčním plánu vytyčena opatření pro postupnou eliminaci těchto negativních jevů.

3.4.6 eGovernment

Zvýšení dostupnosti veřejné správy prostřednictvím eGovernmentu bylo stanoveno jako jeden z cílů *Strategického rámce rozvoje veřejné správy pro období 2014 – 2020*.⁷¹ V září 2017 byla vládou schválena technická revize *Implementačních plánů Strategického rámce rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014 – 2020* týkající se projektů financovaných z evropských strukturálních fondů⁷². V průběhu roku 2018 bude zpracována Druhá evaluační zpráva k plnění Strategického rámce rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014 – 2020, která bude hodnotit aktivity realizované v roce 2016 a 2017.

ČR realizuje transpozici směrnice o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací subjektů veřejného sektoru⁷³ do českého právního řádu. Návrh zákona o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací a o změně zákona o informačních systémech veřejné správy⁷⁴ byl dne 18. dubna 2018 schválen vládou.

Zároveň probíhá debata o stanovení prioritních oblastí pro ČR v rámci evropské iniciativy *Akční plán pro eGovernment na období 2016 – 2020: Urychlování digitální transformace veřejné správy*.

Procesně právní analýza

Právní analýza⁷⁵ poskytuje podrobný vhled do fungování eGovernmentu a do existujících překážek, legislativních i reálných, které mu zabraňují v rozvoji. Předmětem posouzení byly nejen platné právní předpisy, ale rovněž reálná praxe správních orgánů, tedy reálný stav interpretace a aplikace platných právních předpisů „v každodenním životě“. Práce na analýze byly zahájeny v květnu 2017 a analýza byla finalizována v říjnu toho roku. Se závěry analýzy bude ČR dále pracovat ve snaze podpořit rozvoj elektronizace české veřejné správy.

Strategie rozvoje ICT služeb veřejné správy

Dne 18. 8. 2017 byl publikován zákon o elektronické identifikaci⁷⁶ a s ním související změnový zákon, které nabydou účinnosti dne 1. 7. 2018.

V souladu se zákonem o elektronické identifikaci, který vychází z nařízení eIDAS⁵⁷, pokračuje práce na vybudování příslušného informačního systému veřejné správy podporujícího proces elektronické identifikace a autentizace na národní úrovni, který bude rovněž kompatibilní s přeshraničními systémy elektronické identifikace. Na základě Národního identitního schématu byl vytvořen informační systém *Národního bodu pro identifikaci a autentizaci* (NIA), který je v době do účinnosti zákona o elektronické identifikaci

⁷¹ První evaluační zpráva k plnění Strategického rámce rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014 – 2020 je dostupná z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vystupy-strategickeho-ramce-rozvoje-verejne-spravy.aspx>.

⁷² Usnesení vlády ČR č. 658

⁷³ Viz: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016AG0013\(02\)&from=CS](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016AG0013(02)&from=CS).

⁷⁴ Zákon č. 365/2000 Sb.

⁷⁵ Analýza byla zpracována v rámci Programu na podporu strukturovaných reforem Evropské komise a předána příslušným resortům.

⁷⁶ Zákon č. 250/2017 Sb.

provozován v testovacím režimu. Tento testovací režim je aktuálně využíván Státním ústavem pro kontrolu léčiv v rámci projektu elektronické preskripce.

Národní architektonický plán eGovernmentu

Národní architektonický plán je součástí národní architektury jako celku. Společně s národním architektonickým rámcem je hlavním pilířem pochopení a prosazování směru Enterprise Architecture, který má za cíl zefektivnit práci orgánům veřejné moci s informačními technologiemi. Rozvoj a údržba Národního architektonického plánu jsou chápány jako základní nástroje pro koordinaci a využití sdílených služeb eGovernmentu. Národní architektonický plán jako součást Národní architektury je aktivita, která zahrnuje nejen centrální architektonické modely sdílených služeb, ale i jednotlivé modely orgánů veřejné moci. Z modelu centrálních služeb eGovernmentu jsou nyní zveřejněné pohledy na aplikační vrstvu centrálních služeb eGovernmentu, které zahrnují: Informační systém datových schránek (ISDS), CzechPOINT, Centrální místo služeb (CMS), Elektronickou identitu občana (NIA) a úředníka (JIP/KAAS), Propojený datový fond (základní registry, eGon Service Bus) a také Úplné elektronické podání (ÚEP).

V roce 2017 byl zveřejněn nový model centrálních služeb eGovernmentu, který obsahuje pohledy na jednotlivé funkční celky, které jsou rozděleny na: Propojený datový fond, Univerzální kontaktní místo, Rozšířený backoffice úředníka, elektronickou spisovou službu (eSSL) a Informační systém datových schránek. Tyto pohledy jsou reprezentovány pomocí čtyřvrstvé vize architektury. Připravuje se zveřejnění pilotních architektur na úrovni samospráv, aktivita centrálního repozitáře (úložiště) architektonických modelů, jednotný a ucelený popis českého eGovernmentu včetně jeho nabízených služeb. Vše by mělo pomoci k lepšímu vnímání laickou i odbornou veřejností a posunout český eGovernment v hodnocení světových průzkumů.

Do poloviny roku 2018 vznikne tzv. informační koncepce ČR⁷⁷, která je vnímána jako podstatná součást Národního architektonického plánu.

Do konce roku 2018 bude funkční sekundární centrální úložiště (bez nástroje k modelování), které bude sloužit pro uložení a analýzu nad modely.

Strategický rámec Národního cloud computingu – eGovernment cloud ČR

V listopadu 2016 byl schválen⁷⁸ *Strategický rámec Národního cloud computingu – eGovernment cloud ČR* a byly zahájeny práce na I. fázi – přípravné, realizace projektu *Příprava vybudování eGovernment cloudu*. Za tímto účelem byla v rámci Rady vlády pro informační společnost zřízena *pracovní skupina pro Přípravu vybudování eGovernment cloudu*, která se podílí na realizaci tohoto projektu a která do 31. 5. roku 2018 předloží vládě komplexní analytickou zprávu, na jejímž základě bude rozhodnuto o dalším postupu v oblasti implementace a vybudování eGovernment cloudu v ČR.

Úplné elektronické podání

Jednou z priorit v rozvoji eGovernmentu v ČR je zajištění úplného elektronického podání, které jednak zvýší uživatelský komfort a kvalitu služeb poskytovaných subjekty veřejné správy, ale povede také ke zvýšení využívání služeb eGovernmentu občany ČR. V průběhu

⁷⁷ Dle § 5a odst. 1 zákona 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů.

⁷⁸ Na základě usnesení vlády č. 1050.

roku 2018 a 2019 budou připraveny metodické dokumenty a doporučení k řešení úplného elektronického podání v legislativní, motivační, procesní i technické rovině. Tyto metodické dokumenty a doporučení pak budou sloužit pro realizaci opatření k nasazení úplného elektronického podání ve vybraných agendách veřejné správy.

Orgány státní správy budou muset dle usnesení vlády z roku 2017 rovněž zajistit ve svých úřadech a jim podřízených organizacích příjem elektronických faktur. Zavedení tohoto opatření se předpokládá pro organizační složky státu v návaznosti na zavedení standardu do dubna 2019 a o rok později pro ostatní veřejné zadavatele. Jde o naplnění směrnice o elektronické fakturaci při zadávání veřejných zakázek a jedno z přímých opatření *Akčního plánu pro rozvoj digitálního trhu*.

Občanské průkazy s elektronickým čipem

V roce 2017 byla schválena novela zákona o občanských průkazech, která nabyde účinnost dne 1. 7. 2018⁷⁹. „Nový“ elektronický občanský průkaz bude vždy vybaven kontaktním elektronickým čipem, na kterém bude již při výrobě nahrán identifikační certifikát občanského průkazu a stane se základním nástrojem sloužícím občanům pro prezenční i vzdálené prokázání totožnosti (on-line) s nejvyšší úrovní důvěry zaštitěné ČR. S využitím elektronického občanského průkazu se občanům například naskytne možnost získat své údaje ze základního registru obyvatel a dalších úředních systémů a zároveň vznikne jednodušší možnost elektronické komunikace se státem.

Portál veřejné správy a Informační systém datových schránek

Portál veřejné správy (PVS) slouží pro zajištění kvalitních služeb při poskytování důvěryhodných a garantovaných informací a spolu s Informačním systémem datových schránek zjednodušuje komunikaci s úřady pro občany ČR a cizince. V budoucnosti je plánováno vytvořit pro uživatele portálu možnost pracovat interaktivně s dokumenty či formuláři na PVS v online režimu.

MV spustilo dne 3. 1. 2017 novou verzi PVS⁸⁰, která je v současném stavu v pilotním provozu. Nová verze je postavena tak, aby odpovídala aktuálním uživatelským nárokům na přehlednost a intuitivní ovládání, nově je portál také upraven pro zobrazení na různých druzích zařízení včetně mobilních telefonů. Publikovaná verze je zatím první etapou v budování nového portálu, která splňuje všechny legislativní požadavky. Obsah portálu bude v dalších etapách postupně doplňován tak, aby z něj vzniklo místo, kde každý jednoduše najde všechny potřebné informace, které se týkají veřejné správy, a řadu záležitostí zde přímo vyřídí díky online aplikacím, které zde budou k dispozici.

V souvislosti s rekonstrukcí PVS, která nyní probíhá, bude vybudován nový *Portál občana*. Pro občana bude tento portál představovat jeho osobní prostor ve vztahu ke službám orgánů veřejné moci. Bude nabízet občanovi zejména realizaci úplného elektronického podání, zajištění výstupů z informačních systémů veřejné správy, informace o stavu jednotlivých úkonů, které občan učinil vůči konkrétním orgánům veřejné moci a dále například osobní archiv dokumentů. Občané budou vstupovat do Portálu občana prostřednictvím přístupu se zaručenou elektronickou identitou, a to buď samoobslužně (pomocí počítače, tabletu a mobilu) nebo zprostředkovaně z kontaktních míst veřejné správy.

⁷⁹ Zákon č. 195/2017 Sb.

⁸⁰ Dostupné z: <https://gov.cz/obcan/>

V roce 2017 byla spuštěna mobilní aplikace *Co dělat když*, která má za cíl pomoci občanům s orientací v základních životních událostech co možná nejjednodušší a nejsrozumitelnější formou.

Národní katalog otevřených dat

Národní katalog otevřených dat je umístěn na Portále veřejné správy. V roce 2017 byla vyhotovena rešerše existujících standardů relevantní pro oblast katalogizace otevřených dat. Konkrétně byly analyzovány aktuální verze standardů DCAT-AP, GeoDCAT-AP a StatDCAT-AP. Dále byl zahrnut standard VoID. Byly navrženy mechanismy kontroly kvality metadat v Národním katalogu otevřených dat (NKOD) a dokumentace návrhu prezentační vrstvy NKOD. V současné době se připravuje migrace PVS do nového prostředí a s tím průběžně probíhají úpravy jednotlivých modulů Národního katalogu otevřených dat zajišťující katalogizační nástroje včetně metodických postupů pro poskytovatele z řad institucí veřejné správy.

Projekt e-Sbírka a e-Legislativa

Pokračuje realizace projektu e-Sbírka a e-Legislativa, který usiluje o dostupnou a srozumitelnou publikaci platného a účinného práva na území ČR v elektronické podobě, o vyšší dostupnost minulého práva v moderní podobě a o efektivnější a transparentnější tvorbu právních předpisů.

Zahájení výstavby systému e-Sbírka a e-Legislativa se předpokládá ve druhém čtvrtletí 2018. Spuštění obou systémů do ostrého provozu je zatím plánováno k 1. 1. 2020 a je navázáno na nabytí účinnosti zákona o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv⁸¹, který byl v roce 2016 schválen Parlamentem ČR. S ohledem na nezbytnost prosazení souvisejícího změnového zákona, který nebyl v minulém období Senátem projednán, bude třeba datum účinnosti zákona o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv i datum spuštění systému e-Sbírka a e-Legislativa posunout.⁸²

3.5 Sektorové politiky

3.5.1 Výzkum, vývoj a inovace

V průběhu roku 2017 došlo k realizaci opatření definovaných v *Národní politice výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2016 – 2020* (NP VaVal) a implementaci *Národní výzkumné a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR* (Národní RIS3 strategie), zejména v kontextu podpory provázanější spolupráce akademické a podnikové sféry ve výzkumu a vývoji.

Významným příspěvkem bylo v této souvislosti rovněž schválení nové *Metodiky hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací* (Metodika 2017+), která je od roku 2017 postupně implementována.⁸³ Ta je jedním z

⁸¹ Zákon č. 222/2016 Sb., o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv a o tvorbě právních předpisů vyhlašovaných ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv (zákon o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv).

⁸² Míra tohoto posunu bude záviset na průběhu veřejných zakázek na realizaci systému e-Sbírka a e-Legislativa a postupu schvalování související právní úpravy.

⁸³ Ke schválení Metodiky 17+ došlo usnesením vlády ze dne 8. 2. 2017 č. 107, Definice druhů výsledků byly schváleny usnesením vlády ze dne 29. 11. 2018 č. 387.

hlavních nástrojů řízení celého systému VaVal, a to i v oblasti motivace akademické sféry ke spolupráci se sférou soukromou.

Na základě analýz a řízené faktické diskuse se všemi zainteresovanými stranami bylo rozdělení prostředků státního rozpočtu směřováno především na zajištění stabilního a dlouhodobého financování výzkumných organizací, dále na podporu mezinárodní spolupráce, posílení spolupráce firem s veřejnými výzkumnými subjekty, podporu excelentního výzkumu, konsolidaci základny pro aplikovaný výzkum a vývoj atp. Pozitivním průvodním jevem je rychlejší růst výdajů soukromého sektoru než výdajů sektoru veřejného. Nicméně, u MSP a domácích podniků dochází k poklesu soukromých výdajů – celkový nárůst (meziroční) soukromých investic do výzkumu je realizován zahraničními a velkými podniky. To nastoluje otázku dlouhodobé udržitelnosti financování systému VaVal i po roce 2020, resp. 2023, kdy může dojít k výraznému poklesu veřejných zdrojů z EU.

S účinností od 1. 1. 2018 došlo v souvislosti se změnou vlády k organizační změně v řídicí struktuře VaVal. Byla zrušena pozice místopředsedy vlády pro vědu, výzkum a inovace a *Sekce pro vědu, výzkum a inovace*. Za agendu v oblasti VaVal je nadále odpovědná *Rada pro výzkum, vývoj a inovace*, která je podle zákona o podpoře VaVal⁸⁴ poradním orgánem vlády v této oblasti. Výkon agendy v oblasti VaVal byl integrován do *Odboru Rady pro výzkum, vývoj a inovace*. Nicméně, v roce 2018 bude pokračovat plnění opatření uvedených v NP VaVal. Do konce roku 2018 bude k NP VaVal předložena⁸⁵ zpráva o plnění opatření NP VaVal, která se stane jedním z podkladů pro návaznou aktualizaci NP VaVal.

Agenda Národní RIS3 strategie včetně *Národních inovačních platform* (NIP) byla gesčně přesunuta z ÚV na MPO.⁸⁶ Ta je implementačním nástrojem podstatné části NP VaVal, zejména v oblasti podpory aplikovaného výzkumu. V rámci dialogu v NIP Národní RIS3 strategie dochází ke kontinuálnímu zjišťování a ověřování věcných potřeb v jednotlivých sektorech ekonomiky. V roce 2018 bude pokračovat dialog v rámci NIP a s tím související zacílení podpory VaVal v rámci výzev příslušných operačních programů a vybraných národních programů účelové podpory VaVal.

V oblasti financování VaVal je naplánováno postupné navyšování prostředků státního rozpočtu určených na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací. Posílena bude také účelová podpora. Hlavním smyslem opatření v oblasti financování je zabezpečit další rozvoj podmínek pro excelentní výzkum, posílení spolupráce výzkumných organizací s podniky ve snaze motivovat podnikatelské subjekty k navýšení soukromých zdrojů vynaložených na výzkum a vývoj (cílová hodnota v poměru k HDP 1,5 % v roce 2024) a vytvořit dlouhodobě udržitelnou základnu pro základní i aplikovaný výzkum a vývoj.

Na rok 2018 byl schválen historicky nominálně nejvyšší státní rozpočet na VaVal ve výši 33,8 mld. Kč. Střednědobý výhled počítá s dalším navýšením na 36 mld. Kč v roce 2019 a na 37,5 mld. Kč v roce 2020. V dlouhodobém horizontu je plánován další postupný nárůst výdajů státního rozpočtu na VaVal a postupný nárůst poměru institucionálních prostředků vůči účelovým, který zajistí dlouhodobou finanční stabilizaci výzkumné základny (především výzkumných organizací a jimi provozovaných výzkumných a vývojových center). Zároveň by mělo dojít ke stimulaci VaVal aktivit podniků tak, aby podnikatelské zdroje narostly na cca 88 mld. Kč v roce 2024 a tvořily cca 1,5% HDP.

⁸⁴ č. 130/2002 Sb., v platném znění.

⁸⁵ V souladu s usnesením vlády ze dne 17. 2. 2016 č. 135.

⁸⁶ Usnesením vlády ze dne 14. 3. 2018 č. 168 s účinností k 1. 4. 2018.

Zásadní roli při podpoře VaVaI hrají Grantová agentura (GA ČR) a Technologická agentura (TA ČR). GA ČR podporuje různé typy projektů, ale nejvýznamnějšími co do objemu finančních prostředků jsou tzv. standardní projekty. Ty jsou z oboru společenských a humanitních věd, živé a neživé přírody, technických věd, lékařských a biologických věd i zemědělské a biologicko-environmentálních věd. Jejich návrhy byly podány převážně ze strany VŠ a ústavů Akademie věd (AV ČR).⁸⁷ Ze sady programů spravovaných TA ČR⁸⁸ je možné zmínit např. programy schválené v roce 2017: *ÉTA* (na podporu aplikovaného výzkumu v oblasti společenských a humanitních věd) a *Národní centra kompetence 1* (program na podporu dlouhodobé spolupráce mezi výzkumnou a aplikační sférou). Dále bylo schváleno prodloužení programu *DELTA*, který je určen na podporu mezinárodní spolupráce v aplikovaném výzkumu. V roce 2017 zahájila TA ČR přípravu nových programů *DELTA2* a *GAMA2*, dále pak *Národních center kompetence 2* a programu *KAPPA*, který bude realizován s finanční podporou z Fondů Evropského hospodářského prostoru (EHP) a Norských fondů. TA ČR předpokládá jejich schválení v průběhu roku 2018, případně v roce 2019.

Na podporu vědy a výzkumu je zavedena v zákoně o daních z příjmů⁸⁹ příslušná odečitatelná položka. V současné době není legislativně specifikováno, kdo by měl vydávat odborná stanoviska pro finanční úřady, což přináší komplikace podnikatelům při nárokování této podpory. Otázka je aktuálně je předmětem jednání RVVI a MF v rámci příslušné pracovní skupiny.

Rozvoj podmínek pro excelentní výzkum

Návazně na mezinárodní hodnocení velkých výzkumných infrastruktur ČR uskutečněné v roce 2017 bude stanoven rozpočtový rámec podpory velkých výzkumných infrastruktur z veřejných prostředků ČR v období do roku 2022. Bude provedena aktualizace *Cestovní mapy velkých výzkumných infrastruktur ČR pro léta 2016 – 2022*, která představuje strategický a koncepční dokument stanovující politiku velkých výzkumných infrastruktur ČR. Jako podklad k výkonu těchto činností budou sloužit výstupy interim hodnocení velkých výzkumných infrastruktur, které jsou již financovány z veřejných prostředků ČR, a výstupy ex-ante hodnocení nových návrhů velkých výzkumných infrastruktur, jež byly vypracovány nově v období od předešlého cyklu mezinárodního hodnocení velkých výzkumných infrastruktur uskutečněného v roce 2014.

Vláda ČR bude implementovat jednotlivá opatření *Akčního plánu rozvoje lidských zdrojů pro výzkum, vývoj a inovace a genderové rovnosti ve výzkumu, vývoji a inovacích v ČR na léta 2018 až 2020*. Tato opatření zahrnou otázky popularizace a medializace výzkumu, vývoje a inovací, které mají podstatný vliv na zvyšování atraktivity vědecké kariéry u široké laické veřejnosti a přispívají tak mj. i ke zdůvodnění potřeby vynakládání veřejných prostředků do sektorů výzkumu, vývoje a inovace. V kontextu genderové perspektivy se opatření Akčního plánu zaměří na otázky genderové segregace vzdělávacích a profesních drah a genderového mainstreamingu, jehož implementace náleží ke stěžejním předpokladům plnohodnotného využití potenciálu žen – vědkyň ve výzkumném a inovačním prostředí. Zvláštní pozornost bude při implementaci opatření Akčního plánu věnována rovněž problematice doktorského studia a postavení studentů doktorských studijních programů,

⁸⁷ Na základě výzvy vyhlášené v roce 2016, GA ČR podpořila 698 takovýchto projektů s průměrnými náklady na první rok jejich řešení 1 718 tis. Kč s počátkem řešení v roce 2017.

⁸⁸ Celkové náklady na řešení podpořených projektů činily v roce 2017 téměř 4,4 mld. Kč, přičemž účelová podpora ze státního rozpočtu dosáhla výše 2,8 mld. Kč.

⁸⁹ V zákonu č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve výčtu odečitatelných položek od základu daně dle § 34.

resp. začínajících vědeckých pracovníků. Opatření Akčního plánu se zaměří i na mezisektorovou a mezinárodní mobilitu vědeckých pracovníků jako na jeden z faktorů, které ovlivňují cirkulaci znalostí a idejí na národní a mezinárodní úrovni.⁹⁰

Koncepce informačního systému VaVal

V lednu 2016 byla vládou schválena *Koncepce informačního systému VaVal na období 2016 – 2020* (IS VaVal), která definuje 17 konkrétních opatření, jejichž cílem je přispět ke strategickému řízení VaVal na všech úrovních, zefektivnění veřejné podpory VaVal a v neposlední řadě zlepšení spolupráce mezi veřejným a podnikovým sektorem.

IS VaVal 2.0 ve verzi 2.6.0 je moderní centralizovaný informační systém s několikastupňovým workflow s výrazně zjednodušenými procesy vkládání a správy dat se zachováním stávajících datových formátů i kompletní databáze. Zároveň byla v souvislosti s identifikováním IS VaVal jako významného informačního systému ve smyslu zákona o kybernetické bezpečnosti⁹¹ realizována všechna bezpečnostní opatření k naplnění požadavků tohoto zákona. ÚV v souvislosti s nasazením nové verze IS VaVal ve značném předstihu realizoval všechna konkrétní opatření z *Koncepce informačního systému VaVal na období 2016 – 2020*, jež nevyžadují legislativní změny. V souvislosti s přijetím Metodiky 17+ bude v roce 2018 IS VaVal 2.0 dále rozvíjen za účelem podpory hodnotícího procesu a hodnotitelů.

Hodnocení výzkumných organizací

Hodnocení se soustředí na identifikaci excelentního výzkumu, využití odborného peer review, akcentování mise výzkumných organizací při jejich hodnocení, akcentování společenských dopadů výzkumu, podporu aplikovaného výzkumu a výzkumu financovaného ze soukromých zdrojů. V roce 2017 a 2018 dochází k realizaci hodnocení na národní úrovni (jedná se o první rok implementace, dochází k náběhu Modulů 1 a 2). Hodnocení je prováděno jak odbornými panely (komentované bibliometrické hodnocení výsledků), tak prostřednictvím vzdálených hodnotitelů (hodnocení vybraných nebibliometrizovatelných výsledků).

Zároveň je připravována realizace další fáze implementace Metodiky 17+ na národní úrovni a probíhá příprava a realizace kompletního hodnocení v souladu s Metodikou 17+ ve spolupráci s poskytovateli (Moduly 3 – 5), které by mělo být dokončeno do roku 2020.

Spolupráce mezi výzkumnou a podnikovou sférou

Mezi aktuální priority patří i v roce 2018 podpora provázanější spolupráce akademické a podnikové sféry za účelem aplikace výsledků výzkumu a vývoje do praxe s cílem zvyšování konkurenceschopnosti českých firem. Dlouhodobě probíhá navyšování finanční podpory ze státního rozpočtu na národní programy aplikovaného výzkumu (zejména programy podporující spolupráci mezi soukromým a veřejným sektorem realizované MPO a TA ČR).

Byl schválen⁹² nový program *Národní centra kompetence 1* (realizovaný TA ČR) zaměřený na podporu dlouhodobé spolupráce výzkumných organizací s podniky. Realizace programu má za úkol především nastartovat dlouhodobou spolupráci akademického a podnikatelského

⁹⁰ TA ČR ve svém programu ZÉTA aktivně podporuje snižování nerovnosti mezi muži a ženami v oblasti VaVal. Taktéž i v jiných programech bonifikuje organizace, které kvalitně a systematicky pracují na rozvoji pracovníků (např. ty, které obdržely ocenění v této oblasti - tzv. HR Award).

⁹¹ Zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů.

⁹² Usnesením vlády ze dne 10. 5. 2017 č. 354.

sektoru v oblasti aplikovaného výzkumu. Spolupráce by měla probíhat v centrech, která využijí potenciál regionálních center výzkumu a vývoje vybudovaných z prostředků ESIF, a stanou se tzv. sektorovými centry aplikovaného výzkumu. Do konce roku 2018 je plánováno vytvoření navazujícího programu *Národní centra kompetence 2*. Program zároveň naplňuje Národní RIS3 strategii.

Některé z dalších výzev operačních programů na podporu aplikovaného výzkumu v roce 2018 budou regionálně vymezeny. Pokrok lze očekávat také v krajích (krajské RIS3 strategie) – spolupráci výzkumných organizací a podniků má výrazně napomoci výzva OP VVV Smart Akcelerator 2, která posiluje kapacity zaměřené na propojování obou sfér a rovněž některé programy administrované TA ČR.

Komericializaci výsledků výzkumu, a to i s ohledem na strukturu a vývoj hospodářství ČR směrem k produkci s vyšší přidanou hodnotou, zajišťuje několik programových nástrojů (programy MPO a TA ČR – např. *TRIO*, *EPSILON* či *GAMA*).

V úzké spolupráci MPO a dalších institucí (RWI, TA ČR, Agentura CzechInvest, CzechTrade, ČMZRB, ČEB, EGAP, ČRA a dalších) je realizována koordinace podpůrných aktivit a rovněž příprava dalších nástrojů. Tyto nástroje budou mimo jiné zaměřeny na rozvoj mezinárodní konkurenceschopnosti podniků především realizací technologicky významných inovací, rozvoj výzkumně-inovačních aktivit ve strukturálně postižených regionech ČR, zapojení podniků dosud nerealizujících samostatný výzkum a vývoj do projektů kolaborativního výzkumu a dále na posun podniků výše v globálních hodnotových řetězcích.

Od roku 2017 se TA ČR zapojila do schémat v rámcovém programu EU na podporu výzkumu a inovací *Horizont 2020* a stala se partnerem dvou projektů instrumentu CSA (prostřednictvím koordinačních a podpůrných akcí).⁹³ Projekty instrumentu CSA představují schémata v rámcovém programu EU na podporu výzkumu a inovací *Horizont 2020*.⁹⁴

Kosmické aktivity

Kosmické aktivity jsou dynamicky se rozvíjející oblastí, jejíž pokroky se promítají do mnoha odvětví lidské činnosti. Vláda si je vědoma významu kosmických aktivit pro národní hospodářství a významu úzké spolupráce s Evropskou kosmickou agenturou (ESA) a Agenturou pro evropský GNSS⁹⁵ (GSA) zejména pro zvýšení technologické úrovně českého průmyslu a jeho konkurenceschopnosti.

Vláda chápe kosmické aktivity jako strategicko-politickou disciplínu se značným hospodářským dopadem. Do kosmických aktivit se ve stále větším měřítku zapojují firmy a instituce, které vyvíjejí nové technologie, software, hardware a služby s vysokou přidanou hodnotou. Aplikace v oblasti kosmických technologií, družicové navigace, družicové pozorování Země a družicové telekomunikace stimulují další rozvoj v širokém spektru nejrůznějších odvětví.

⁹³ V obou projektech je TA ČR jedním z řady členů konsorcií koordinovaných Rakouskem (TU Wien + Institut für Höhere Studien).

⁹⁴ Cílem prvního projektu GEECCO je podpora genderové rovnosti ve VaVal v technických oborech a začleňování genderové dimenze do obsahu poznatků a inovací. Druhý projekt NewHorizon je zaměřen na excelenci v oblasti výzkumu a inovací prostřednictvím konceptu odpovědného výzkumu a inovací (Responsible Research & Innovation – RRI).

⁹⁵ Globální navigační družicový systém.

Investice do kosmických aktivit

ČR usiluje o zajištění pokračování financování *Rámcového projektu k implementaci podpory, kterou ESA poskytne aktivitám týkajícím se vesmíru v ČR* po r. 2018 (Rámcový projekt). Rámcový projekt je unikátní nástroj pro podporu technologií, které by jiným mechanismem nebylo možné realizovat. Rámcový projekt umožní českým subjektům připravit si technologie do takové úrovně, aby mohly následně účinně konkurovat technologicky vyspělejšími zahraničními konkurentům. To výrazně zvýší šanci českých subjektů na účast ve velkých konsorciích a následně dodavatelských řetězcích. Vznik a pokračování Rámcového projektu vyplývají z *Národního kosmického plánu* schváleného vládou.

3.5.2 Doprava

Současný stav české dopravní sítě z pohledu kvality a funkčnosti stále ještě nedosahuje úrovně původních 15 členských států EU, a to i přes významný pokrok dosažený díky strukturální politice EU. Tento stav je vnímán jako jedna z hlavních překážek dosahování vyššího tempa hospodářského růstu ČR. Efektivní dobudování páteřní dopravní infrastruktury a napojení zbývajících regionů a hlavních průmyslových center na hlavní české i evropské trasy považuje vláda za nezbytnou podmínku udržitelného ekonomického růstu na základě zlepšení konkurenceschopnosti českého hospodářství včetně odstranění bariér pro podnikání v krajích s nedostatečně kvalitní dopravní dostupností.

Zákon o urychlení výstavby dopravní a jiné infrastruktury

Zákon, který upravuje oproti obecně platným právním předpisům specifika postupů při přípravě, umístění a povolování staveb dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací, a jehož účelem je především urychlení výstavby vybraných druhů staveb, je zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon byl naposledy novelizován v rámci tzv. velké novely stavebního zákona, viz dále. V současné době (04/2018) je v Poslanecké sněmovně projednávána další poslanecká novela tohoto zákona (sněmovní tisk 76).

Novela stavebního zákona

Přijatá tzv. velká novela stavebního zákona⁹⁶ přináší např. možnost časové úspory zhruba 6 – 12 měsíců při pořizování změn a aktualizaci územně plánovacích dokumentací, nejsou-li požadovány územně rozdílné varianty řešení, jelikož v těchto případech bude možné využít zkrácený postup. Došlo také ke zkrácení lhůt pro přezkum územně plánovací dokumentace ze tří let na jeden rok od nabytí její účinnosti.

V oblasti územního rozhodování a stavebního řádu novela přinesla především zavedení nového institutu společného řízení, ve kterém lze stavbu zároveň umístit i povolit, včetně posouzení vlivů na životní prostředí (tzv. EIA), tam, kde je vyžadováno. Institut společného řízení lze využít i pro stavby či soubor staveb, kdy tomu do prosince 2017 bránila rozdílná příslušnost stavebních úřadů.

Neprodleně po schválení novely stavebního zákona byly zahájeny práce na tzv. rekodifikaci veřejného stavebního práva. MMR v září 2017 předložilo vládě materiál *Rekodifikace*

⁹⁶ Zveřejněna v červenci 2017 ve Sbírce zákonů pod č. 225/2017 Sb., s účinností od 1. 1. 2018; novela vedle stavebního zákona mění dalších 44 souvisejících zákonů.

veřejného stavebního práva – Základní teze. Ten identifikuje klíčové problémy a oblasti, kterým je třeba se v rámci rekonstrukce věnovat. Na jejich základě byly zahájeny práce k přípravě tzv. věcného záměru (nového) stavebního zákona. Věcný záměr nového zákona by měl být vládě předložen do roku 2020.

Má-li být rekonstrukcí veřejného stavebního práva dosaženo podstatného zrychlení, zefektivnění a zjednodušení přípravy staveb, nelze uvažovat pouze o zcela novém stavebním zákoně, ale je nutné navrhnout a přijmout i zásadní úpravy mnoha souvisejících zákonů. Přímou ve stavebním zákoně jsou v současnosti jen malé rezervy pro další zjednodušování, přitom neustále přicházejí nové požadavky vyplývající z desítek souvisejících právních předpisů. V této souvislosti je nutné prověřit např. nezbytnost současného vysokého počtu dotčených orgánů či přehodnotit rozsah omezení v území vyplývajících ze zvláštních právních předpisů. Rovněž je třeba zhodnotit opodstatněnost spojeného modelu výkonu veřejné správy, a to i v souvislosti s rizikem tzv. systémové podjatosti.

Ve vztahu k územnímu plánování Základní teze navrhuje např. prověřit možnost zavedení informačních systémů (registrů) veřejné správy, kde by byly k dispozici garantované informace o území; prověřit standardizaci dokumentací a zajištění dálkového přístupu k dokumentacím na jednom místě a jejich jednotnou prezentaci; vyhodnotit možnost redukce úkonů souvisejících s pořizováním územně plánovacích dokumentací; prověřit posílení ekonomického rozměru územního plánování či prověřit potřebnost organizace, která by prováděla systematický výzkum v oblasti architektury, urbanismu, územního plánování, stavebnictví a souvisejících disciplín.

Pro objektivní přípravu podoby nového stavebního zákona bude nezbytné zároveň důkladně analyzovat využívání nových institutů společných řízení zavedených novelou stavebního zákona v praxi.

Posuzování vlivů na životní prostředí

Dne 6. 10. 2017 nabyl platnosti zákon novelizující s účinností od 1. 11. 2017 zákon o posuzování vlivů na životní prostředí⁹⁷. Dále, v rámci novely stavebního zákona⁹⁸ došlo k zakotvení možnosti procesní integrace procesu posouzení vlivů záměru na životní prostředí (proces EIA) do řízení podle stavebního zákona, tj. zahrnutí procesu EIA do územního řízení nebo do společného územního a stavebního řízení. V souvislosti s novelou stavebního zákona došlo i k novele zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, a to s účinností ode dne 1. 1. 2018.

Cílem výše zmíněných novel zákona o posuzování vlivů na životní prostředí je transpozice novelizované směrnice EIA a dále zefektivnění a zrychlení povolovacích procesů.

Efektivní strategické plánování a jeho realizace

Strategické dokumenty *Dopravní politika ČR pro období 2014 – 2020 s výhledem do roku 2050* a *Dopravní sektorové strategie* zajišťují každoroční plánování procesu přípravy staveb a navázání nejdůležitějších investičních projektů dopravní infrastruktury na státní rozpočet a rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury. Navazují na ně dílčí koncepce, jež

⁹⁷ Zákon č. 326/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁸ Zákon č. 225/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

rozpracovávají řešení a způsob zajištění a financování jednotlivých oblastí. V lednu 2017 vláda schválila dokument *Koncepce nákladní dopravy*. V květnu 2017 pak vláda schválila Program rozvoje rychlých železničních spojení v ČR. Rovněž proběhla aktualizace dokumentu *Dopravní sektorové strategie*, který je klíčovým dokumentem pro plánování rozvoje, údržby a financování dopravní infrastruktury. Aktualizované Dopravní sektorové strategie byly vládou schváleny v únoru 2018 poté, co bylo závěrem zjišťovacího řízení ukončeno posuzování vlivů této aktualizované koncepce na životní prostředí.

V roce 2017 byl rovněž dokončen proces SEA pro *Koncepci vodní dopravy*. Vzhledem k identifikovanému významně negativnímu vlivu této koncepce na předměty ochrany lokalit soustavy Natura 2000 v údolí Labe proběhl na úrovni vlády proces stanovení převažujícího veřejného zájmu (vodní doprava vs. ochrana lokalit soustavy Natura 2000), přičemž v lednu 2018 vláda určila, že převažujícím veřejným zájmem je v tomto kontextu vodní doprava. V návaznosti na tuto skutečnost dále probíhá proces prověřování, resp. stanovení kompenzačních opatření pro předměty ochrany v dotčených lokalitách soustavy Natura 2000. V případě, že se vlivy koncepce ukáží jako kompenzovatelné, Koncepce vodní dopravy bude moci být schválena v průběhu roku 2018.

Mezi klíčové priority patří mj. rozvoj dopravní infrastruktury, včetně využití konceptu partnerství veřejného a soukromého sektoru, harmonizace podmínek na přepravním trhu, rozvoj železniční a vodní dopravy, zlepšení kvality silniční dopravy, podpora multimodálních přepravních systémů, stabilizace financování veřejné dopravy či využití alternativních energií (CNG, LNG, vodík a elektřina). Naplňování těchto priorit bude pokračovat i v roce 2018.

V oblasti městské mobility v roce 2017 většina měst nad 50 000 obyvatel postupně zahájila proces zpracování plánů udržitelné městské mobility. Na základě těchto plánů bude pokračovat podpora městských projektů přispívajících k udržitelné mobilitě (projekty rozvoje infrastruktury městské hromadné dopravy v elektrické trakci, podpora zařízení dopravních prostředků hromadné dopravy na alternativní energie, projekty telematiky, projekty rozvoje infrastruktury pro nemotorovou dopravu, multimodální terminály osobní dopravy, regulativní přístup k individuální automobilové dopravě, budování záchytných parkovišť P+R u zastávek MHD a příměstské železnice). V mezioborových souvislostech je třeba zmínit *Programy zlepšování kvality ovzduší MŽP ČR*, které řeší dopravu jako významný zdroj znečištění a v cílech a nástrojích se z velké části shodují s *Plány udržitelné mobility*. Tyto synergické efekty je potřebné při plánování a vyhodnocování rozvoje dopravních systémů využít.

Prioritní projekty v rámci budování infrastruktury

Mezi prioritní projekty v oblasti železniční infrastruktury patří zejména dobudování tranzitních železničních koridorů včetně železničních uzlů (do roku 2025) a modernizace dalších tratí na hlavní a následně i globální síti – Transevropské dopravní sítě (TEN-T). Prioritou je rovněž modernizace tratí mimo TEN-T, které zajišťují napojení důležitých průmyslových zón (např. Nymburk – Mladá Boleslav) nebo tratě důležité pro příměstskou dopravu. Klíčovou roli bude hrát rovněž modernizace a zdvoukolejnění železniční tratě Velký Osek – Choceň, která po této modernizaci na sebe převezme funkci hlavního tahu pro nákladní dopravu v rámci hlavní sítě TEN-T. Mezi prioritní projekty v oblasti silniční infrastruktury patří zejména výstavba chybějících dálničních a silničních úseků na hlavní a globální síti TEN-T (do roku 2030, resp. 2050) a realizace obchvatů měst a obcí.

V oblasti vnitrozemské vodní dopravy se bude vláda nadále zabývat řešením problémů splavnosti (včetně mezinárodních vazeb) a spolehlivosti na Labsko-vltavské vodní cestě.

Důležitou prioritou v oblasti multimodální dopravy pak bude zajištění dostatku prostředků z evropských fondů pro rozvoj multimodální nákladní dopravy.

Velká pozornost bude věnována i zlepšení legislativních podmínek v resortu dopravy a rozvoji inteligentních dopravních systémů (tzv. ITS), které jsou rovněž nástrojem optimalizace využití kapacity dopravní infrastruktury. V květnu 2017 vláda schválila dokument *Program rozvoje rychlých železničních spojení v ČR*, který obsahuje koncepci výstavby vysokorychlostní železnice v ČR a spolu s *Technicko-provozní studií – Technická řešení vysokorychlostních tratí* (bylo dokončeno v roce 2017) bude důležitým krokem k budoucímu zavedení nového subsystému rychlé železniční dopravy v ČR. V roce 2017 bylo rovněž zahájeno zpracování studie proveditelnosti pro vysokorychlostní spojení Praha – Ústí n/L – státní hranice a v roce 2018 bude dle plánu zahájeno rozpracování studie proveditelnosti vysokorychlostní tratě Praha – Brno – Břeclav. V roce 2017 bylo rovněž zahájeno řešení vyhledávací studie vysokorychlostní tratě Praha – Liberec / Hradec Králové – Wrocław.

Autonomní mobilita

Projekty autonomní mobility jsou zaměřeny na aktivní přípravu podmínek pro nasazení a následné testování, ověřování a postupné zavádění kooperativních systémů ITS a automatizované silniční dopravy v České republice, a to v mezinárodním kontextu.

V roce 2017 byl vybudován kooperativní ITS koridor na české nejvytíženější rychlostní silnici Silniční okruh kolem Prahy (SOKP) mezi dálničními tahy D1 a D5. Současně došlo k vybavení některých vozidel údržby (vč. informačních a výstražných vozíků) pohybujících se po tomto koridoru technologiemi C-ITS. Tento projekt ověřil jak technologickou připravenost ze strany ŘSD ČR, tak i možnost integrace nových technologií na stávající zařízení. Tento projekt velmi napomohl při vytvoření implementačního rámce projektu C-Roads.

Český projekt „C-Roads Czech Republic“ je součástí evropské platformy C-Roads, jejímž cílem je vytvořit mezi jednotlivými evropskými projekty harmonizovaný funkční systém pro přeshraniční využití služeb kooperativních inteligentních dopravních systémů (C-ITS) a připravit tak prostředí pro nástup kooperativních a v blízké budoucnosti i autonomních vozidel.

Získané zkušenosti z projektu budou sloužit také k identifikaci legislativních překážek datově propojených a autonomních vozidel a k návrhům na jejich odstranění.

V rámci projektu „URSA Czech Republic“, který je také spolufinancován z CEFu, bude od roku 2018 testováno využití C-ITS pro poskytování aktuálních informací o volných parkovacích místech řidičům nákladních automobilů, a to na parkovištích Klimkovice a Antošovice v blízkosti Ostravy na obou stranách dálnice D1. Pilotní nasazení má ověřit možnost rovnoměrnějšího využití kapacity zmíněných parkovišť.

Automobilový průmysl

V loňském roce se podařilo rozvinout intenzivní a dlouhodobý dialog se členy automobilového průmyslu a se zainteresovanými ministerstvy s velmi konkrétním výsledkem. Vláda ČR a Sdružení automobilového průmyslu AutoSAP dne 11. 10. 2017 společně podepsaly zásadní dokument k posílení budoucí perspektivy českého automobilového průmyslu – Memorandum o budoucnosti automobilového průmyslu, resp. související Akční plán.

Ústředními tématy Memoranda jsou elektromobilita, autonomní řízení a digitalizace, které jsou důležité pro úspěšný trvale udržitelný rozvoj České republiky jako automobilové lokality a zajištění dlouhodobé zaměstnanosti v tomto odvětví. V Akčním plánu bylo navrženo celkem 25 opatření, která se týkají především infrastruktury pro bezemisní vozidla, standardizace a právních aspektů automatizovaného řízení, vysokorychlostního internetu, digitálních a mobilních služeb a výzkumu a vývoje pro automobilový průmysl.

3.5.3 Energetika a energetická účinnost

V oblasti energetiky je cílem zajistit bezpečnou, udržitelnou a cenově konkurenceschopnou energii pro občany a podniky. K tomuto účelu má ČR zpracovanou aktualizovanou *Státní energetickou koncepci* (ASEK). Na základě vyhodnocení stavu a způsobu plnění jednotlivých nástrojů ASEK je možné konstatovat, že dochází k postupné implementaci opatření, která směřují k naplnění cílů tohoto strategického dokumentu. U některých úkolů dochází ke zpoždění jejich plnění, nebo prozatím pouze k jejich dílčímu splnění.

Dne 15. 5. 2017 byla schválena *Aktualizace Národního akčního plánu energetické účinnosti* (NAPEE), jehož součástí jsou nově navržená dodatečná opatření pro plnění cíle nových úspor energie dle čl. 7 směrnice o energetické účinnosti v období 2017 – 2020.⁹⁹ Součástí NAPEE byla schválena také aktualizace *Strategie renovace budov*. Cílem strategie je hledání nákladově efektivního přístupu k renovacím budov a navržení možných scénářů vývoje. ČR v současné době vyhodnocuje možnosti reálného naplnění jednotlivých scénářů, a to nejenom ve vztahu k cíli do roku 2020, ale i poté do roku 2030, resp. 2050.

V roce 2017 byl spuštěn program *Úspory energie s rozumem*, jehož cílem je propagovat příklady dobré praxe prostřednictvím evidence kvalitně zpracovaných energeticky úsporných projektů a poskytovat tak potenciálním investorům motivaci pro přípravu nových kvalitních projektů s vysokou mírou uspořené energie. Program současně propojuje investory s poskytovateli energetických služeb, kteří garantují kvalitu zpracovaných projektů. Cílem programu je poskytnout konečným spotřebitelům seznam ověřených podniků, které jsou ověřeny prostřednictvím systému certifikace zpracovatelů kvalitních energeticky úsporných projektů.

Navzdory existenci legislativně-administrativních bariér pro realizaci energeticky úsporných projektů metodou EPC¹⁰⁰ v budovách orgánů státní správy vyvíjí MPO vlastní iniciativu a podporuje dotčené orgány při realizaci projektů EPC na úrovni státní správy.

Podpora zvyšování energetické účinnosti z národních prostředků

Dne 12. 6. 2017 byla vyhlášena I. výzva k podávání žádostí o podporu z programu *ENERG*, ze kterého jsou poskytovány zvýhodněné úvěry na realizaci energeticky úsporných projektů v malých a středních podnicích na území Prahy. Program je jedním z pilotních projektů rozvoje finančních nástrojů v ČR a zaplní dosavadní mezeru ve financování projektů energetických úspor pro podniky působící na území Prahy. Program je financován z výnosů z prodeje emisních povolenek z roku 2014.

Program EFEKT se zaměřuje na podporu investičních opatření a opatření neinvestičního charakteru. V souvislosti s ukončením programového období programu EFEKT byl v roce

⁹⁹ Součástí aktualizace byl i přepočítaný závazek ČR dle aktualizovaných dat EUROSTAT. Nově došlo k navýšení povinně realizovaných úspor energie u konečného spotřebitele z 50,67 PJ nových úspor za období 2014 – 2020 na 51,10 PJ (kumulativně 204,39 PJ).

¹⁰⁰ Energetické služby se zárukou - Energy Performance Contracting.

2017 spuštěn nový program *Státní program na podporu úspor energie na období 2017 – 2021*, pracovníě nazýván program *EFEKT 2*. Nový Program EFEKT 2 klade větší důraz na měkká opatření zaměřená na zvyšování informovanosti o přínosech úspor energie, poskytování energetického poradenství a podpora realizace projektů EPC a zavádění energetického managementu. V rámci schválení nového programu došlo k navýšení alokované částky pro období 2017 – 2021 na úroveň 750 mil. Kč., což představuje roční rozpočet maximálně 150 mil. Kč. V případě, že se ve státním rozpočtu najdou další prostředky, bude upravena programová dokumentace a rozpočet programu bude navýšen.

Investice do energetické účinnosti v podnicích z ESIF

V rámci provedených změn došlo v programu *Úspory energie* OP PIK k navýšení limitu alokace pro velké podniky z 20 % na 60 % s cílem zvýšit atraktivitu programu pro tento typ podniků a zlepšit tak plnění cílů v oblasti energetické účinnosti.

Pro rok 2018 byla vyhlášena výzva programu *Úspory energie*, jejímž cílem je podpora snížení energetické náročnosti podnikatelského sektoru.

V roce 2018 budou dále vyhlášeny výzvy v programech: *Úspory energie v soustavách zásobování teplem (SZT)*, *Úspory energie – energeticky efektivní budovy* (první výzva byla vyhlášena 30. 6. 2017). Pilotně byla vyhlášena výzva *Úspory energie – finanční nástroje*.

Připravovaná výzva programu podpory *Úspory energie – aktivita Energeticky efektivní budovy* bude zaměřena na podporu výstavby nových energeticky efektivních budov a dále na podporu výstavby nástaveb a přístaveb s vyšším energetickým standardem ke stávajícím budovám v podnikatelském sektoru.

Zvyšování energetické účinnosti budov z ESIF a národních prostředků

Energeticky úsporná opatření jsou podporována prostřednictvím operačních programů: OP ŽP (pro veřejné budovy), OP PPR (veřejné budovy v Praze) a IROP (bytové domy).¹⁰¹

Kromě operačních programů financovaných z ESIF je na podporu realizace energeticky úsporných opatření zaměřen národní program *Nová zelená úsporám (NZÚ)*. V rámci programu je v současné době podporována spolu se zateplením, výměnou neefektivních zdrojů energie a instalací obnovitelných zdrojů energie i výstavba domů s velmi nízkou energetickou náročností.

Snížování energetické náročnosti je také součástí komplexní renovace bytových domů v rámci národního programu *PANEL 2013+*. Jedná se o podporu formou zvýhodněných (nízkoúročných) úvěrů s motivačním účinkem k realizaci úspor energie, která zároveň umožňuje opakované použití finančních prostředků k podpoře dalších projektů.¹⁰²

Energetická efektivita v dopravě

V průběhu roku 2017 byly v rámci OP PIK vyhlášeny dvě výzvy programu *Nízkouhlíkové technologie* zaměřené na podporu nákupu elektromobilů a budování neveřejných nabíjecích stanic. V obou výzvách bylo pro žadatele připraveno k rozdělení 210 milionů korun na

¹⁰¹ V lednu 2018 byla vyhlášena nová výzva IROP č. 78 Energetické úspory v bytových domech III, která je zaměřena na energeticky úsporná opatření v bytových domech. Pro 78. výzvu byla přijata některá opatření vyplývající z revize Programového dokumentu IROP s cílem navýšit absorpční kapacitu. Jedná se např. o nové příjemce podpory nebo změnu definice bytového domu.

¹⁰² Opatření má významné multiplikační efekty pro sektor stavebnictví s kladným dopadem na státní rozpočet. V roce 2017 Státní fond rozvoje bydlení (SFRB) uzavřel 61 úvěrových smluv ve výši 247,2 mil. Kč pro 1 958 bytů. Do roku 2018 je převedeno 9 žádostí ve výši 98,6 mil a 11 příslibů ve výši 20,8 mil. Kč.

podporu nákupu elektromobilů. V rámci těchto dvou výzev bylo přijato 263 projektů s vyšší celkových způsobilých výdajů (CZV) cca 457 mil. Kč, z toho dotace činí cca 285 mil. Kč.

V oblasti dopravy jsou dlouhodobě podporovány energeticky efektivnější druhy dopravy, zvyšování podílů cyklistické dopravy, alternativních paliv a infrastruktura pro alternativní paliva. V roce 2017 byl za tímto účelem aktualizován dokument *Strategie podpory logistiky z veřejných zdrojů*, který se nově bude zabývat problematikou nákladní dopravy ve větší šíři, a to v novém dokumentu *Koncepce nákladní dopravy*. V osobní dopravě je z energetického pohledu nejučinnější větší využívání veřejné hromadné dopravy, kterým se zabývá vládou schválená *Bílá kniha – Koncepce veřejné dopravy*. V této souvislosti lze uvést pozitivní trend ve vývoji přepravních výkonů zejména v železniční dopravě (za posledních 6 let nárůst o 34 % při nárůstu o cca 14 % individuální automobilové dopravy).

Problematika zvyšování podílů alternativních paliv a infrastruktury pro alternativní paliva pro silniční dopravu je řešena ve vládou schváleném *Národním akčním plánu čisté mobility*. V této souvislosti byl na začátku roku 2018 vypsán dotační program na budování páteřní sítě rychlodobíjecích stanic. Celkem v něm bude v rámci čtyř výzev rozděleno 550 milionů korun. V průběhu roku 2018 budou vypsány další programy – na podporu běžných dobíjecích stanic, na podporu stanic CNG, LNG a vodíku. Na tyto programy je vyčleněno celkem 1,2 miliardy korun. Dále běží v pořadí druhá výzva pro podporu nákupu vozidel s alternativním pohonem pro obce a kraje a organizace jimi zřízené (vyhlášená na podzim 2017). Alokace činí 100 mil. Kč.

3.5.4 Životní prostředí, udržitelné využívání zdrojů a zemědělská politika

Mezi vládní priority pro rok 2018 patří snižování rizika dlouhodobého sucha a nedostatku vody (podpora retence vody v krajině, hospodaření se srážkovými vodami), nová odpadová legislativa a implementace opatření ke zlepšování kvality ovzduší. Ochrana životního prostředí je provázána se zemědělskou politikou a podporou udržitelného rozvoje venkova.

Nakládání s odpady

Návrhy nových zákonů v oblasti odpadového hospodářství (zákon o odpadech a zákon o vybraných výrobcích s ukončenou životností) byly meziresortně projednány a jsou připraveny k dalšímu legislativnímu procesu. Nicméně vzhledem k brzy očekávanému schválení změn evropských právních předpisů pro odpady a obaly (v rámci tzv. balíčku pro oběhové hospodářství) budou návrhy nových zákonů a zákon o obalech upraveny podle těchto změn a opětovně projednány v mezirezortním připomínkovém řízení. Bude rovněž třeba vyhodnotit vhodný postup k případným změnám *Plánu odpadového hospodářství ČR 2015 – 2024* a krajských plánů odpadového hospodářství. Cílem je nastavení vhodných podmínek pro rozvoj recyklačního průmyslu v ČR.

Byla připravena novela současného zákona o odpadech (a několika dalších zákonů) v souvislosti s přijetím evropských nařízení o rtuti a ekotoxicitě. Předpokládá se účinnost nejdříve od poloviny roku 2018.

Na základě Ujednání mezi ČSÚ, MŽP a Úřadem vlády k oblasti vykazování produkce komunálních odpadů, které bylo podepsáno v roce 2016, budou pokračovat aktivity směřující k posunu v oblasti sjednocení vykazovaných údajů o odpadovém hospodářství v České republice.

Ochrana klimatu a adaptace na jeho změnu

Na národní úrovni byla připravena a dne 22. 3. 2017 schválena vládou *Politika ochrany klimatu v ČR*, která představuje strategii ČR v oblasti ochrany klimatu do roku 2030 a dlouhodobý výhled do roku 2050 v souladu s přechodem na efektivní nízkouhlíkové hospodářství. Tato Politika tak slouží zároveň jako národní nízkoemisní strategie v souladu s požadavky Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu a nařízení EU č. 525/2013. Stanovené cíle vycházejí z mezinárodních závazků ČR v oblasti snižování emisí skleníkových plynů a příslušných legislativních dokumentů a strategií EU, především z klimaticko-energetického balíčku do roku 2020 a nového rámce pro klima a energetiku do roku 2030. V roce 2018 bude pokračovat implementace opatření *Politiky*. Provádění *Politiky* bude vyhodnoceno do konce roku 2021 a do konce roku 2023 bude zpracována její aktualizace.

Adaptace na změnu klimatu je na národní úrovni zastřešena *Strategií přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR* (Adaptační strategie ČR)¹⁰³, která byla schválena usnesením vlády č. 861 ze dne 26. 10. 2015. Implementačním dokumentem Adaptační strategie je *Národní akční plán adaptace na změnu klimatu* (NAP adaptace)¹⁰⁴, který byl schválen vládou 16. 1. 2017 a je zaměřen na řešení hlavních projevů změny klimatu na území ČR: dlouhodobé sucho, povodně a přivalové povodně, zvyšování teplot, extrémní meteorologické jevy (vydatné srážky, extrémně vysoké teploty, extrémní vítr) a přírodní požáry. V rámci jednotlivých kapitol jsou identifikovány oblasti postižené daným projevem změny klimatu a popsány hlavní dopady, zranitelnosti a rizika. NAP adaptace rozpracovává opatření uvedená v Adaptační strategii ČR do konkrétních úkolů, kterým přiřazuje gesci a meziresortní spolupráci, termíny plnění, relevanci opatření k jednotlivým projevům změny klimatu a zdroje financování.¹⁰⁵

Snižování rizika povodní a dopadů sucha

Zásadním úkolem bude pro ČR další snižování rizika povodní především v oblastech s významným povodňovým rizikem. Za tímto účelem bude ČR nadále uplatňovat zásady a cíle ze schválených plánů pro zvládání povodňových rizik¹⁰⁶ a podporovat realizaci obecných opatření nestavebního charakteru a také přírodě blízkých a technických protipovodňových opatření uvedených v rámci těchto plánovacích dokumentů. Zároveň bude probíhat další plánovací cyklus dle povodňové směrnice 2007/60/ES. V souladu s požadavky této směrnice bude v roce 2018 dokončena aktualizace předběžného vyhodnocení povodňových rizik a aktualizace vymezení oblastí s významným povodňovým rizikem (tento plánovací cyklus končí v roce 2021 schválením aktualizace plánů pro zvládání povodňových rizik).

Klíčovou oblastí je i problematika sucha a jeho dopadů, a proto ČR pokračuje v implementaci doporučených opatření vycházejících z *Koncepce ochrany před následky sucha pro území ČR* s využitím realizovaných opatření. Tato byla schválena vládou v červenci 2017. Realizace této koncepce probíhá. V rámci OP ŽP jsou podporovány projekty napomáhající řešit problémy v oblasti sucha v ČR, konkrétně v rámci prioritní osy 1: *Zlepšování kvality*

¹⁰³ Schválená usnesením vlády č. 861/2015.

¹⁰⁴ Schválený usnesením vlády č. 34 ze dne 16. 1. 2017.

¹⁰⁵ Adaptační opatření jsou finančně podporována řadou fondů a programů EU (OP ŽP – Operační program Životní prostředí, PRV – Program rozvoje venkova, IROP – Integrovaný regionální operační program, program LIFE, Finanční mechanismy EHP a Norska, aj.) a národních programů (např. POPFK - Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny, PPK – Program péče o krajinu, NPŽP – Národní program životní prostředí).

¹⁰⁶ Usnesení vlády ČR č. 1082 ze dne 21. 12. 2015.

vody a snižování rizika povodní (PO 1) a prioritní osy 4: Ochrana a péče o přírodu a krajinu (PO 4).¹⁰⁷

Byla vytvořena pracovní skupina ze zástupců MZe, MŽP a dalších odborných subjektů za účelem přípravy novely vodního zákona, která má řešit zejména problematiku sucha. Pracovní skupina nyní finalizuje znění novely, které obsahuje novou hlavu řešící zvládání sucha a nedostatku vody, a dokončuje práce na principech přípravy operativních dokumentů – plánů pro zvládání sucha a nedostatku vody.

Ochrana ovzduší

Pro zlepšení nevyhovující kvality ovzduší se aktuálně implementují opatření stanovená ve *Střednědobé strategii (do roku 2020) zlepšování kvality ovzduší v ČR*. Termín realizace všech opatření byl stanoven do roku 2020. Finanční podporu realizace opatření zajišťují OP ŽP (podpora projektů zaměřených na snížení emisí průmyslových zdrojů a výměnu zastaralých spalovacích zařízení na pevná paliva v domácnostech) a *Národní program Životní prostředí* (podpora zavádění nízkoemisních zón a podpora personálních kapacit obcí a krajů k implementaci programů zlepšování kvality ovzduší). Legislativní podpora realizace opatření je zajištěna zákonem o ochraně ovzduší, který stanovuje postupně se zpřísňující požadavky kladené na spalovací stacionární zdroje – průmyslové zdroje i na domácí kotle a který stanovuje rovněž zvyšující se sazby poplatků za znečištění ovzduší.

Politika druhotných surovin ČR

V roce 2018 budou pokračovat další významné činnosti související s plněním strategických cílů stanovených v *Politice druhotných surovin ČR*, a to prostřednictvím realizace 14 konkrétních úkolů stanovených v *Akčním plánu implementace Politiky druhotných surovin ČR pro období 2017 a 2018*.¹⁰⁸ Mezi významné úkoly patří zejména zpracování návrhu vyhlášky o vedlejších produktech a odpadech, které přestaly být odpadem, ve stavebnictví se zaměřením na asfaltové směsi. Tímto opatřením se usnadní využívání asfaltových povrchů vozovek při jejich rekonstrukci a budou se tak nahrazovat primární zdroje druhotnými surovinami. Návrh vyhlášky bude předložen koncem března 2018 do legislativního procesu s předpokladem nabytí účinnosti ve 2. pol. roku 2018.

Dalším významným úkolem je zpracování *Katalogu druhotných surovin využitelných ve stavebnictví*, který bude zpracován do konce listopadu 2018 a následně zveřejněn na webu *České agentury pro standardizaci* pro potřeby projektantů a zadavatelů veřejných zakázek. Všechny stanovené úkoly mají za cíl vytvořit příznivé podmínky podnikatelské sféře pro postupný přechod k oběhovému hospodářství.¹⁰⁹ Aktualizace Politiky druhotných surovin ČR (prováděná v 4leté periodě) společně s *Vyhodnocením plnění úkolů Akčního plánu* bude předložena vládě ke schválení do konce roku 2018. Zároveň budou předloženy i nové úkoly v rámci *Akčního plánu pro období 2019 – 2020*.

Politika nerostných surovin ČR

¹⁰⁷ V rámci PO 1 jsou např. podporovány projekty výstavby a dostavby přivaděčů a rozvodných sítí pitné vody či hospodaření se srážkovými vodami. V rámci PO 4 je možné podpořit v souvislosti s problematikou sucha např. budování či obnovu malých vodních nádrží, tůní a mokřadů, revitalizaci vodních toků a niv, přírodě blízká opatření cílená na zpomalení povrchového odtoku vody (travní pásy, průlehy), obnovu mezí či remízů apod.

¹⁰⁸ Schválen usnesením vlády č. 355/2017.

¹⁰⁹ Pro lepší informovanost občanské veřejnosti byl úkol zajistit vzdělávání a osvěty v oblasti oběhového hospodářství. Zvolená soutěžní forma osvěty (národní soutěž Přeměna odpadů na zdroje, určená pro výrobní a stavební firmy, obce a města, studenty VŠ a SŠ i žáky ZŠ) se velmi osvědčila, a proto je vyhlášena i v roce 2018.

Opatření v oblasti nerostných surovin se týká implementace materiálu *Surovinová politika ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů*, která byla po projití procesem SEA schválena vládou.¹¹⁰ Cílem aktualizované surovinové politiky je vytvořit koherentní strategii pro období následujících 15 let, která vytyčuje mantinely pro využívání nerostných surovin, jak z domácích, tak i ze zahraničních zdrojů. Do návrhu nové státní surovinové politiky jsou implementovány principy evropské integrované strategie *Raw Materials Initiative*, na jejíž přípravě se ČR aktivně podílela. Surovinová politika je aktualizována rovněž ve vazbě na přijetí *aktualizované Státní energetické koncepce*, protože musí vytvořit reálné předpoklady a surovinové zázemí pro její naplnění. Materiál byl v únoru 2016 projednán vládou, poté prošel procedurou SEA a v polovině června 2017 byl schválen vládou. Od té doby probíhá implementace Surovinové politiky podle harmonogramu¹¹¹. Kromě toho reaguje na aktuální dění v oblasti nerostných surovin.¹¹²

Zemědělská politika

V letošním roce bude na národní i evropské úrovni v souvislosti s přípravou víceletého finančního rámce po roce 2020 probíhat diskuse k budoucí podobě Společné zemědělské politiky (SZP) po roce 2020. SZP je jednou z hlavních prioritních oblastí ČR a měla by i nadále zůstat silnou společnou, avšak modernizovanou a zjednodušenou, politikou, která bude nadále schopná naplňovat své cíle a čelit novým výzvám.

Od roku 2018 je nově platné nařízení EP a Rady č. 2017/2393 (tzv. Omnibus) přinášející změnu všech čtyř hlavních nařízení z roku 2013 (o přímých platbách, rozvoji venkova, společné organizaci trhů a tzv. horizontálního nařízení) s cílem zjednodušit aplikaci SZP v praxi. Na základě tohoto nařízení je možné již letos na vnitrostátní úrovni zavést některé úpravy.

V průběhu roku 2018 bude probíhat implementace *Strategie resortu MZe ČR s výhledem do roku 2030* s cílem řešit stanovené priority, mezi něž patří například otázka půdy, sucha, eroze, používání pesticidů, dobrých životních podmínek zvířat nebo zvyšování kvality produkce a konkurenceschopnosti. Zároveň bude probíhat implementace závěrů *Národního akčního plánu k bezpečnému používání pesticidů* vč. nastavení rozšířené dotační podmíněnosti v návaznosti na akceptování principů dobré zemědělské praxe. Budou podporována legislativní i technická opatření pro snížení eroze zemědělské půdy. V oblasti lesního hospodářství bude v návaznosti na Národní lesnický program II pokračovat realizace strategických cílů, mezi které patří trvale udržitelné hospodaření v lesích za soustavného zlepšování jejich stavu a konkurenceschopnost hodnotového řetězce založeného na lesním hospodářství. Opatření v oblasti lesního hospodářství byly promítnuty do řady strategických dokumentů v oblasti životního prostředí, zejména do *Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu*.

V roce 2018 bude probíhat implementace většiny programových opatření, včetně spuštění nových příjmů žádostí. Na jaře 2018 proběhne již 6. kolo příjmu žádostí o dotaci z *Programu rozvoje venkova*. Podporovány budou investice do zemědělských, lesnických i

¹¹⁰ Usnesením ze dne 14. 6. 2017 č. 441.

¹¹¹ Stanoveného v její kapitole 5 (*Nástroje a úkoly pro realizaci surovinové politiky*) a také v usnesení vlády č. 441/2017.

¹¹² Vláda ČR ve svém usnesení ze dne 11. 10. 2017 č. 713 ke *Zprávě o nutnosti zajištění ekonomických zájmů státu v oblasti využití kritických superstrategických surovin Evropské unie a některých dalších surovin* stanovila ministru průmyslu a obchodu v bodě III.3.e) úkol „zajistit aktualizaci Surovinové politiky České republiky v oblasti nerostných surovin ve věci doplnění pro stát výhodných podmínek využití nerostných surovin, v souladu s částí III materiálu čj. 1066/17“. Dne 27.2.2017 bylo ukončeno připomínkové řízení.

potravinářských podniků, inovace a projekty spolupráce. V průběhu dubna a května 2018 bude probíhat příjem žádostí o podpory přímých plateb v celkové výši 23 mld. Kč a to prostřednictvím jednotné žádosti o jednotnou platbu na plochu, tzv. greening, mladého zemědělce, dobrovolnou podporu vázanou na produkci citlivých komodit (ovoce, zelenina, brambory, cukrová řepa, chmel, bílkovinné plodiny, dojnice, telata masného typu, ovce a kozy) a také přechodnou vnitrostátní podporu.

Zároveň budou přijímány žádosti o podpory pro opatření Agroenvironmentálně-klimatické opatření, Ekologické zemědělství, Natura 2000 na zemědělské půdě, Platby pro oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními, Dobré životní podmínky zvířat a Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů. V návaznosti na připravovanou unijní legislativu v oblasti nekalých obchodních praktik a dvojí kvality potravin bude probíhat diskuse ohledně případné změny vnitrostátní legislativy a možného přijetí souvisejících národních opatření. Mimo legislativní opatření bude nadále probíhat osvětové působení na spotřebitele a provádění testů výrobků.

4 Pokrok v plnění národních cílů v rámci strategie Evropa 2020

Tabulka 1: Přehled plnění kvantitativních cílů strategie Evropa 2020

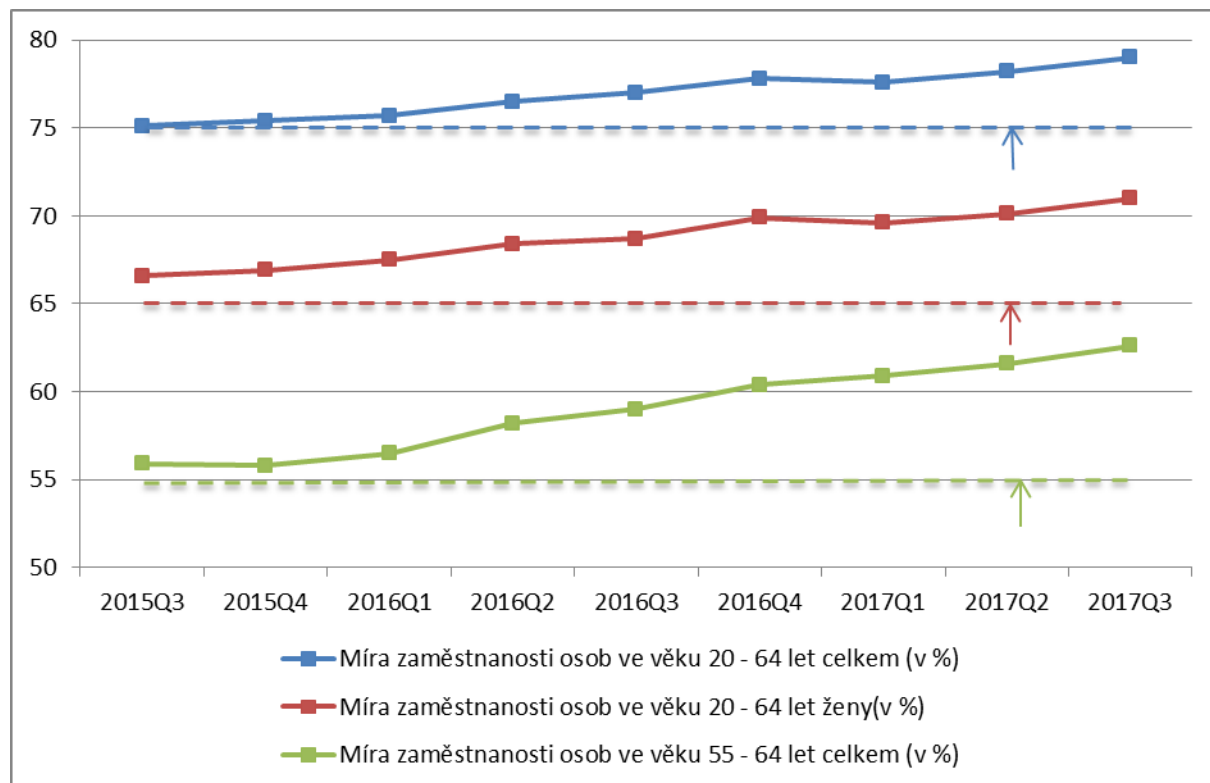
Oblast	Národní cíl	Referenční hodnota (referenční rok)	Aktuální stav plnění (k jakému období)
Zaměstnanost	Zvýšení celkové míry zaměstnanosti osob ve věku 20–64 let na 75 %	70,4 % (2010)	79,4 % (4Q 2017)
	Zvýšení míry zaměstnanosti žen (20–64 let) na 65 %	60,9 % (2010)	71,4 % (4Q 2017)
	Zvýšení míry zaměstnanosti starších osob (55–64 let) na 55 %	46,5 % (2010)	63,4 % (4Q 2017)
	Snížení míry nezaměstnanosti mladých osob (15–24 let) o třetinu proti roku 2010	18,3 % (2010)	6,3 % (4Q 2017)
	Snížení míry nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací (stupeň ISCED 0–2) o čtvrtinu proti roku 2010	25 % (2010)	10,1 % (4Q 2017)
Chudoba a sociální vyloučení	Snížení počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech s velmi nízkou pracovní intenzitou o 100 000 osob oproti roku 2008	1566 tis. (2008)	1357 tis. (2016), tedy snížení o 209 tis.
Vzdělávání	Snížení počtu osob předčasně odcházejících ze vzdělávání na 5,5 %	4,9 % (2010)	6,6% (2016)
	Dosáhnout ve věkové kategorii od 30 do 34 let alespoň 32 % podílu obyvatelstva s terciárním vzděláním	20,4 % (2010)	32,8% (2016)
Výzkum, vývoj a inovace	Dosáhnout úrovně veřejných výdajů na vědu, výzkum, vývoj a inovace v ČR ve výši 1 % HDP	0,62 % (2010)	0,65% (2016)
Klimaticko-energetická politika	Snížení emisí skleníkových plynů – maximální přípustný nárůst emisí mimo systém EU ETS 9 %	-0,3 % (2005)	-0,6 % (2015)
	Zvýšení podílu OZE na hrubé konečné spotřebě energie (13 %) a podíl obnovitelných zdrojů v dopravě (10 %)	6,1 % (2005) a 0,1 % (2005)	14,95 % (2016) a 6,42 % (2016)
	Zvyšování energetické účinnosti – vnitrostátní cíl energetické účinnosti, tzn. snížení konečné spotřeby energie na maximálně 1060 PJ do roku 2020.	- (2014)	1036 PJ (2016)

Zdroj: Eurostat, ČSÚ

4.1 Zaměstnanost

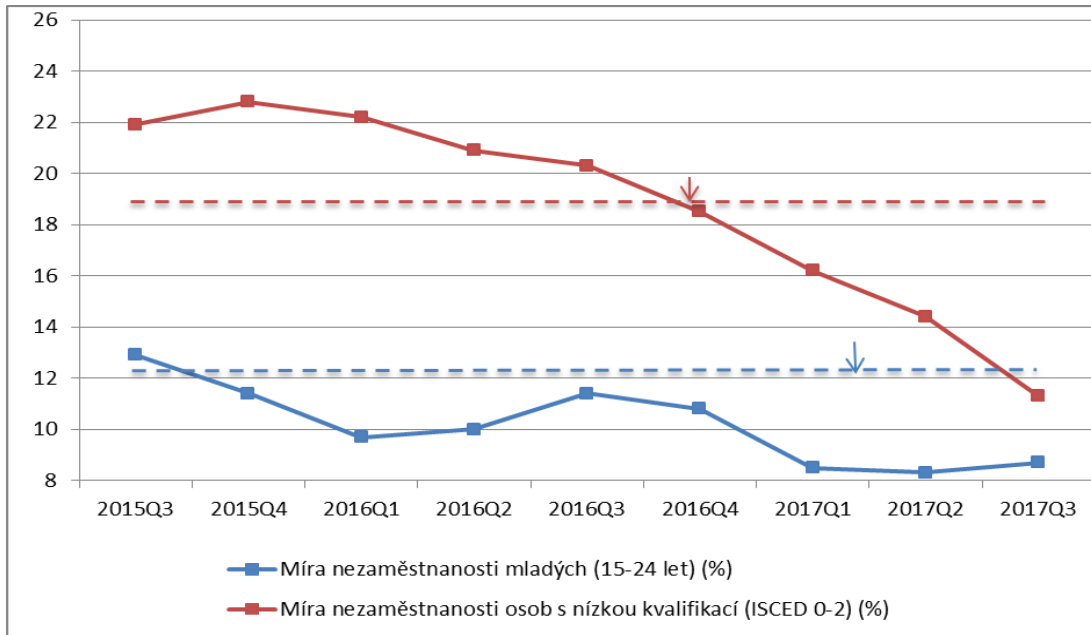
V průběhu roku 2017 pokračoval velmi příznivý trend vývoje trhu práce v důsledku pozitivní hospodářské situace. Soustavně se tak v průběhu roku dařilo cíle politiky zaměstnanosti nejenom naplňovat, ale rovněž je výrazně překonávat. Zvyšovala se zaměstnanost, snižovala nezaměstnanost. Aktivní zásahy státu v oblasti podpory vstupu znevýhodněných osob na trh práce tento příznivý vývoj dále podpořily. Kromě sledovaných ukazatelů se rovněž snižovala dlouhodobá nezaměstnanost a zvyšovala participace znevýhodněných osob na trhu práce. V současné době se český trh práce nachází pod hranicí přirozené míry nezaměstnanosti.

Graf 1: Vývoj plnění cílů politiky zaměstnanosti (míry zaměstnanosti)



Zdroj: Eurostat

Graf 2: Vývoj plnění cílů politiky zaměstnanosti (míry nezaměstnanosti)

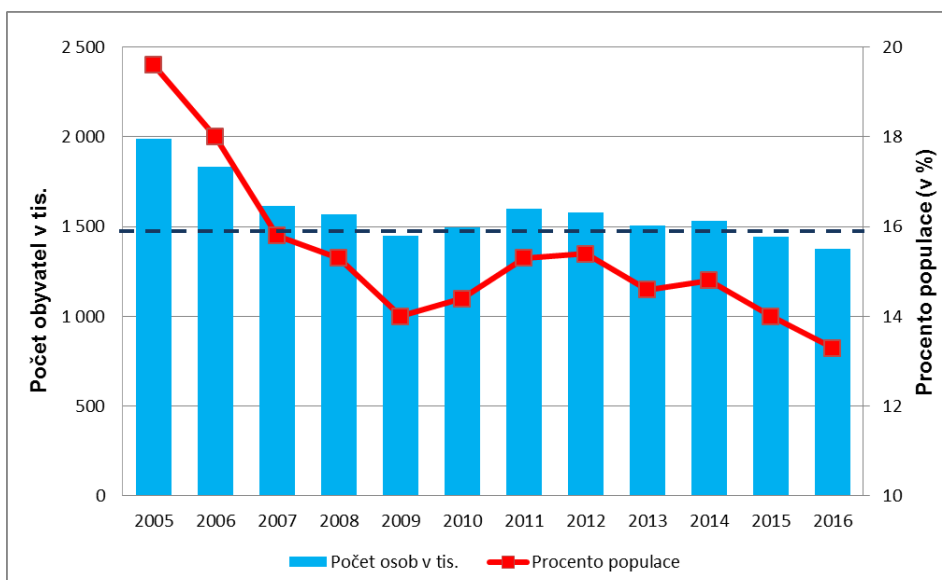


Zdroj: Eurostat

4.2 Chudoba a sociální vyloučení

Podle posledních srovnatelných údajů Eurostatu došlo v roce 2016 oproti roku 2008 ke snížení míry ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením o 2,0 p.b. na 13,3 %¹¹³, což představovalo cca 1 375 tisíc osob (průměrná hodnota za EU 28 je 23,5 %). Podíl osob ohrožených chudobou je v ČR nejnižší ze všech zemí EU. Dlouhodobý vývoj ukazatele míry ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením je patrný z následujícího grafu.

Graf 3: Osoby ohrožené chudobou nebo sociálním vyloučením



Zdroj: Eurostat Pozn. Čárkovaná čára označuje národní cíl 1 466 tis. osob (levá osa).

¹¹³ Podle nejnovějších dostupných dat ČSÚ za rok 2017 hodnota tohoto souhrnného ukazatele klesla oproti roku 2008 o více než 3 p.b. na 12,2 %. Mezi osoby nejvíce ohrožené příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením pak patří jednotlivci s dětmi a jednotlivci ve věku 65 a více let, převážně ženy.

Míra ohrožení příjmovou chudobou se mezi roky 2015 a 2016 nezměnila a zůstala na úrovni 9,7 %.¹¹⁴ Příjmovou chudobou bylo v roce 2016 v ČR ohroženo 1 000,5 tisíc osob (o 5 700 méně než v roce 2015). I v tomto ukazateli ČR dosahuje nejlepších výsledků z celé EU (průměrná hodnota za EU 28 je 17,3 %).

V roce 2016 byly chudobou ohroženy častěji ženy (10,8 % všech žen¹¹⁵) než muži (8,5 % všech mužů¹¹⁶). Nejvíce byly chudobou i nadále ohroženy osoby v domácnostech nezaměstnaných (52,6 % osob z těchto domácností¹¹⁷), jejichž počet od roku 2010 (40,6 %) poměrně výrazně vzrostl následkem zvýšení dlouhodobé nezaměstnanosti, a v neúplných rodinách (37,0 % osob z těchto rodin¹¹⁸). Obrat v předchozím trendu snižování míry ohrožení příjmovou chudobou u nezaměstnaných osob nastal již v roce 2010 v důsledku zpomalení růstu příjmů domácností (počínaje rokem 2009) v souvislosti s dopady světové finanční krize.

Naopak míra materiální deprivace v celé populaci se v roce 2016 ve srovnání s rokem 2015 snížila o 0,8 procentního bodu a dosáhla 4,8 %¹¹⁹ s tím, že se i nadále objevují větší rozdíly v její koncentraci, zejména v členění podle jednotlivých typů domácností. Výše již zmíněný souhrnný ukazatel míry ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením za rok 2016 klesl z 14,0 % na 13,3 %. Vývoj chudoby a sociálního vyloučení v ČR v letech 2008 – 2016 je detailněji patrný z následující tabulky:

Tabulka 2: Chudoba v ČR (osoby ohrožené chudobou v letech 2008 – 2016 v %)

Ukazatel	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
AROPE (míra ohrožení chudobou nebo soc. vyloučením)	15,3	14,0	14,4	15,3	15,4	14,6	14,8	14,0	13,3
AROP (míra ohrožení chudobou)	9,0	8,6	9,0	9,8	9,6	8,6	9,7	9,7	9,7
MD (materiální deprivace)	6,8	6,1	6,2	6,1	6,6	6,6	6,7	5,6	4,8
VLWI (domácnosti s nízkou pracovní intenzitou)	7,2	6,0	6,4	6,6	6,8	6,9	7,6	6,8	6,7

Zdroj: Eurostat

V souvislosti s dosavadním vývojem v oblasti chudoby a sociálního vyloučení se jeví jako reálné udržení nového ambicióznějšího cíle ČR v rámci strategie *Evropa 2020* (snížení počtu osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením o 100 tis. osob). V roce 2016 (počet osob 1 375,4 tis.) byl ve srovnání s rokem 2008 (počet osob 1566,0 tis.) snížen počet osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech s velmi nízkou pracovní intenzitou o 191 tisíc.

4.3 Vzdělávání

Národní cíl podílu osob předčasně odcházejících ze vzdělávání (5,5 % z věkové skupiny 18–24 let) byl dosažen v roce 2014. V posledních letech se projevuje zhoršování indikátoru s

¹¹⁴ Podle nejnovějších dostupných dat ČSÚ za rok 2017 míra ohrožení příjmovou chudobou meziročně poklesla na úroveň 9,1 %.

¹¹⁵ Podle dat ČSÚ za rok 2017 činila tato hodnota 10,7 %.

¹¹⁶ V roce 2017 to bylo 7,6 % podle dat ČSÚ.

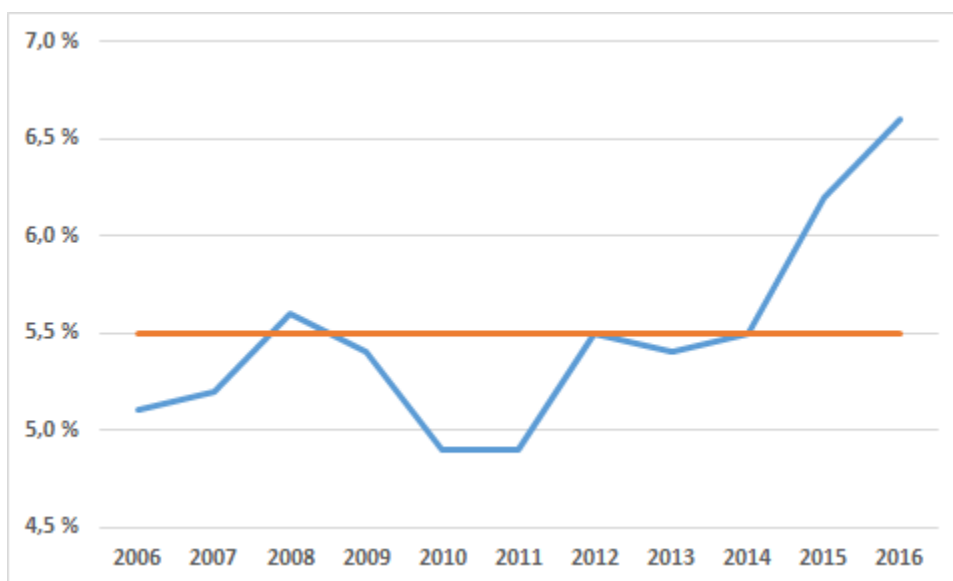
¹¹⁷ Podle dat ČSÚ za rok 2017 to bylo 48,6 %.

¹¹⁸ Podle dat ČSÚ za rok 2017 tento podíl činil 31,4 %.

¹¹⁹ Podle nejnovějších dostupných dat ČSÚ za rok 2017 míra materiální deprivace v roce 2017 meziročně poklesla o 1,1 p. b. na úroveň 3,7 %.

významným nárůstem, v roce 2015 na hodnotu 6,2 % a v roce 2016 až na hodnotu 6,6 %. Změna je často připisována zavedení institutu státních maturit, jehož vliv lze vysledovat na údajích od roku 2012, po němž se projevila nárůst počtu předčasných odchodů o zhruba 0,5 p. b. Hodnota za rok 2016 potvrzuje, že tento nárůst není pouze přechodným jevem, byť je třeba počkat na výsledky za další roky, s ohledem na možnost pokusu o opakované složení maturitní zkoušky v následujících pěti letech, případně dokončení vzdělání v jednodušším studijním programu. Je třeba zohlednit i určitou míru nepřesnosti danou metodikou sledování údaje (hodnoty jsou získávány z Výběrového šetření pracovních sil).

Graf 4: Vývoj podílu osob ve věku 18–24 let, které dosáhly maximálně základního vzdělání a zároveň nejsou ve vzdělávání, v letech 2006–2016

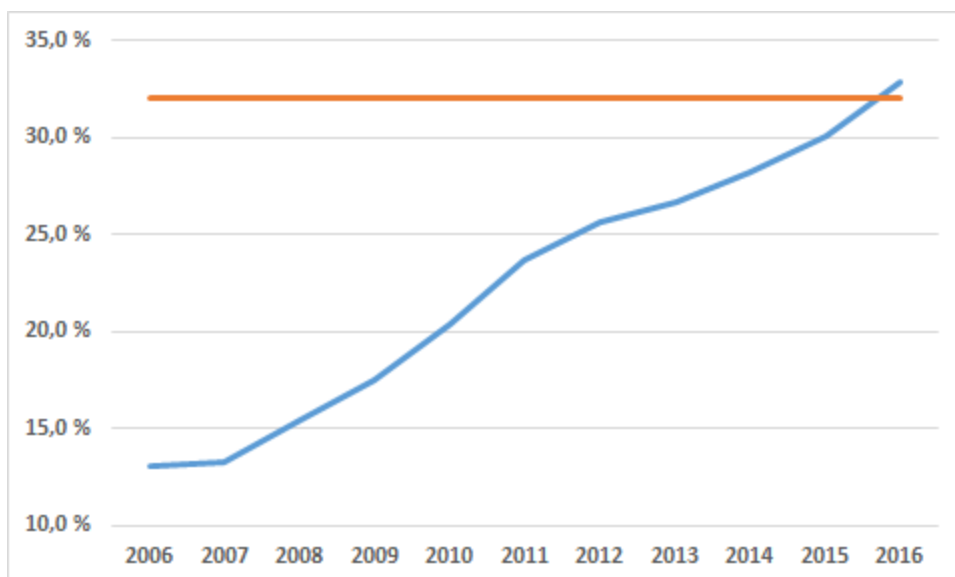


Zdroj: Eurostat, Labour Force Survey

Z vývoje hodnot ukazatele podílu obyvatelstva ve věku 30–34 let s terciárním vzděláním vyplývá, že národní cíl byl dosažen v roce 2016. Do roku 2020 je reálné předpokládat, že hodnota podílu ještě poroste, neboť průměrný věk prvního absolvování v terciárním systému je v ČR pod hranicí 25 let, proto absolventi, kteří budou v roce 2020 ve věku 30–34 let již většinou terciárním vzděláním prošli.

Expanze vysokoškolského systému v ČR po roce 2000 uvolnila přístup k vysokoškolskému vzdělávání značné části mladé populace. Z dostupných dat vyplývá, že do terciárního systému vstoupí přes 50 % osob z generací narozených po roce 1989, český terciární systém se tedy v první dekádě tohoto tisíciletí změnil z masového na univerzální.

Graf 5: Vývoj podílu osob ve věku 30–34 let, které dosáhly terciárního vzdělání, v letech 2006–2016

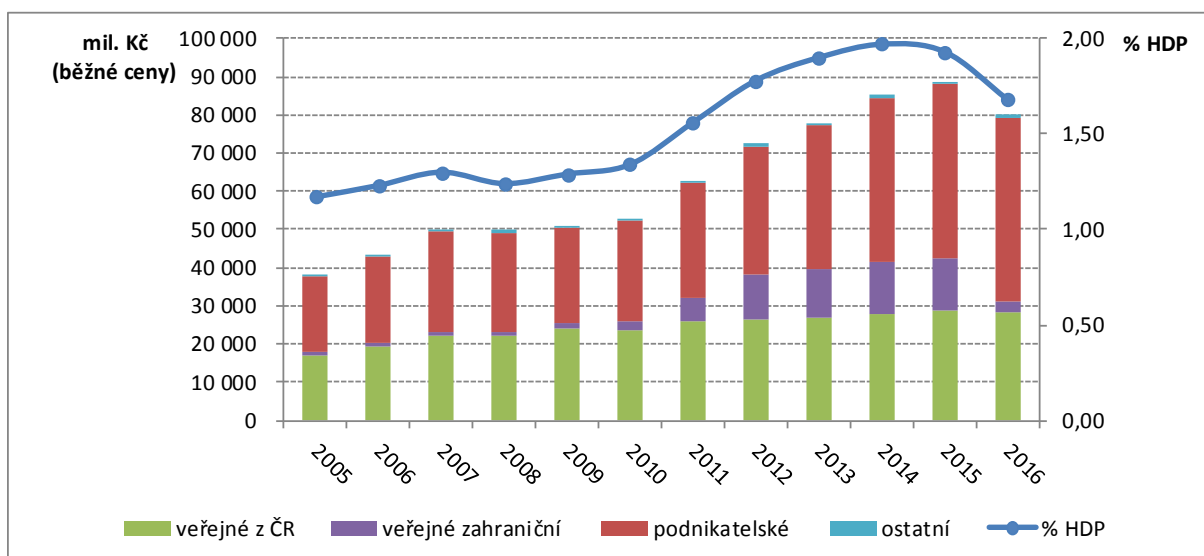


Zdroj: Eurostat, Labour Force Survey

4.4 Výzkum, vývoj a inovace

Výpadek zahraničních veřejných prostředků ze ESIF způsobil, že v roce 2016 se ČR nepřibližovala k naplnění národního cíle v podobě veřejných výdajů na VaVal na úrovni 1 % HDP v roce 2020, neboť došlo k poklesu na 0,65 % HDP. Tento pokles bude v dalších letech kompenzován naplánovaným čerpáním ESIF i navýšením prostředků státního rozpočtu, proto v cílovém roce 2020 lze očekávat naplnění národního cíle. Po roce 2023 však pravděpodobně dojde opět k poklesu veřejných výdajů na VaVal z důvodu ukončení programového období ESIF. Potenciál ke zvýšení celkových výdajů představují podnikatelské zdroje, na jejichž růst je třeba se zaměřit. ČR by měla v roce 2024 dosáhnout cílové hodnoty podnikatelských zdrojů prostředků vynaložených na výzkum a vývoj na úrovni 1,5 % HDP.

Graf 6: Celkové výdaje na výzkum a vývoj a meziroční dynamika jejich změn



Zdroj: Eurostat, ČSÚ

4.5 Klimaticko-energetická politika

Obnovitelné zdroje energie a energetická účinnost

ČR pokračuje v implementaci *Státní energetické koncepce* z května 2015, která podporuje plnění cílů v oblasti obnovitelných zdrojů energie (OZE) a energetické účinnosti, jejímž cílem je dosažení jejich podílu na výrobě elektřiny na úrovni nejméně 18 %.

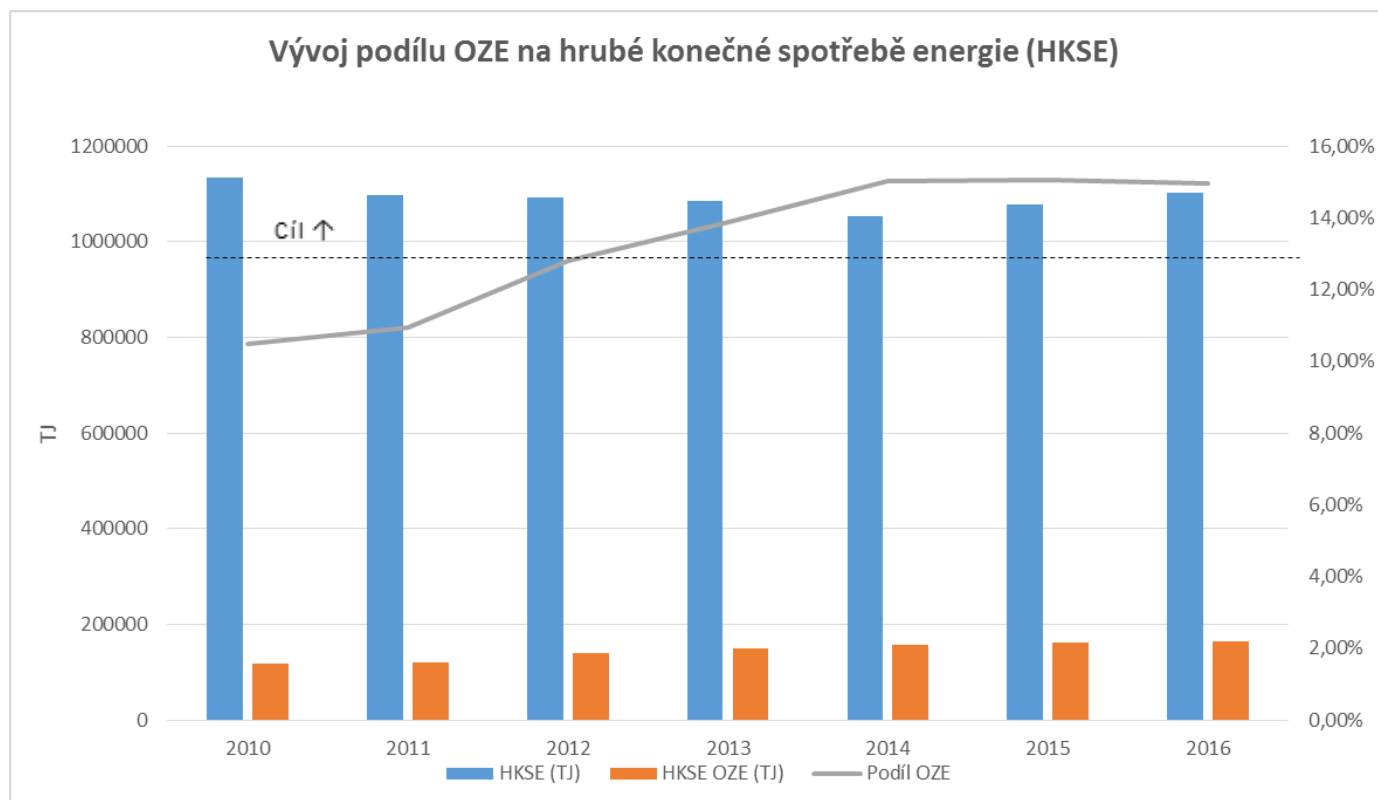
Dlouhodobě stabilní a udržitelné podmínky podpory výroby energie z OZE jsou nastaveny prostřednictvím *Národního akčního plánu ČR pro energii z OZE (NAP)*, jehož aktualizace byla schválena v lednu 2016. Ten předpokládá v roce 2020 dosažení 15,3 % podílu energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie a 10 % podílu energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě v dopravě. Dílčí cíl stanovený v dokumentu NAP pro podíl OZE na hrubé konečné spotřebě pro rok 2016 na úrovni 13,1 % je možné označit za překročený – podle údajů MPO (předběžné finální hodnoty dle metodiky Eurostat – SHARES) dosáhl v uvedeném roce 2016 podíl OZE na hrubé konečné spotřebě energie 14,9 %. Podíl OZE v sektoru dopravy odpovídal v roce 2016 úrovni 6,42 % (oproti dílčímu cíli 6,5 %). Vzhledem k současným legislativním nejistotám ohledně daňového zvýhodnění vysokoprocenních a čistých biopaliv v oblasti dopravy nedochází (kromě snížení podílu energie z OZE na hrubé konečné spotřebě v dopravě v roce 2020 z hodnoty 10,8 % na hodnotu 10 %) v rámci této aktualizace ke změnám v této oblasti, neboť dosažení předepsaného cíle s daňovou podporou uvedených biopaliv si vyžádá zcela jiné postupy, nežli v případě její neexistence. Další regulační nástroje jsou zavedeny v zákoně o podporovaných zdrojích energie.¹²⁰

Tento Národní akční plán ČR nahradí v příštím období Národní klimaticko-energetický plán, který bude vycházet z návrhu nového nařízení o správě Energetické unie předloženého Evropskou komisí v rámci tzv. zimního energetického balíčku. Členské státy mají prostřednictvím těchto plánů zejména indikovat příspěvek pro plnění evropských cílů do roku 2030 (podíl na konečné spotřebě ve výši 27 % – jedná se o cíl schválený Evropskou radou v roce 2014). Dokument má zahrnovat plánovaný podíl v roce 2030, trajektorii dosažení, odvětvový podíl, trajektorie pro jednotlivé technologie atd.

V září 2015 požádala ČR o notifikaci pro podporu výroby elektrické energie ve vodních elektrárnách s instalovanou kapacitou do 10 MW i po roce 2015 a podporu provozní výroby tepla z OZE pro výrobní s instalovaným výkonem do 500 kW využívající bioplyn. V srpnu 2016 byly tyto notifikace schváleny EK. V listopadu 2016 schválila EK notifikaci podpory výroby elektřiny z OZE v zařízeních uvedených do provozu v letech 2006 – 2012. V březnu 2017 byla schválena notifikace podpory výroby elektřiny ve vysokoúčinných zařízeních KVET, uvedených do provozu v r. 2016. V prosinci 2017 EK schválila notifikaci podpory zařízení pro kombinovanou výrobu elektřiny a tepla, uvedených do provozu v období 2013 – 2015.

¹²⁰ Zákon č. 165/2012 Sb.

Graf 7: Vývoj podílu OZE na hrubé konečné spotřebě energie



Zdroj: MPO

Emise skleníkových plynů

ČR předpokládá, že své závazky vůči strategii *Evropa 2020* v oblasti klimaticko-energetických cílů bude plnit bez nutnosti přijímat nová opatření. Na konci roku 2017 byla na evropské úrovni dosažena politická shoda k návrhu nařízení o závazném každoročním snižování emisí skleníkových plynů členskými státy v období 2021 – 2030, který pro ČR stanovuje cíl snížení emisí skleníkových plynů, které nespádají do systému EU ETS, o 14 % mezi roky 2005 a 2030. Pro EU ETS platí celounijní cíl snížení emisí o 21 % do roku 2020 a o 43 % do roku 2030 oproti referenčnímu roku 2005. Mezi roky 2015 a 2016 došlo ke zvýšení emisí zařízení v EU ETS o téměř 889 tis. t CO₂ekv., což souvisí především s příznivým hospodářským vývojem. V období 2005–2016 emise zařízení v EU ETS poklesly o 18,1 %.

5 Evropské strukturální a investiční fondy

5.1 Provázanost ESIF s doporučeními Rady EU (country-specific recommendations)

Specifická doporučení Rady tvoří významnou součást politiky soudržnosti. Již při věcném nastavení politiky soudržnosti v ČR pro programové období 2014 – 2020 byla do *Dohody o partnerství* zahrnuta i *Specifická doporučení Rady pro rok 2014*, která se promítla i do jednotlivých programů financovaných z ESI fondů. I v následujících letech 2015, 2016 a 2017 byla jednotlivá doporučení konfrontována s věcným obsahem Dohody o partnerství i (operačních) programů, přičemž bylo zjištěno, že stávající nastavení věcného zaměření podpory je dostatečně široké a není s doporučeními Rady v rozporu.

V roce 2017 obdržela ČR dvě Doporučení, z nichž v obou bylo možné nalézt témata řešitelná prostřednictvím víceletých investic spadajících do oblasti působení ESI fondů. Z prvního doporučení je možné pro zvýšení účelnosti veřejných výdajů, zejména prostřednictvím *boje proti korupci a neefektivním postupům při zadávání veřejných zakázek* využít OP Z (PO 4 – Efektivní veřejná správa). Z druhého doporučení zaměřeného na odstranění překážek růstu lze prostřednictvím ESI fondů řešit v podstatě všechna dílčí doporučení. Pro odstranění překážek růstu, zejména *zjednodušením postupů pro udělování stavebních povolení a pro další snižování administrativní zátěže podniků* nabízí podporu zejména ve formě školení a zvyšování kvalifikace zaměstnanců OP Zaměstnanost (PO 4 – Efektivní veřejná správa). Rovněž dílčí doporučení na *zavedení klíčových služeb elektronické veřejné správy* lze realizovat za pomoci OP Z (PO 4 – Efektivní veřejná správa) a rovněž Integrovaného regionálního operačního programu (PO3 – Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí). Ve prospěch *zlepšení kvality výzkumu a vývoje* je zacílený OP VV (PO 1 – Posilování kapacit pro kvalitní výzkum a PO 2 – Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj). Pro splnění dílčího doporučení k *odstranění překážek růstu podporou zaměstnanosti skupin, které jsou nedostatečně zastoupeny na trhu práce* lze využít intervence z OP Z (PO 1 – Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly).

5.2 Provázanost ESIF s národními cíli v rámci strategie Evropa 2020

ESI fondy představují podstatný zdroj finančních prostředků pro naplňování národních cílů strategie Evropa 2020. Ve všech prioritních osách programů, které mají spojitost s národními cíli v rámci strategie Evropa 2020, došlo v roce 2017 k výrazné akceleraci v hodnocení projektů, uzavírání právních aktů a k zahájení fyzické realizace.

K naplnění pěti dílčích národních cílů v oblasti zaměstnanosti přispívají zejména OP Z, OP Praha – pól růstu ČR a částečně také Program rozvoje venkova a programu NZÚ.

ESIF se v této oblasti přímo zaměřují na podporu zaměstnanosti a zaměstnatelnosti osob, které mají různá znevýhodnění na trhu práce, které i přes aktuální pozitivní vývoj obtížně hledají uplatnění. Různými nástroji již bylo podpořeno 53 552 osob. Jednalo se např. o 8476 osob ve věku do 25 let, 6796 osob starších 54 let či 9366 osob nejvýše se základním vzděláním. Z těchto osob již 141 20 získalo doklad o absolvovaném vzdělávacím programu. Realizátory projektů je zde jak ÚP, tak i další instituce, např. ze strany NNO.

V oblasti zaměstnanosti dochází k trvalému snižování osob ohrožených chudobou, a to i díky intervencím poskytovaným z OP Zaměstnanost, IROP, OP Praha Pól růstu a částečně též PRV.

Zároveň jsou z ESIF, prostřednictvím výzev z OP Z, IROP, OP Praha Pól růstu a částečně též PRV, financovány projekty zaměřené na rizikové skupiny ohrožené sociálním vyloučením a chudobou. Jedná se o zajištění nízkoprahových, terénních a ambulantních služeb a jejich provázanost s dalšími službami, zejména v oblasti zaměstnanosti, zdravotní péče a bydlení. Dalším typem projektů, které umožňují začleňování obyvatel ohrožených chudobou je podpora sociálních podniků.

Dílčí cíle v oblasti vzdělávání jsou postupně naplňovány zejména s podporou OP VVV, předčasné odchody ze vzdělávání řeší mimo OP VVV ještě IROP a OP Praha – pól růstu ČR.

Celkové výdaje na vědu, výzkum, vývoj a inovace klesly podle nejnovějších dostupných dat ČSÚ v roce 2016 na 80 109 mil. Kč (1,69% HDP). Veřejné výdaje z toho představovaly 31 202 mil. Kč, z čehož ESI fondy představovaly 8,6 %. Po sedmiletém růstu výdajů na VaVaI došlo v roce 2016 k výraznému téměř desetiprocentnímu poklesu způsobenému nízkým čerpáním dotací z EU, které byly mezi lety 2011–2015 výrazným zdrojem financování tuzemského výzkumu především v oblasti investic. Počínaje rokem 2017 došlo opět k navýšení čerpání z ESI fondů.

Do oblasti klimaticko-energetické politiky poskytuje podporu celá řada programů (zejména OP PIK, OP ŽP, OP D, IROP, NZÚ a PRV).

ČR má stanoven emisní závazek pro sektory mimo systém EU ETS (maximální přípustný nárůst emisí skleníkových plynů o 9 % oproti referenčnímu roku 2005 (-0,3 %). V roce 2015 byla tato hodnota v úrovni -0,6 % (tj. došlo k poklesu oproti referenční hodnotě, ale výraznému navýšení oproti předchozímu roku). V oblasti ESI fondů je k roku 2017 vykázáno snižování emisí skleníkových plynů zejména u aktivit OP ŽP na snížení energetické náročnosti veřejných budov a z IROP na zvýšení využití obnovitelných zdrojů energie a snižování energetické náročnosti v sektoru bydlení.

Podíl obnovitelných zdrojů energie (OZE) na konečné spotřebě činil v roce 2015 podle mezinárodní metodiky výpočtu 15,1 % a tím byl vytvořen předpoklad pro dosažení strategického cíle pro ČR v roce 2020. Výroba elektrické energie z OZE se v minulosti realizovala ve větší míře investicemi soukromého sektoru bez přispění ESIF, v současné době probíhá masivnější podpora projektů OZE ze strany ESIF, a to i díky doplňování nových podporovaných aktivit v této oblasti do jednotlivých operačních programů (OP PIK, OP ŽP, IROP). Na spotřebě elektřiny v dopravě se v roce 2015 OZE podílely 6 % a tyto aktivity jsou také částečně podporovány z ESIF. OZE přispívají do distribuční sítě a zároveň snižují energetickou spotřebu z veřejné sítě výrobou energie pro vlastní spotřebu.

Prostřednictvím ESIF by mělo být dosaženo cca 17 PJ nových úspor energie v roce 2020, což činí přibližně 1/3 celkového závazku ČR v této oblasti. Za ESIF se zhruba dvěma třetinami podílí OP PIK (úspory v podnicích), o zbytek se téměř shodně dělí OP ŽP (úspory u veřejných budov) a IROP (úspory v bytových domech), marginální část připadá na OP PPR (úspory v budovách a dopravních zařízeních hl. m. Prahy). Aktivity v oblasti energetické účinnosti podporované z ESIF jsou také doplňovány národními programy, jako jsou například program Efekt na přípravu projektů, nebo program Nová zelená úsporám na podporu energetických úspor. Celkově prozatím dosažené výsledky se jeví jako nedostatečné a jsou přijímána opatření k jejich zlepšení. V dotčených operačních programech probíhají úpravy s

cílem nastavit optimálně podmínky podpory a dosáhnout očekávaných výsledků obsažených v Dohodě o partnerství.

6 Zapojení hospodářských a sociálních partnerů

Národní program reforem ČR 2018 je výsledkem těsné meziresortní spolupráce, kterou koordinoval Úřad vlády. Do přípravy byli na formální i neformální bázi úzce zapojeni také zástupci hospodářských a sociálních partnerů, Parlamentu ČR a další relevantní aktéři z řad odborné veřejnosti.

Hospodářští a sociální partneři měli možnost, kterou plnohodnotně využili, se k pracovním verzím dokumentu vyjádřit postupně ve třech připomínkových kolech. Představitelé hospodářských a sociálních partnerů také aktivně vystupovali na třech tematicky zaměřených diskusích u kulatého stolu nad první pracovní verzí dokumentu.

Před předložením Národního programu reforem 2018 vládnímu Výboru pro EU byl dokument projednán s hospodářskými a sociálními partnery na pracovních týmech Rady hospodářské a sociální dohody – konkrétně na pracovním týmu pro Evropskou unii (20. 4. 2018) a na pracovním týmu pro hospodářskou politiku (23. 4. 2018).

Seznam příloh

Přehled strategických dokumentů vlády souvisejících s NPR

Kapitola NPR	Název dokumentu	Stav přípravy	Gestor
Průřezové dokumenty	Strategický rámec Česká republika 2030	Schváleno	UV, MŽP
	Implementační plán strategického rámce Česká republika 2030	V přípravě	MŽP
	Dohoda o partnerství pro programové období 2014 – 2020 (Revize březen 2018)	Schváleno	MMR
	Plán legislativních prací vlády rok 2018 a výhled na léta 2019 – 2021	Schváleno	ÚV
3.1 Fiskální a daňová politika	Konvergenční program ČR 2018	V přípravě	MF
	Makroekonomická predikce ČR – leden 2018	Publikováno	MF
	Rozpočtová strategie sektoru veřejných institucí České republiky na léta 2019 až 2021	V přípravě	MF
	Rizika pro finanční stabilitu a jejich indikátory – leden 2018	Publikováno	ČNB
	Zpráva o finanční stabilitě 2016 / 2017	Publikováno	ČNB
	Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí – Zdraví 2020	Schváleno	MZd
	Národní strategie elektronického zdravotnictví ČR 2016 – 2020	Schváleno	MZd
	Akční plán k Národní strategii elektronického zdravotnictví ČR 2016 – 2020	Schváleno	MZd
	3.2 Bydlení	Koncepce sociálního bydlení ČR 2015 – 2025 (Revize 2018)	Schváleno (Revize v přípravě)
Koncepce bydlení ČR do roku 2020 (revidovaná)		Schváleno	MMR
3.3 Trh práce, sociální politika a vzdělávání	Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020 (2015)	Schváleno	MPSV
	Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015 – 2020	Schváleno	MPSV

Akční plán Strategie digitální gramotnosti České republiky na období let 2015 až 2020	Schváleno	MPSV
Koncepce rodinné politiky	Schváleno	MPSV
Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020	Schváleno	MPSV
Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2016 až 2020	Schváleno	ÚV
Akční plán Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2016 – 2020	Schváleno	MPSV
Strategie romské integrace do roku 2020	Schváleno	ÚV
Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020	Schváleno	MPSV
Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016 – 2025	Schváleno	MPSV
Akční plán rozvoje sociálních služeb ČR na období 2017–2018	Schváleno	MPSV
Strategie migrační politiky ČR	Schváleno	MV
Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu (Aktualizace 2016)	Schváleno	MV
Postup při realizaci Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu (na rok 2018)	Schváleno	MV
Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020	Schváleno	MŠMT
Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky (2015 – 2020)	Schváleno	MŠMT
Akční plán inkluzivního vzdělávání 2016 – 2018	Schváleno	MŠMT
Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020	Schváleno	MŠMT
Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2016 – 2020	Schváleno	MŠMT

	Strategie reformy psychiatrické péče v ČR	Schváleno	MZd
3.4 Konkurenceschopnost: investice, podnikatelské prostředí a veřejná správa	Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období 2014 – 2020	Schváleno	MPO
	Akční plán podpory malých a středních podnikatelů na rok 2018	Schváleno	MPO
	Koncepce podpory malých a středních podnikatelů 2021+	V přípravě	MPO
	Aktualizovaný Národní akční plán společenské odpovědnosti organizací v ČR (2016)	Schváleno	MPO
	Akční plán České republiky Partnerství pro otevřené vládnutí na období let 2016 až 2018	Schváleno	ÚV
	Národní investiční strategie	V přípravě	MPO
	Strategický rámec Národního cloud computingu – eGovernment cloud ČR (2016)	Schváleno	MV
	Strategický rámec rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014 – 2020 (Revize září 2017)	Schváleno	MV
	Strategie rozvoje ICT služeb veřejné správy a její opatření na zefektivnění ICT služeb	Schváleno	MV
	Implementační plány Strategického rámce rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014 – 2020 (technická revize 2017)	Schváleno	MV
	Technická revize Implementačních plánů Strategického rámce rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014 – 2020 týkající se projektů financovaných z evropských strukturálních fondů (září 2017)	Schváleno	MV
	Politika architektury a stavební kultury ČR	Schváleno	MMR
	Strategický rámec hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje (2017)	V přípravě	MMR
	Souhrnný akční plán Strategie restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského	Schváleno	MMR

	kraje 2018 – 2019		
	Akční plán boje s korupcí na rok 2018	Schváleno	MSp, LRV
	Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022	V přípravě	ÚV, MSp
	Strategie pro boj s podvody a korupcí při čerpání fondů v rámci SSR v období 2014 – 2020	Schváleno	MMR
	Státní kulturní politika na léta 2015 – 2020 (s výhledem do roku 2025)	Schváleno	MK
	Národní strategie kybernetické bezpečnosti ČR 2015 – 2020	Schváleno	MV
	Akční plán Národní strategie kybernetické bezpečnosti ČR 2015 – 2020	Schváleno	MV
	Aktualizace exportní strategie ČR pro období 2012 – 20	Schváleno	MPO
	Strategie elektronizace zadávání veřejných zakázek pro období let 2016 až 2020, vyhodnocení efektivity fungování a návrh dalšího postupu využívání elektronických tržišť veřejné správy a návrh povinného používání Národního elektronického nástroje (NEN)	Schváleno	MMR
	Strategie rozvoje zemského digitálního televizního vysílání	Schváleno	MPO
	Akční plán pro rozvoj digitálního trhu (2015)	Schváleno	ÚV
	Národní plán rozvoje sítí nové generace (2016)	Schváleno	MPO
	Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR (Národní RIS3 strategie) (2014)	Schváleno	ÚV
3.5 Sektorové politiky	Národní politika výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2016 – 2020	Schváleno	ÚV
	Metodika hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací (2017)	Schváleno	ÚV
	Koncepce informačního systému VaVal na období 2016 – 2020	Schváleno	ÚV

Dopravní politika ČR pro období 2014 – 2020 s výhledem do roku 2050	Schváleno (aktualizace v přípravě)	MD
Dopravní sektorové strategie	Schváleno	MD
Koncepce veřejné dopravy	Schváleno	MD
Akční plán rozvoje inteligentních dopravních systémů (ITS) v ČR do roku 2020 (s výhledem do roku 2050)	Schváleno	MD
Národní akční plán čisté mobility	Schváleno	MPO
Akční plán rozvoje ITS	Schváleno	MD
Koncepce letecké dopravy pro období let 2016 až 2020	Schváleno	MD
Koncepce vodní dopravy	Vláda vzala na vědomí	MD
Koncepce nákladní dopravy pro období 2017 – 2023 s výhledem do roku 2030	Schváleno	MD
Národní strategie bezpečnosti silničního provozu 2011 – 2020	Schváleno	MD
Národní kosmický plán 2014 – 2019	Schváleno	MD
Státní energetická koncepce (Aktualizace květen 2015)	Schváleno	MPO
Aktualizace Národního akčního plánu energetické účinnosti (duben 2017)	Schváleno	MPO
Národní akční plán energetické účinnosti ČR III. (2014 – 2020)	Schváleno	MPO
Surovinová politika ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů (2017)	Schváleno	MPO
Politika územního rozvoje ČR, ve znění aktualizace č. 1	Schváleno	MMR
Střednědobá strategie (do roku 2020) zlepšení kvality ovzduší v ČR	Schváleno	MŽP
Národní program snižování emisí ČR	Schváleno	MŽP
Plány pro zvládání povodňových rizik	Schváleno	MŽP, MZe
Státní politika životního prostředí ČR 2012 – 2020	Schváleno	MŽP
Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR	Schváleno	MŽP

	Národní akční plán adaptace na změnu klimatu	Schváleno	MŽP
	Politika ochrany klimatu v ČR	Schváleno	MŽP
	Strategie resortu MZe ČR s výhledem do roku 2030	Schváleno	MZe
	Národní plány povodí	Schváleno	MZe, MŽP
	Programy zlepšování kvality ovzduší	Schváleno	MŽP
	Plán odpadového hospodářství ČR pro období 2015 – 2024	Schváleno	MŽP
	Koncepce na ochranu před následky sucha pro území ČR	Schváleno	MŽP, MZe
	Cestovní mapa ČR velkých infrastruktur pro výzkum, experimentální vývoj a inovace pro léta 2016 až 2022	Schváleno	MŠMT
	Akční plán mezinárodní spolupráce ČR ve výzkumu a vývoji a internacionalizace prostředí výzkumu a vývoje v ČR na léta 2017 – 2020	Schváleno	MŠMT
	Akční plán pro rozvoj lidských zdrojů a genderové rovnosti ve výzkumu a vývoji	Schváleno	MŠMT
	Politika územního rozvoje České republiky, ve znění aktualizace č. 1 (2015)	Schváleno	MMR

Informace o vybraných schválených dokumentech jsou k dispozici také v *Databázi strategií*¹²¹, která je celostátním informačním systémem dokumentů strategického charakteru. Materiály jsou do systému vkládány a rozpracovávány jednotlivými gestory.

¹²¹ Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/>